

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

**ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ζωή και το έργο του Λεωνίδα Δημ. Σφήκα

Μαρία Κων. Κασσού

Επιβλέπουσα: Φλώρα Κρητικού, Αναπληρώτρια καθηγήτρια

ΑΘΗΝΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Η ζωή και το έργο του Λεωνίδα Δημ. Σφήκα
1921-2000

Μαρία Κων. Κασσού

A.M.: 1569201600022

Τριμελής Επιτροπή: **Φλώρα Κρητικού**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Αχιλλέας Χαλδαιάκης, Καθηγητής
Θωμάς Αποστολόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σημείωμα της συγγραφέως

Το δοκίμιο αυτό αποτελεί πτυχιακή εργασία η οποία συντάχθηκε για το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και υποβλήθηκε προς εξέταση τον Φεβρουάριο του 2024. Η συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο της παρούσας εργασίας είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	σελ. 4
Βιογραφία.....	σελ. 6
Δισκογραφία.....	σελ. 8
Ψαλτικά συνέδρια.....	σελ. 9
Εργογραφία.....	σελ. 10
Μεγάλη Εβδομάδα.....	σελ. 12
Τριώδιο.....	σελ. 20
Ακάθιστος Ύμνος.....	σελ. 46
Ειρημολόγιο.....	σελ. 50
Πεντηκοστάριο.....	σελ. 68
Χερουβικάριο.....	σελ. 75
Πολυέλεοι.....	σελ. 79
Τραγούδια.....	σελ. 85
Παράρτημα.....	σελ. 117
Συμπεράσματα.....	σελ. 130

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία έχει θέμα τη ζωή και την εργογραφία του Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, ιεροψάλτη Χίου και μετ' έπειτα ιεροψάλτη Αθηνών. Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε κατόπιν συζήτησης με τον καθηγητή Δημήτριο Μπαλαγεώργο, κατά την οποία μου πρότεινε ονόματα διαφόρων μελουργών και ιεροψαλτών, κυρίως από τη Χίο, λόγω και της καταγωγής μου. Ο Λεωνίδας Σφήκας, ήταν από τα ονόματα που γνώριζε η οικογένειά μου προσωπικά. Αυτός ήταν ο κύριος λόγος επολογής του συγκεκριμένου προσώπου, καθώς είχα ακούσει από περιγραφές και ιστορίες για το ταλέντο του στην Ψαλτική. Επιπλέον, ψάχνοντας στο διαδίκτυο πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του, εντιλήφθηκα ότι υπήρχαν εντελώς αποσπασματικές αναφορές, και αυτές κυρίως σε σχέση με τη βιογραφία του. Αυτά με οδήγησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου προσώπου ως θέματος πτυχιακής εργασίας.

Η πρώτη επικοινωνία με την οικογένειά του ήταν με την κόρη του, κυρία Ελένη Σφήκα Στεφανίδη, η οποία ήταν πολύ θετική στην ιδέα ανάδειξης της προσωπικότητας και του έργου του πατέρα της μέσω μιας επιστημονικής εργασίας. Η ίδια μου έκανε την τιμή να μου δώσει συνέντευξη κατά την οποία μου ανέφερε πολλά στοιχεία για τη ζωή του πατέρα της, για την παιδική του ηλικία, πώς ξεκίνησε η σχέση του με τη ψαλτική και πώς εξελίχθηκε στην πορεία, την οικογένειά του, τις συνήθειες του. Μου μίλησε επίσης και για την αγάπη του για την Ψαλτική Τέχνη, και κυρίως για το ζήλο με τον οποίο την υπηρετούσε σε όλη του τη ζωή, στη Χίο και στην Αθήνα. Επίσης, έθεσε στη διάθεσή μου ένα χειρόγραφο του Λεωνίδα Σφήκα, καθώς και cd, αφίσες και φωτογραφικό υλικό από προσωπικό αρχείο. Ο εγγονός του, Λεωνίδας Σφήκας, έθεσε στη διάθεσή μου τα χειρόγραφα τετράδιά του, αλλά και αρκετές κασέτες με ηχογραφήσεις του παππού του με διάφορες ακολουθίες στις οποίες ψάλλει ο Λεωνίδας Σφήκας. Οι συγκεκριμένες δεν αξιοποιήθηκαν λόγω έλλειψης του ανάλογου εξοπλισμού.

Κλείνοντας το σύντομο αυτό πρόλογο, θα ήθελα, πρωτίστως, να ευχαριστήσω την οικογένεια του Λεωνίδα Σφήκα, κυρίως για την καλή διάθεση με την οποία δέχθηκαν την πρόταση ενασχόλησης με τη ζωή και το έργο του στο πλαίσιο μιας πτυχιακής εργασίας, για τις πληροφορίες που μου έδωσαν και κυρίως για τη

διάθεση του χειρογράφου υλικού του Λεωνίδα Σφήκα. Ελπίζω ότι στάθηκα στο ύψος των προσδοκιών τους.

Ευχαριστίες, επίσης, οφείλω στην επιβλέπουσα καθηγήτρια Φλώρα Κρητικού για τη βοήθειά και την υποστήριξή της στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας μου, καθώς και τους καθηγητές της κατεύθυνσης της Βυζαντινής Μουσικολογίας για τις γνώσεις που μου προσέφεραν τα χρόνια της φοίτησής μου στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Λεωνίδας Σφήκας γεννήθηκε στις Καρυές της Χίου στις 18 Σεπτεμβρίου 1921. Ήταν μέλος μίας αγροτικής, πολυμελούς οικογένειας, και συγκεκριμένα το μεγαλύτερο από τα τέσσερα παιδιά του Δημητρίου και της Όλγας Σφήκα. Από μικρή ηλικία τον Λεωνίδα Σφήκα τον γοήτευσε η Βυζαντινή Μουσική. Έκανε τα πρώτα του βήματα ψάλλοντας στο αναλόγιο, δίπλα στο θείο του Παντελή Βενέτο (αδελφό της μητέρας του), ψάλτη τότε του Ιερού ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Καρυών, ο οποίος και τον μύησε αργότερα στην ψαλτική τέχνη. Ο Λεωνίδας Σφήκας ήταν ένα παιδί που του άρεσε η γνώση, τα γράμματα. Για πολλά χρόνια ήταν ο μοναδικός από το χωριό του, ο οποίος είχε καταφέρει να αποφοιτήσει από το τότε παλαιό γυμνάσιο (σημερινό λύκειο). Παρά την οικογενειακή οικονομική κατάσταση, η επιθυμία του για μάθηση ήταν τόσο έντονη, πολλές φορές για να πάει στο σχολείο στη χώρα της Χίου με τα πόδια, φορούσε τότε το δεξί παπούτσι και τότε το αριστερό για να μη λιώσουν. Από την ηλικία των 13 χρόνων ο Λεωνίδας Σφήκας ξεκίνησε και τα πρώτα του μαθήματα στη Βυζαντινή Μουσική, με δάσκαλο τον Κωνσταντινουπολίτη Γεώργιο Βινάκη, Πρωτοψάλτη της μητροπόλεως Χίου.

Τα χρόνια της Κατοχής, λόγω των δύσκολων συνθηκών, ο Λεωνίδας Σφήκας μαζί με τη μητέρα του πήγαν στις Οινούσσες για να δουλέψουν στο σπίτι του εφοπλιστή Πατέρα, έτσι ώστε να μπορούν να συντηρούν και την υπόλοιπη οικογένεια. Ο πατέρας του λόγω κάποιου εκ γενετής προβλήματος υγείας, δεν ήταν εύκολο να εργαστεί. Αργότερα ο Πατέρας θέλησε να τον στείλει τον νεαρό Λεωνίδα ως ναυτικό στα καράβια, αλλά το πλοίο στο οποίο επρόκειτο να πάει ναυάγησε, και τελικά δεν ακολούθησε το επάγγελμα του ναυτικού.

Σε ηλικία 18 ετών ο Λεωνίδας Σφήκας ξεκίνησε τη μουσική σταδιοδρομία του ως δεξιός ψάλτης στο χωριό Δαφνώνα της Χίου, όπου έψαλλε μέχρι και το 1945. Παράλληλα από το 1943 είχε προσληφθεί και στην Αγροφυλακή ως διοικητικός υπάλληλος. Από το 1945 ο Λεωνίδας Σφήκας συνεχίζει την πορεία του ως ψάλτης στον ιερό ναό Αγίας Άννας Καπέλλας Χίου, όπου και παρέμεινε για περίπου 30 χρόνια. Εκεί γνώρισε την γυναίκα του Φωτεινή, με την οποία απέκτησαν δύο παιδιά, το Δημήτρη και την Ελένη. Πέραν της σταθερής θέσης που είχε στην εκκλησία, ο Λεωνίδας Σφήκας συχνά έψαλλε σε χωριά της Χίου, όταν πανηγύριζε η κεντρική εκκλησία του εκάστοτε χωριού. Το ιδιαίτερο ηχώχρωμα της φωνής του, τον

έκανε να κατέχει μία ξεχωριστή θέση στο χώρο της ψαλτικής, και ως εκ τούτου τον καλούσαν τιμητικά, γεγονός το οποίο τον χαροποιούσε, θεωρώντας ότι αναγνωρίζεται αφ' ενός το ταλέντο του και αφ' ετέρου η συστηματική μελέτη, δύο άρρηκτα συνδεδεμένα στοιχεία, τα οποία συνέβαλαν στη συνεχή εξέλιξή του στην ψαλτική. Από τα πρώτα του βήματα, αλλά και μετέπειτα, όταν ήταν πια ένας καταξιωμένος ψάλτης, ο Λεωνίδας πάντοτε μελετούσε με ιδιαίτερη προσήλωση μέρες πριν, είτε επιτρώκειτο να ψάλλει σε κάποια μεγάλη θρησκευτική εορτή, είτε για μια «απλή» Κυριακή. Δεν επαναπαυόταν σε αυτά που γνώριζε και κατείχε ως γνώση, αλλά ήθελε συνεχώς να εξελίσσεται.

Το 1975 μετατέθηκε στην Αθήνα στο υπουργείο Δημοσίας Τάξεως. Εκεί συνέχισε την ενασχόληση του με την ψαλτική που τόσο αγαπούσε. Τα πρώτα χρόνια έψαλλε ως δεξιός ψάλτης στον Άγιο Γεώργιο Νέας Ιωνίας, όπου ιερέας ήταν ο Χιώτης Νικόλαος Πουλάκης. Στην συνέχεια κατά χρονολογική σειρά υπηρέτησε στις ενορίες του Αγίου Νικολάου Γλυφάδας, του Αγίου Σώστη στη Λεωφόρο Συγγρού και του Αγίου Νικολάου Καλλιθέας, όπου είχε τη θέση του αριστερού ψάλτη. Στην Αθήνα ο Λεωνίδας Σφήκας είχε την αίσθηση ότι αναγνωρίστηκε περισσότερο το ταλέντο και οι γνώσεις του στην ψαλτική, συγκριτικά με την κοινωνία της Χίου, από την οποία δεν λάμβανε την υποστήριξη που ίσως περίμενε και ήθελε. Στην Αθήνα πολλοί πιστοί πήγαιναν στην ενορία που έψαλλε, αποκλειστικά για να ακούσουν την ιδιαίτερη φωνή του και το ταλέντο του.

Δυστυχώς, όσον αφορά τη διδασκαλία, ο Λεωνίδας Σφήκας δεν είχε διδάξει σε κάποια σχολή ούτε είχε μαθητές στους οποίους να μεταλαμπαδεύσει τις γνώσεις του. Ωστόσο, κατέγραψε στα «τετράδιά» του συνθέσεις του δασκάλου του Γεωργίου Βινάκη, καθώς το θεωρούσε σαν «υποχρέωση» προς αυτόν για όλα όσα του είχε διδάξει για την ψαλτική τέχνη. Ενώ το πλείστον των χειρογράφων είναι γραμμένα με μολύβι, όταν έγραφε με μελάνι, αντι για πένα, χρησιμοποιούσε καλάμια τα οποία έξυνε με μαχαίρι, για να τους δώσει την ανάλογη αιχμηρότητα για να γράψει.

Το 1995 επέστρεψε μόνιμα στη Χίο. Παρ' όλη την αγάπη και την αφοσίωση που είχε για το ψαλτήρι, η κατάσταση της υγείας του δεν του επέτρεπε να συνεχίσει να ψάλλει συστηματικά σε κάποια ενορία, παρά μόνο όταν τον καλούσαν τιμητικά ή με δική του θέληση πήγαινε να σταθεί στο αναλόγιο. Έφυγε από τη ζωή από φυσικά αίτια στις 21 Ιανουαρίου 2000.

Το Δεκέμβριο 2013 ο σύλλογος ιεροψαλτών Χίου «Ρωμανός Μελωδός», διοργάνωσε εκδήλωση τιμής στη μνήμη του Λεωνίδα Σφήκα, στην οποία ψάλθηκαν

εκκλησιαστικοί ύμνοι του Δωδεκαημέρου, ενώ απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα στην οικογένειά του.

Δισκογραφία

Στην Αθήνα πέρα από την ιεροψαλτική στις ενορίες, ο Λεωνίδας Σφήκας έκανε μεγάλα βήματα στη δισκογραφία και τη ραδιοφωνία. Συγκεκριμένα, φίλοι της Ψαλτικής Τέχνης που άκουσαν την ιδιαίτερη φωνή του, του ζήτησαν να ηχογραφήσει δίσκο με εκκλησιαστικούς ύμνους με την εταιρεία Columbia. Τα διαδικαστικά και η παραγωγή του δίσκου έγιναν με έξοδα της δισκογραφικής εταιρείας. Ο ίδιος ο Λεωνίδας Σφήκας δεν πήρε τίποτα από τα κέρδη των πωλήσεων του δίσκου, αλλά τα διέθεσε όλα στο φιλανθρωπικό ίδρυμα «Άγιος Αυγουστίνος». Ο δίσκος με τίτλο «Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Ύμνοι» κυκλοφόρησε το 1975 και περιελάμβανε συνθέσεις του Γεωργίου Βινάκη, συγκεκριμένα το δοξαστικό «*Των αγίων πατέρων ο χορός*» και το χερουβικό *α' ήχου*, του Ιάκωβου Πρωτοψάλτη το κεκραγάριον *αργόν β' ήχου*, του Νηλέα Καμαράδου «*Άγιος ο Θεός- Δύναμις*», του Πέτρου Μπερεκέτη (στίχοι εκ του «*Θεοτόκε Παρθένε*») και του Γεωργίου Ραιδεστηνού (στίχοι εκ των *ανοιξανταρίων*).

Άλλες ηχογραφημένες ερμηνείες του από τη μουσική σειρά «Μνημεία Εκκλησιαστικής Μουσικής», υπό την επιμέλεια του Μανώλη Χατζηγιακουμή περιλαμβάνουν:

- ❖ καλοφωνικούς ειρμούς των Γερμανού Νέων Πατρών, Μπαλασίου ιερέως, Πέτρου Μπερεκέτη και Αθανασίου πατριάρχου (σώμα 2^ο, cd 11^ο, 2007),
- ❖ πλήρη κατ' ήχον σειρά κρατημάτων του Καλοφωνικού Ειρμολογίου,
- ❖ τριαδικά Πολυελέων (ανθολογία 10^η, 1999).

Πολλοί εκκλησιαστικοί ψαλμοί επίσης ηχογραφήθηκαν ζωντανά σε κασέτες και δίσκους, οι οποίοι έπαιζαν στην εκκλησιαστική εκπομπή του ραδιοφώνου της ΕΡΤ.

Ψαλτική συμμετοχή σε συνέδρια

Ο Λεωνίδας Σφήκας όλα τα χρόνια που έζησε στην Αθήνα παρακολούθησε, αλλά και πήρε μέρος, σε μουσικολογικά συνέδρια. Αν πρέπει να μνημονευθεί ένα εξ αυτών, αυτό είναι η «Τριμερής Μουσική Συνάντηση Δελφών» που πραγματοποιήθηκε στους Δελφούς 15-19 Σεπτεμβρίου 1985 και διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών. Το θέμα του συνεδρίου ήταν «Μουσικές σχέσεις και αλληλεπιδράσεις στη Μεσόγειο». Συμμετείχαν σε αυτό διακεκριμένοι μουσικολόγοι και ερευνητές και οι συναυλίες περιελάμβαναν θρησκευτική μουσική της Β. Αφρικής, μεσαιωνική και αναγεννησιακή μουσική της Μεσογείου, ρεσιτάλ αναγεννησιακού λαούτου, αραβοανδαλουσιανή μουσική, μουσική με σάζι, μουσική της Άνω Αιγύπτου και φυσικά βυζαντινή και ελληνική παραδοσιακή μουσική. Ο Λεωνίδας Σφήκας προσεκλήθη για να ψάλλει στην εκκλησία των Δελφών μαζί με τους Πρωτοψάλτες Φώτη Κετσετζή και Ματθαίο Τσαμκυράνη.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Όπως προαναφέρθηκε, ο Λεωνίδας Σφήκας κατέγραψε σε τετράδια τις συνθέσεις του διδασκάλου του από το 1937 έως και το 1989, σύμφωνα με τα όσα αναγράφονται σε αυτά. Στα τετράδια συμπεριλαμβάνονται κυρίως καταγραφές μαθημάτων του Γεωργίου Βινάκη και μεμονωμένες συνθέσεις άλλων μελουργών. Ανάμεσα σε αυτά τα έργα δεν εντοπίστηκε κάποια δική του σύνθεση. Για την παρούσα λαταγραφή των περιεχομένων των τετραδίων του, ετέθησαν στη διάθεση μου από την οικογένειά του 17 χειρόγραφα τετράδια σε σχετικά καλή κατάσταση, με εξώφυλλο από σκούρο χαρτόνι και ετικέτα στην οποία αναγράφεται το είδος των περιεχομένων μαθημάτων, το όνομα του γραφέα και του διαδασκάλου του και η χρονολογία συγγραφής. Τα χειρόγραφα είναι χωρισμένα ανά είδος μαθημάτων και σε τόμους από τον γραφέα. Συγκεκριμένα:

- ❖ 3 τετράδια της **Μεγάλης Εβδομάδος** (α', β' γ' τόμος) [διαστ. 20*15*1]
- ❖ 4 τετράδια του **Τριωδίου** (α' β' γ' στ' τόμος) [διαστ. 20*15*1]
- ❖ 2 τετράδια του **Ακαθίστου ύμνου** (δ', ε' τόμος) [διαστ. 20*15*1]
- ❖ 3 τετράδια **Ειρομολογίου** (α' (2 φορές), γ' τόμος) [διαστ. 20*15*1] και [25*17*2]
- ❖ 2 τετράδια του **Πεντηκοσταρίου** (α', β' τόμος) [διαστ. 20*15*1]
- ❖ 2 τετράδια του **Χερουβικαρίου** (β', γ' τόμος) [διαστ. 20*15*1]
- ❖ 1 τετράδιο των **Πολυελέων** [διαστ. 23*15*2]

Επιπλέον, ένα τετράδιο με τραγούδια εκκλησιαστικής και παραδοσιακής μουσικής [διαστ. 16*11*1,5], καθώς και φύλλα με σημειώσεις περί βυζαντινής θεωρίας.

Ο γραφικός χαρακτήρας του γραφέα είναι ευανάγνωστος και τα τετράδια καθαρογραμμένα. Γράφει κυρίως με μολύβι και σπανίως με στυλό, όταν πρόκειται για κάποια σημείωση. Το τελευταίο χρονολογικά τετράδιο που αντέγραψε (Ειρομολόγιο, 1985), φαίνεται να το έχει επιμεληθεί ιδιαίτερος, καθώς όπως αναγράφεται, το αφιέρωσε και το δώρησε στον εγγονό του Ιωάννη Στεφανίδη. Έχει γράψει με μπλε μελάνι τους χαρακτήρες ποσότητας, με κόκκινο στυλό τους χαρακτήρες ποιότητας και ποσότητας και με μπλε στυλό του στίχους.

Τόσο στην πρώτη, όσο και στην τελευταία σελίδα των τετραδίων γράφει πάντα το όνομα του δασκάλου του, Γεωργίου Βινάκη, ενώ στο τέλος κάποιων συνθέσεων υπογράφει ως αντιγραφέας «Λ. Σφήκας» ή «Λεωνίδας Σφήκας».

Σε ορισμένα τετράδια έχει συμπεριλάβει πίνακα περιεχομένων μελών. Τα περισσότερα τετράδια έχουν με φυλλαρίθμηση και συνήθως γραμμένα μόνο στη recto όψη.

Λεωνίδας Σφήκας

Αντίγραφον Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη

Μεγάλης Εβδομάδος Τόμος Α΄

Λεωνίδας Δημ. Σφήκας, Χωρίον Καρυαίς Χίος,

Αντίγραφον του αγαπητού μου διδασκάλου μου Γ. Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου
Μεγάλη Εβδομάς Τόμος Α΄

- 1r **Τη Αγία και Μεγάλη Δευτέρα**, Ιδιόμελα των Αίνων, ήχος α΄ Πα *Ερχόμενος ο Κύριος*
- 5r Ήχος πλ. α΄ Πα *Φθάσαντες πιστοί το σωτήριο πάθος Χριστού του Θεού*
- 6r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. α΄] Πα *Κύριε ερχόμενος προς το πάθος*
- 10r Εις τα Απόστιχα, Ιδιόμελα, ήχος πλ. α΄ Πα *Κύριε προς το μυστήριον το απόρρητον*
- 15r Ήχος πλ. δ΄ Νη *Της ξηρανθείσης σνκής δια την ακαρπίαν*
- 16r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. δ΄] Νη *Δευτέραν Εύαν την Αιγυπτίαν*
- 18r **Τη Αγία και Μεγάλη Τρίτη**, Ιδιόμελα των Αίνων, ήχος α΄ Πα *Εν ταις λαμπροτησι των Αγίων σου*
- 19r Ήχος β΄ Κε Ο *της ψυχής ραθυμίας νυστάξας*
- 22r Δόξα και Νυν, ήχος δ΄ Πα *Του κρύψαντας το τάλαντον*
- 23r Εις τα Απόστιχα, Ιδιόμελα, ήχος πλ. β΄ Πα *Δεύτε πιστοί επεργασώμεθα προθύμως τω Δεσπότη*
- 26r [Ήχος πλ. β΄ Πα] *Όταν έλθης εν δόξη μετ΄ αγγελικών Δυνάμεων*
- 28r [Ήχος πλ. β΄ Πα] *Ο Νυμφίος ο κάλλει ωραίος*
- 30r Δόξα και Νυν, ήχος βαρύς Γα *Ιδού σοι το τάλαντον*
- 32r **Τη Αγία και Μεγάλη Τετάρτη**, εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος α΄ Πα *Σε τον της Παρθένου Υιόν*
- 34r [Ήχος α΄ Πα] *Το πολυτίμητον μύρον*

- 35r [Ἦχος α' Πα] Ὅτε ἡ ἀμαρτωλός
- 38r [Ἦχος α' Πα] Ω τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος
- 40r Δόξα, ἦχος β' Κε Ἡ ἀμαρτωλός ἐδραμε πρὸς τὸ μύρον πριάσασθαι
- 42r Καὶ νυν, ἦχος πλ. β' Πα Ἡ βεβυθισμένη τῆ ἀμαρτία
- 43r Ἰδιόμελα τῶν Ἀποστίχων, ἦχος ο αὐτός [πλ. β'] Πα Σήμερον ὁ Χριστός
- 45r [Ἦχος πλ. β' Πα] Ἡπλωσεν ἡ πόρνη
- 47r [Ἦχος πλ. β' Πα] Προσήλθε γυνή δυσώσης καὶ βεβορβορωμένη
- 49r [Ἦχος πλ. β' Πα] Ἡ ἀπεγνωσμένη δια τὸν βίον
- 51r Δόξα καὶ Νυν, Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχος πλ. δ' Νη Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς
- 68r ἀμαρτίαις πειπεσούσα γυνή
- 78r [Ἦχος πλ. δ'] Νη Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις· ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: ἕτερον
συνετμημένον, Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ
- 87r **Τῆ Ἀγία καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ,** εἰς τοὺς Αἴνους, Ἰδιόμελα, ἦχος β' Κε
Συντρέχει λοιπὸν τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων
- 96r Δόξα καὶ Νυν, ἦχος ο αὐτός [β'] Κε Ὁν ἐκήρυξεν Ἀμνὸν Ἡσαΐας
- 98r Εἰς τὰ Ἀπόστιχα, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. δ' Νη Σήμερον τὸ κατὰ τοῦ Χριστοῦ
πονηρὸν συνήχθη συνέδριον
- 101r [Ἦχος πλ. δ' Νη] Σήμερον ὁ Ἰούδας
- 105r [Ἦχος πλ. δ' Νη] Ὁ τρόπος δολιότητος γέμει
- 107r [Ἦχος πλ. δ' Νη] Μηδεῖς ὦ πιστοὶ

Τετράδιον Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη

Μεγάλη Εβδομάς

Τόμος Β^{ος}

Λεωνίδας Δημ. Σφήκας

Τετράδιον Αντιγραφής Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη, Μεγάλη Εβδομάς Τόμος Β',
Λεωνίδας Δημ. Σφήκας

- 1r Και νυν, ήχος πλ. α' Πα *Μυσταγωγών σου Κύριε τους Μαθητάς·*
ακολουθεί η σημείωση: Δόξα ο τρόπος σου δολιότητος εις τον Α' τόμο Μ.
Εβδομάδος
- 4r Εις τα Ιδιόμελα του εσπερινού και εις τους Αίνους, Δόξα και Νυν, [ήχος
πλ. β' Πα] *Γέννημα εχινδών*
- 8r **Τη Αγία και Μεγάλη Πέμπτη** εσπέρας των Αγίων Παθών, αντίφωνα,
ήχος πλ. δ' Νη *Άρχοντες λαών συνήχθησαν*
- 10r Δόξα και Νυν, [ήχος πλ. δ'] Νη *Παρθένος έτεκες απειρόγαμε·*
ακολουθεί η σημείωση: εις σύντομον ειρμολογικόν
- 11r Ήχος πλ. β' Πα *Εδραμε λέγων ο Ιούδας*
- 13r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Κε *Ον έτεκες Παρθένε*
ανερμήνευτως· ακολουθεί η σημείωση: εις σύντομον ειρμολογικόν μέλος
- 14r Ήχος β' Κε *Δια του Λαζάρου την έγερσιν Κύριε*
- 15r [Ήχος β' Κε] *Εν τω δείπνω σου Χριστέ ο Θεός*
- 16r [Ήχος β' Κε] *Ιωάννη ερωτήσαντι Κύριε*
- 16r [Ήχος β' Κε] *Εις τριάκοντα αργύρια Κύριε*
- 17r [Ήχος β' Κε] *Εν τω νιπτήρι σου Χριστέ ο Θεός*
- 18r [Ήχος β' Κε] *Γρηγορείτε και προσεύχεσθε*
- 19r Ήχος ο αυτός [β'] Κε *Διασώσον από κινδύνων·* ακολουθεί η σημείωση:
θεοτοκίον σύντομον ειρμολογικόν
- 20r Ήχος βαρύς Γα *Εν τω δείπνω τους μαθητάς διατρέφων·* ακολουθεί η
σημείωση: κάθισμα εις σύντομον ειρμολογικόν μέλος
- 21r Ήχος πλ. α' Πα *Σήμερον ο Ιούδας καταλιμπάνει*
- 23r [Ήχος πλ. α' Πα] *Σήμερον ο Ιούδας παραποιείται*
- 25r Ήχος α' Πα *Την φιλαδελφίαν κτησώμεθα*
- 26r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [α'] Πα *Δεδοξασμένα περί σου*
- 27r Ήχος πλ. β' Πα *Ο μαθητής του Διδασκάλου*
- 28r [Ήχος πλ. β' Πα] *Σήμερον έλεγεν ο Κτίστης Ουρανού*

29r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Κε Η άρρητως
 30r Ήχος βαρύς Γα Σήμερον γρηγορεί ο Ιούδας
 31r [Ήχος βαρύς Γα] Σήμερον τω σταυρώ προσήλωσαν
 32r [Ήχος βαρύς Γα] Κύριε επί το πάθος
 34r Δόξα και Νυν, ο αυτός [βαρύς] Γα Χαίρε Θεοτόκε
 34r Κάθισμα, ήχος ο αυτός [βαρύς] Γα Ποιός σε τρόπος
 36r Ήχος πλ. δ' Νη Τοις συλλαβούσι σε παρανόμοις
 38r [Ήχος πλ. δ' Νη] Τρίτον αρνησάμενος
 39r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη Ως πύλην σωτήριον
 40r Ήχος β' Κε Είπατε παράνομοι
 41r [Ήχος β' Κε] Σταυρωθήτω έκραζον
 42r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [β'] [Κε] Ότι ουκ έχομεν παρρησίαν·
 ακολουθεί η σημείωση: εις σύντομον ειρμολογικόν
 44r Ήχος γ' Γα Έστησαν τα τριάκοντα αργύρια
 45r [Ήχος γ' Γα] Έδωκαν εις το βρώμα
 45r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [γ'] Γα Οι εξ εθνών
 46r Κάθισμα, ήχος πλ. δ' Γα Ω πως Ιούδας
 48r Ήχος πλ. β' Πα Ο αναβαλλόμενος
 50r [Ήχος πλ. β' Πα] Ο μαθητής ηρνήσατο
 50r Δόξα και Νυν, [ήχος πλ. β' Κε] Ειρήνευσον τον κόσμον
 51r [Ήχος πλ. β' Πα] Αντί αγαθών
 52r [Ήχος πλ. β' Πα] Επί τη προδοσία
 54r [Ήχος πλ. β' Πα] Ούτε γη ως εσεισθη
 55r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Κε Θεόν εκ σου σαρκωθέντα
 55r Ήχος πλ. δ' Νη Τάδε λέγει Κύριος
 58r [Ήχος πλ. δ' Νη] Σήμερον του Ναού
 59r [Ήχος πλ. δ' Νη] Οι νομοθέται του Ισραήλ
 61r Δόξα και Νυν, [ήχος πλ. δ' Νη] Χαίρε η πύλη
 62r Κάθισμα, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Γα Ότε παρέστης
 63r Ήχος πλ. β' Πα Το άθροισμα των Ιουδαίων
 65r [Ήχος πλ. β' Πα] Ον πάντα φρίσσει
 67r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Κε Θεοτόκε η τεκούσα
 67r Ήχος πλ. δ' Νη Κύριε ο τον ληστήν
 68r [Ήχος πλ. δ' Νη] Μικράν φωνήν αφήκεν
 70r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη Χαίρε η δι' Αγγέλου
 70r Ήχος πλ. β' Πα Σήμερον κρεμάται επί ξύλου
 73r [Ήχος πλ. β' Πα] Μη ως Ιουδαίοι

- 84r [Ἦχος πλ. β' Πα] Ο σταυρός σου Κύριε
 85r Δόξα και νυν, Θεοτοκίον, ἦχος ο αυτός [πλ. β'] Κε Ορώσα σε κρεμάμενον
 86r Κάθισμα, ἦχος δ' Δι Εξηγόρασας ημάς
 87r Εἰς τους Αἴνους, Ἰδιόμελα ἦχος γ' Γα Δύο και πονηρά ἐποίησαν
 89r [Ἦχος γ' Γα] Ἐκαστον μέλος της αγίας σου σαρκός
 91r [Ἦχος γ' Γα] Σταυρωθέντος σου Χριστέ
 94r Δόξα, ἦχος πλ. β' Πα Εξέδυσάν με
 95r Και νυν, ο αυτός [πλ. β'] Πα Τον νώτον μου ἔδωκα
 96r Εἰς τον Στίχον, Ἰδιόμελα, ἦχος α' Πα Πάσα η Κτίσις
 97r Ἦχος β' Κε Λαός δυσσεβής
 99r [Ἦχος β' Κε] Σήμερον σε θεωρούσα
 102r [Ἦχος β' Κε] Ἐπί ξύλου βλέπουσα
 104r [Ἦχος πλ. δ' Νη] Κύριε αναβαίνοντός μου

Ἐγγραφον εν Καρυαί τη 18/11/38
 ο γράψας, μαθητής Γ. Π. Βινάκη, Λ. Σφήκας

- 2v Μην Αύγουστος 6 Μεταμορφώσεως, εἰς τον Στίχον, Ἰδιόμελα, ἦχος α' Πα Ο πάλαι τω Μωσεί
 3v [Ἦχος α' Πα] Την σην του μονογενοῦς
 6v [Ἦχος α' Πα] Το ἀσχετον της σης φωτοχυσίας
 7v [Ἦχος πλ. β' Πα] Πέτρω και Ιακώβω και Ιωάννη
 9v Δόξα και νυν, των Αἴνων, [ἦχος πλ. δ' Νη] Παρέλαβεν ο Χριστός
 13v Τη 15^η Κοίμηση Θεοτόκου εἰς τον εσπερινόν, Προσόμοια αυτόμελα, Ἦχος α' Δι Ω του παραδόξου θαύματος
 15v [Ἦχος α' Πα] Βαβαί των σων μυστηρίων αγνή
 17v [Ἦχος α' Πα] Την σην δοξάζουσι Κοίμησιν
 20v Δόξα και νυν, ἦχος α' Πα Θεαρχίω νεύματι· ακολουθεί η σημείωση: οκτάηχον δίχορον A^{ov}
 20v Ἦχος πλ. α' Πα Καταλαμβάντες το πανάχραντον
 21v Ἦχος β' Κε Αι δε υπέρτατοι

- 22v Ἦχος πλ. β' Πα *Το θεοδόχον και ακραιφνέστατον*
- 23v Ἦχος γ' Γα *Ἄρατε πύλας*
- 24v Ἦχος βαρύς Ζω *Δια ταύτης γαρ η παγγενής*
- 24v Ἦχος δ' [Δι] *Ταύτης γαρ*
- 25v Ἦχος πλ. δ' Νη *Διο Ἄχραντε Θεοτόκε*
- 26v Ἦχος α' Κε *Εἰς τους αιώνας*
- 26v Εἰς τον Στίχον Στιχηρά *Ιδιόμελα, ἦχος δ' Πα Δεύτε ανυμνήσωμεν*
- 28v [Ἦχος δ' Πα] *Την πάνσεπτόν σου Κοίμησιν*
- 29v [Ἦχος δ' Πα] *Δαυτικὴν ωδήν*
- 31v Δόξα και νυν, ἦχος ο αὐτός [δ'] Πα *Ὅτε εξεδήμησας Θεοτόκε Παρθένε*
- 35v Εἰς τον Ν', *Ιδιόμελον, ἦχος πλ. β' Πα Ὅτε η μετὰστασις*
- 37v Εἰς τους Αίνους, Δόξα και νυν, [ἦχος] πλ. β' Πα *Τη αθανάτω σου Κοιμήσει*

Αντέγραψον εν Καρυαί 10/10/45

Λ. Σφήκας

Τετράδιο Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη
αντιγράφεν παρά μαθητού αυτού
Λεωνίδα Σφήκα
Τόμος Γ^{ος}
Μεγάλης Εβδομάδος

Τετράδιο Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη,
αντιγράφεν παρά μαθητού του, Λεωνίδα Δημ. Σφήκα
Μεγάλη Εβδομάς τόμος γ^{ος}

- 1r Και νυν, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη *Ήδη βάπτεται κάλαμος*
3r [Ήχος πλ. δ' Νη] *Ήδη βάπτεται κάλαμος· ακολουθεί η σημείωση: το ίδιον εκλογή*
Γ. Ραιδεστηνού
8r **Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή**, αι Βασιλικαί ώραι, ήχος πλ. δ' Νη
Σήμερον του Ναού
9r [Ήχος πλ. δ' Νη] *Ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη*
10r Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη *Τους συλλαβούσι σε παράνομοις*
12r Ωρα 3^η, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη *Δια τον φόβον των Ιουδαίων*
14r [Ήχος πλ. δ'] Νη *Προ του τιμίου σου Σταυρού*
16r Δόξα και Νυν, ήχος πλ. α' Πα *Ελκόμενος επί σταυρού*
18r Ωρα 6^η, ήχος πλ. δ' Νη *Τάδε λέγει Κύριος*
21r [Ήχος πλ. δ' Νη] *Οι νομοθέται του Ισραήλ*
23r Δόξα και Νυν, ήχος πλ. α' Πα *Δεύτε χριστοφόροι λαοί*
26r Ωρα 9^η, ήχος βαρύς Γα *Θάμβος ην κατίδειν*
28r Ήχος β' Κε *Ότε σε Σταυρώ προσήλωσαν*
30r Δόξα και Νυν, Γ. Ραιδεστηνού ήχος πλ. β' Πα *Σήμερον κρεμάται*
36r **Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή** εις τον εσπερινό τα Ιδιόμελα, ήχος πλ. β'
Πα *Σήμερον ο Δεσπότης της Κτίσεως*
40r [Ήχος πλ. β' Πα] *Ω πως η παράνομος συναγωγή*
43r Και νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Πα *Φοβερόν και παράδοξον Μυστήριον*
45r Εις τον Στίχον, Δόξα και Νυν, ήχος πλ. α' Πα *Σε τον αναβαλλόμενον*
52r **Τω Αγίω και Μεγάλο Σαββάτω**, εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος β' Κε
Σήμερον συνέχει τάφος
53r [Ήχος β' Κε] *Τί το ορώμενον θέαμα*
55r [Ήχος β' Κε] *Δεύτε ίδωμεν*
57r Ήχος πλ. β' Πα *Ηιτήσατο Ιωσήφ· ακολουθεί η σημείωση: έτερον*
58r Δόξα, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Πα *Την σήμερον μυστικώς*

61r **Τω Αγίω και Μεγάλω Σαββάτω**, εσπέρας ιδιόμελα ήχος πλ. δ' Νη Σήμερον ο
άδης στένων βοά, συνέφερε μοι

63r [Ήχος πλ. δ' Νη] Σήμερον ο άδης στένων βοά, κατελύθη μου

65r [Ήχος πλ. δ' Νη] Σήμερον ο άδης στένων βοά, κατεπόθη μου

έγραφον εν Καρυαί, ο μαθητής Γ. Π. Βινάκη, Λεωνίδας Σφήκας
28/12/38

Τετράδιο αντιγραφής Τριωδίου

Τόμος Α΄

Λεωνίδας Σφήκας

Γ. Π. Βινάκη

Χωρίον Καρυαί Χίου

Ιδιόμελα και δοξαστικά του Τριωδίου,
μελοποιηθέντα παρά ιεροψάλτου Γ. Π. Βινάκη, Πρωτοψάλτου Χίου,
του εξ Αφθόνης του Μαρμαρά.

Έγραψον ο μαθητής αυτού, Λεωνίδας Δημ. Σφήκας, εν Καρυαί Χίου 18/10/38

- 1r **Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου**, Ιδιόμελα του εσπερινού, ήχος α΄ Πα Μη
προσευξόμεθα φαρισαικώς· ακολουθεί: επίτιτλο σχέδιο σταυρός Ιησούς Χριστός Νικά
- 2r [Ήχος α΄ Πα] Φαρισαίος κενοδοξία νικώμενος
- 4r Δόξα των εσπερείων, [ήχος α΄ Πα] Παντοκράτωρ Κύριε
- 6r Δόξα των Αποστίχων, ήχος πλ. α΄ Πα Βεβαρημένων των οφθαλμών
- 8r Εις τους Αίνους, Ιδιόμελα , ήχος γ΄ Γα Του Τελώνου και του Φαρισαίου
- 9r [Ήχος γ΄ Γα] Του Φαρισαίου την μεχάλαυχον φωνήν
- 10r Δόξα των Αίνων, ήχος πλ. δ΄ Νη Ταις εξ έργων καυχήσεσι
- 14r **Κυριακή του Ασώτου**, εις τον εσπερινόν, Ιδιόμελα, ήχος α΄ Πα Εις
αναμάρτητον χώραν, [15ν συμπλήρωση στίχου]
- 16r [Ήχος α΄ Πα] Επιγνώμεν αδελφοί
- 18r Δόξα των εσπερίων, ήχος β΄ Κε Ω πόσων αγαθών
- 21r Δόξα των Αποστίχων, ήχος πλ. β΄ Πα Της πατρικής δωρεάς
- 24r Εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος β΄ Κε Τη του Ασώτου φωνήν
- 25r Ήχος δ΄ Πα Ως ο Ασωτος υιός· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 26r Ήχος πλ. δ΄ Νη Δαπανήσας ασώτως· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 28r Δόξα, ήχος πλ. β΄ Πα Πάτερ Αγαθέ
- 33r **Κυριακή της Απόκρεω**, εις τον εσπερινόν, Δόξα, ήχος πλ. δ΄ Νη Όταν
τίθωνται θρόνοι
- 36r Απόστιχα, Δόξα, ήχος ο αυτός [πλ. δ΄] [Νη] Οίμοι μέλαινα ψυχή
- 40r Εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος πλ. β΄ Πα Εννοώ την ημέραν εκείνην
- 43r [Ήχος πλ. β΄ Πα] Ω ποία ώρα τότε
- 46r Ήχος πλ. δ΄ Νη Δανιήλ ο Προφήτης
- 48r Δόξα, ήχος α΄ Πα Προκαθάρωμεν εαυτούς
- 52r **Κυριακή της Τυρινής εσπέρας**, Δόξα, ήχος πλ. β΄ Πα Εκάθισεν Αδάμ

- 56r Εἰς τὸν στίχον, Δόξα, ἦχος ὁ αὐτός [πλ. β'] Πα *Εξεβλήθη Ἀδάμ τὸν παραδείσου*
- 60r Εἰς τοὺς Αἴνους, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. α' Πα *Οἴμοι ὁ Ἀδάμ*
- 63r [Ἦχος πλ. α' Πα] *Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν*
- 66r Ἦχος πλ. β' Πα *Ἀδάμ τὸν παραδείσου διώκεται· ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: ἕτερον*
- 71r Δόξα, ἦχος ὁ αὐτός [πλ. β'] Πα *Ἐφθασε καιρός*
- 74r Τῆς αὐτῆς Κυριακῆς [Τυρινῆς] *εσπέρας προσόμοια, ἦχος β' Κε **Εγκράτεια τῆς σάρκα***
- 76r [Ἦχος β' Κε] *Ἐμαντόν ἀπελπίζω*
- 78r [Ἦχος β' Κε] *Τὸν τῆς νηστείας καιρόν*
- 80r **Τῆ Τετάρτῃ τῆς Α^{ης} εβδομάδος τῶν Νηστειῶν**, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. δ' Νη *Νηστεύοντες ἀδελφοί σωματικῶς*
- 82r Ἰδιόμελα, ἦχος β' Κε *Φεγγοβόλους υμᾶς*
- 84r [Ἦχος β' Κε] *Ἀρετῶν Ἡλιοῦ*
- 86r Ἦχος πλ. α' Πα *Ἀπόστολοι θεῖοι· ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: ἕτερον*
- 88r **Τῆ Παρασκευῆ τῆς Α^{ης} εβδομάδος τῶν Νηστειῶν**, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. α' Πα *Δεῦτε πιστοὶ ἐπεργασώμεθα*
- 90r Ἰδιόμελα τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, ἦχος β' Κε *Δεῦτε φιλομάρτυρες*
- 93r [Ἦχος β' Κε] *Τὴν Θεοδώρητος χάριν*
- 96r [Ἦχος β' Κε] *Δῶρον Θεοῦ υπέρτατος*

Ἀντιγράφη, Καρυαί, τῆ 4/9/37-26/11/37
Λεωνίδας Σφήκας

Αντίγραφον μαθημάτων

Γεωργίου Π. Βινάκη

εξ Αφθόνης της νήσου Μαρμαρά

Τόμος Β' Τριωδίου

Αντιγράφη ο μαθητής αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκας

Αντίγραφον μαθημάτων Γεωργίου Π. Βινάκη
παρά μαθητού αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα
26/11/38

- 1r [Ήχος β' Κε] *Θείων δωρεών· ακολουθεί η σημείωση: συνέχεια Α' τόμου με επίτιτλο σχέδιο, σταυρός Ιησούς Χριστός Νικά*
- 3r *Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Οργάνω χρησάμενος ο δυσμενής*
- 7r *Δόξα των Αίνων, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Πα Αγιωσύνης δωρεά*
- 8r **Κυριακή της Ορθοδοξίας**, *Δόξα των εσπεριών, ήχος β' Κε Η χάρις επέλαμψε*
- 12r *Εις τα Απόστιχα, Δόξα, ήχος ο αυτός [β'] Κε Οι εξ ασεβείας*
- 16r *Δόξα των Αίνων, ήχος πλ. β' Πα Μωσής τω καιρώ της εγκρατείας*
- 20r *Κυριακή εσπέρας, Προσόμοια, ήχος πλ. β' Γα Τα των Νηστειών*
- 21r **Τη Τετάρτη της Β^α εβδομάδος των Νηστειών**, *Ιδιόμελα, ήχος α' Πα Την πνευματικήν αδελφοί*
- 22r **Τη Παρασκευή της Β^α εβδομάδος**, *Ιδιόμελα, ήχος δ' Πα Νυν καιρός ευπρόσδεκτος*
- 23r **Τη Β^α Κυριακή των Νηστειών**, *εις τον εσπερινόν, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Όστε τρισμάκαρ*
- 25r *Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Η γρήγορος γλώσσα σου*
- 27r *Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Τοις εν σκότει αμαρτημάτων*
- 30r *Τη Κυριακή της εσπέρας, Προσόμοια, ήχος πλ. δ' Νη Αμέτρητα σοι πταίσας*
- 31r *[Ήχος πλ. δ' Νη] Εμέ τον πλανηθέντα*
- 33r *[Ήχος πλ. δ' Νη] Νηστείας εναρξάμενοι*
- 34r **Τη Τετάρτη της Γ^η εβδομάδος των Νηστειών**, *Ιδιόμελα, ήχος δ' Πα Ασώτως διασπείρας*

- 36r Προσόμοια, ήχος πλ. β' Πα Απόστολοι του Σωτήρος
- 39r **Τη Παρασκευή της Γ^{ης} εβδομάδος**, ιδιόμελον, ήχος βαρύς Γα Ασώτου δίκην απέστην
- 40r **Κυριακή Γ^{ης} των Νηστειών της Σταυροπροσκυνήσεως**, Σαββάτω εσπέρας, Δόξα, ήχος γ' Πα Χριστέ ο Θεός ημών
- 44r Εις τον Στίχον, Δόξα και Νυν, ήχος δ' Πα Ο συμμαχήσας Κύριε
- 46r Δόξα των Αίνων, ήχος πλ. δ' Νη Την υψηλόφρονα γνώμη
- 50r Κυριακή εσπέρας, Προσόμοια, ήχος γ' Γα Μέγιστον θαύμα
- 52r **Τη Τετάρτη της Δ^{ης} εβδομάδος**, Ιδιόμελα, ήχος δ' Πα Η των αγαθών πρόξενος Νηστεία
- 55r Ήχος πλ. α' Πα Οι εν κρυπτώ αρετάς εργαζόμενοι· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 57r Δόξα και Νυν, ήχος πλ. δ' Νη Σήμερον η απρόσιτος τη ουσία
- 62r **Τη Παρασκευή της Δ^{ης} εβδομάδος**, Ιδιόμελον, ήχος βαρύς [Γα] Τοις πάθεσι δουλώσας
- 63r **Κυριακή Δ^{ης} των Νηστειών**, Δόξα των εσπερείων, ήχος πλ. α' Πα Όσιε Πάτερ
- 66r Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος β' Κε Τον επί γης Άγγελον
- 68r Δόξα των Αίνων, ήχος α' Πα Δεύτε εργασώμεθα
- 71r Κυριακή εσπέρας, προσόμοια, ήχος γ' Πα Μεγίστους εν καιρώ
- 72r Ήχος βαρύς Γα Υπερμεσάσαντες ταύτην· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 74r **Τη Τετάρτη της Ε^{ης} εβδομάδος**, Ιδιόμελον, ήχος πλ. δ' Νη Τοις των εμών λογισμών
- 77r Ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη προσόμοιον, Απόστολοι πανεύφημοι· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 78r **Τη Πέμπτη της Ε^{ης} εβδομάδος**, ήχος πλ. δ' Νη Αυτεξουσίως εξεδύθην
- 80r **Τη Παρασκευή της Ε^{ης} εβδομάδος**, ιδιόμελον, ήχος πλ. β' Πα Ως εξ Ιερουσαλήμ
- 84r **Κυριακή Ε^{ης} των Νηστειών**, Δόξα των εσπερείων, ήχος δ' Πα Εθαυματούργησε Χριστέ
- 86r Δόξα των Αποστίχων, ήχος β' Κε Τα της ψυχής θηρεύματα
- 88r Κυριακή εσπέρας, προσόμοια, ήχος α' Πα Την έκτην των σεπτών
- 89r **Τη Τετάρτη των Βαΐων**, ιδιόμελον, ήχος πλ. α' Πα Πλούσιος εν πάθεσιν υπάρχων
- 92r Ήχος πλ. β' Πα Δισημερεύει Λάζαρος εν τω τάφω· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 94r **Τη Παρασκευή των Βαΐων**, Ιδιόμελα, ήχος πλ. δ' Νη Την ψυχοφελή

- 96r Ἦχος πλ. β' Πα Κύριε Λαζάρου θέλων τάφον ιδεῖν· ακολουθεῖ ἡ σημείωσις:
έτερον
- 98r [Ἦχος πλ. β' Πα] Κύριε ἐπὶ τον τάφον του τετραημέρου

Ἐγραφον ἐν Καρυαί 29/11/38
ο μαθητής Γ. Π. Βινάκη
Λεωνίδας Δημ. Σφήκας
Καρυές, Χίος

Τετράδιο αντίγραφον Μαθημάτων

Γ. Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου

Τριωδίου Γ' τόμος

Λεωνίδα Δημ. Σφήκας

28/11/38

Αντίγραφον Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη, Πρωτοψάλτου Χίου,
παρά μαθητού αυτού, Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, Καρυές, Χίος,
Τόμος Τριωδίου γ'

- 1r [Ἦχος β' Κε] Κύριε ἡ φωνή σου κατέλυσε
2r [Ἦχος β' Κε] Κύριε πιστώσαι θέλων του μαθητάς σου
3r [Ἦχος β' Κε] Κύριε παραλαμβάνων τους μαθητάς σου
5r Δόξα, ἦχος πλ. δ' Νη Επιστάς τω μνήματι Λαζάρου
6r Και νυν, ἦχος ο αὐτός [πλ. δ'] Νη Την ψυχωφελή πληρώσαντες
Τεσσαρακοστήν
10r Εἰς του Αἴνους, Ἰδιόμελα, ἦχος α' Πα Ανάστασις και ζωή των ανθρώπων
12r [Ἦχος α' Πα] Λάζαρον τεθνεώτα
13 [Ἦχος α' Πα] Μάρθα και Μαρία
15r [Ἦχος α' Πα] Της θεότητός σου Χριστέ
17r Ἦχος δ' Πα Τεταρταῖον ἡγειρας· ακολουθεί η σημείωση: ἕτερον
19r [Ἦχος δ' Πα] Μάρθα τη Μαρία εβόα
21r Ἦχος πλ. δ' Νη Λάζαρον τεθνεώτα· ακολουθεί η σημείωση: ἕτερα
22r [Ἦχος πλ. δ' Νη] Καθώς είπας Κύριε τη Μάρθα
24r Δόξα, ἦχος β' Κε Μέγα και παράδοξον θαύμα
26r **Κυριακή των Βαΐων**, εἰς τον επερινόν, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. β' Πα
Σήμερον ἡ χάρις του Αγίου Πνεύματος
27r [Ἦχος πλ. β' Πα] Ο ἔχων θρόνον ουρανόν
29r [Ἦχος πλ. β' Πα] Δεύτε και ημεῖς σήμερα
31r [Ἦχος πλ. β' Πα] Την σεπτήν Ανάστασιν
34r [Ἦχος πλ. β' Πα] Προ εξ ημερών του Πάσχα
36r Δόξα και Νυν, ἦχος ο αὐτός [πλ. β'] Πα Σήμερον ἡ χάρις του Αγίου
Πνεύματος
39r Εἰς τον Στίχον, Ἰδιόμελα, ἦχος πλ. δ' Νη Ηλθεν ο Σωτήρ σήμερα

- 41r [Ήχος πλ. δ' Νη] *Ο τοις Χερουβίμ εποχούμενος*
 42r *Εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος λέγετος Βου Ο πλείστος όχλος Κύριε*
 44r [Ήχος λέγετος Βου] *Μέλλοντός σου εισιέναι*
 45r [Ήχος λέγετος Βου] *Εξέλθετε έθνη*
 48r [Ήχος λέγετος Βου] *Την κοινήν Ανάστασιν*
 50r *Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β' Πα Προ εξ ημερών του Πάσχα*
 54r *Κυριακή εσπερίας, ήχος β' Κε Εκ Βαΐων και κλάδων*
 56r *Ήχος γ' Πα Φοβερόν το εμπεςείν*
 57r *Ήχος βαρύς Γα Συναγωγή πονηρά και μοιχαλίσ*
 61r *Α^{ον} Ιδιόμελον εις τον στίχον [ήχος πλ. δ' Νη] Χαίρε και ευφραίνου*

Τάδε αντίγραφον εστίν μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη

- 63r *Λειτουργικά του Μεγάλου Βασιλείου, ήχος β' Κε Άγιος Κύριος*
Σαβαώθ- Αμήν
 71r [Ήχος β' Κε] *Την γαρ σην μήτραν· ακολουθεί η σημείωση: Εις το*
«Εξαιρέτως»
 83r *Ήχος β' Κε Την γαρ σην μήτραν· ακολουθεί η σημείωση: το αυτό*

Έγγραφον εν Καρυαί τη 3/1/39

Ο γράψας Λ. Σφήκας

3v-40v

Περί μακρών και βραχέων συλλαβών

Τας βραχείας συλλαβάς σημειούμεν δια του σημείου «υ», τας δε μακράς δια του σημείου «-υ». Το δε σημείον «υ» δηλοί ότι η συλλαβή θεωρείται διάφορος ή κοινή. Βραχεία λέγεται λόγω της βραχείας προφοράς της λέξεως, μακρά δε λόγω της μακράς προφοράς της.

Εκ της εναρμονίου συμπλοκής των μακρών προς τας βραχείας συλλαβάς παρήγοντο σίχοι. Η δε' εν τω σίχω ελαχίστη αρμονική μονάς, ήτοι ο ελάχιστος αριθμός των συμπεπλεγμένων μακρών και βραχειών συλλαβών, ου η επανάληψις αποτελεί τον σίχον, λέγεται πους.

Οι πόδες εισίν δισύλλαβοι ή τρισύλλαβοι, οι επόμενοι.

υ υ καλούμενος Πυρρίχιος οίον, λόγος

υ - » Ίαμβος » γέλως

- υ » Τροχαίος » δήμος

-- » Σπονδείος » ήρως

υ υ υ Τρίβραχυς ή Χορείος » λογικόν

- υ υ Δάκτυλος » ήλιος

υ υ - Ανάπαιστος » οροφή

υ - υ Αμφίβραχυς » Όμηρος

- υ - Αμφίμακρος ή Κρητικός » ευγενής

- - - Μολοσσός ή Τρίμακρος » ευγνώμων

υ - - Βακχείος » επειδή

- - υ Παλιμβάκχιος ή Αντιμβάκχιος » αυστηρός

Εκ των ποδών τούτων οι εις την τακτικήν στιχουργίαν συνηθέστατοι εισίν ο δάκτυλος, ο ίαμβος, ο τροχαίος, ο ανάπαιστος και ο σπονδείος, όστις παρενείρεται επιβοηθητικώς ή ως άδεια μετρική εις όλους τους προειρημένους.

Μακρά δε συλλαβή τιθεμένη ή άδεια όπου το μέτρον απήτει μίαν μόνον βραχείαν, διορθούτο βεβαίως κατά μέρος υπό της προφοράς εις βραχείαν. Διο και οι μετρικοί λέγουσι ότι είναι μακροτέρα μεν της βραχείας, βραχυτέρα δε της αληθώς μακράς, έχουσα προς εκείνην ουχί εις 2:1, αλλά εις ½:1 και προς ταύτην ουχί εις 2:2, αλλά εις ½:2 και καλούσιν αυτήν άλογον, ως άλογον λέγουσι και το περιέχοντα αυτήν πόδα, δανειζόμενοι και επωνυμίαν και θεωρίαν ανήκουσαν και χρήσιμον κυρίως τη ρυθμική ή τη επιστήμη των μουσικών τόνων. Και η ημετέρα στιχουργία παραδέχεται τοιαύτας αλόγους συλλαβάς, ήτοι μακράς (εντόνους), όπου το μέτρον απαιτεί βραχείας, και τ' ανάπαλιν, διορθούσα αυτάς δια της προφοράς, οίον υ υ (τρια πουλάκια κάθονταν κλπ).

Εις τινάς συνθέσεις ποδών (ιδίως τας δακτυλικάς), αι αυταί μετρικαί συνθήκαι εφαρμόζονται εις έκαστον των ποδών. Εις ετέρας δε (τας ιαμβικάς, τροχαϊκάς, αναπαιστικάς), εφαρμόζονται αύται εις ένα εκ δύο ποδών εκάστοτε. Διο και λέγεται ότι αι πρώται μετρούνται κατά πόδα, οι δε δεύτεροι κατά διποδίαν, και

μέτρον λέγεται η μικροτάτη έκτασις εν η αι αυταί συνθήκαι επανέρχονται. Αρα δια μεν τους δακτύλους εν μέτρον έσται ο πους – υ υ, δια δε τους ιάμβους, τροχαίους και αναπαιίστους η διποδία, υ –υ -, - υ – υ, υ υ - υ

Εν ποδί συγκειμένω εκ διαφοροχρόνων συλλαβών (δακτύλω, ιάμβω, τροχαίω, αναπαιίστω) άρσις λέγεται η μακρά, θέσις δε η βραχεία, ή αι (αλλεπάλληλαι) βραχείαι. Αν δ' ο πους σύγκηται εις ομοιοχρόνων συλλαβών (υ υ, υ υ υ, - -, - - -), ή αν έχη πλείονας της μίας μακράς (- υ -, υ - - -, - υ - - κ.λπ) επειδή οι τοιούτοι πόδες καθ' εαυτούς μέτρα δεν αποτελούσιν, αλλά δύνανται να θεωρηθώσι μόνον ως συνθέσεις ή ως παραφθοραί μάλλον των άλλων ποδών και παρετίθενται μεταξύ εκείνων κυρίως εν είδει στιχουργικής αδειάς, δια τούτο ο χαρακτήρ των ποδών εκείνων προσδιορίζει και τούτων την άρσιν, οίον, σπονδείου (- -) παρεντιθεμένου εν δακτύλοις (- υ υ) ή τροχαίοις (- υ) άρση είναι η πρώτη συλλαβή, παρεντιθεμένου δ' εν αναπαιίστοις (υ υ -) ή ιάμβοις (υ -), η δευτέρα.

Περί στίχων

Ο στίχος σύγκηται εις μέτρων ή των αυτών επαναλαμβανομένων, ή ποικίλων συνδυαζομένων. Εν τη πρώτη περιπτώση ονομάζεται κατά το είδος των ποδών των απαρτιζόντων τα μέτρα, οίον, δακτυλικός, αν οι πόδες αυτού είναι δάκτυλοι, ιαμβικός, τροχαϊκός ή αναπαιιστικός, αν σύγκηται εξ ενός των ποδών τούτων μετά των συγγενών αυτοίς, ους ως κατωτέρω θέλομεν ιδεί, παραδέχονται εν τοις συνδυασμοίς των. Ονομάζεται δε ο στίχος και ως εκ του αριθμού των μέτρων α περιλαμβάνει, μονόμετρος, δίμετρος και ούτω καθεξής. Και η μεν κατα διποδίαν βαίνοντες ή μετρούμενοι στίχοι δεν υπερβαίνουσι συνήθως τον τετράμετρον, οι δε κατά μονοποδίαν τον εξάμετρον. Η τελευταία συλλαβή παντός στίχου είναι αδιάφορος, δύναται δηλαδή να τίθηται αδιαφόρως ή μακρά ή βραχεία, διότι η φυσική αναστολή της φωνής μετά πάντα στίχον δύναται και την μακράν να βραχύνη και την βραχείαν να μηκύνει. Το τελευταίον μέτρον παντός στίχου δύναται να είναι ή άρτιον ή ελλιπές.

α) Εν τη πρώτη περιπτώσει ο στίχος λέγεται ακατάληκτος (υ - υ -|υ - υ -|υ - υ -)

β) Αν δε ελλείπη από του τελευταίου μέτρου μία συλλαβή, ο στίχος λέγεται καταληκτικός (υ - υ -|υ - υ -|υ - υ)

γ) Αν δ' οι πόδες εισί τρισύλλαβοι και εξ αυτών ελλείπη μία συλλαβή, ο στίχος λέγεται καταληκτικός εις δισύλλαβον (- υ υ| - υ υ| - υ υ| - υ υ| - υ υ| - υ υ), καταληκτικός δ' εις συλλαβήν, αν εκ των τοιούτων ποδών λείπωσι δύο συλλαβάς (- υ υ| - υ υ| - υ υ| - υ υ| -|. Και διά τους μετρομένους κατά διποδίαν, αν ελλείπη

ολόκληρος πους, λέγεται ο στίχος βραχυκατάληκτος (υ - υ -|υ - υ -|υ -). Αν δε παρά τους μετρούμενους κατα διποδίαν μετά το τελευταίον μέτρον πλεονάζη μία μόνη συλλαβή, ο στίχος λέγεται υπερκατάληκτος (υ - υ -|υ - υ υ|υ - υ -|υ). Η ανθρώπινη ακοή δεν αντιλαμβάνεται ευκρινώς της αρμονίας, και επομένως δεν τέρπεται υπ' αυτής όταν η αρμονική φράσις είναι λίαν μακρά. Διά τούτο οι μακροί στίχοι πρέπει να έχωσι κατά το μέσον αυτών τομήν, ήτοι θέσιν τινά ωρισμένην καθ' ην αναγκαίως να λήγει λέξις και να άρχηται άλλη. Η τομή διαιρεί τον στίχον εις δύο τμήματα. Παρ' ημίν σήμερον οι στίχοι έχουσιν ή δύνανται να έχωσι και ιδιαίτερον τι (γνώρισμα) ή κόσμημα την ομοιοκαταληξίαν ης και παρά τοις αρχαίοις ήδη φαίνονται αμυδρά τινά ίχνη, ήτοι τονιζομένης της ληγούσης πρέπει να ομοιοκαταληκτέ ολόκληρος η τελευταία συλλαβή οίον (φρι-κτός δεν ομοιοκαταληκτεί μετά του αυ-τός, αλλά μετά του ε-κτός, καιρός μετά του ξερός, εχθρός μετά του νωθρός). Εν δε τοις παροξυτόνοις και προπαροξυτόνοις λέξεσι η ομοιοκαταληξία άρχεται από του τονιζομένου φωνήεντος (οίον πλ-άσμα, χ-άσμα, γ-έροντας, φ-έροντα κλπ).

Περί στίχων δακτυλικών (- υ υ)

Οι δακτυλικοί στίχοι, μετρούμενοι κατά μονοδίαν, προβαίνουσιν από μονομέτρον μέχρι εξαμέτρου. Επισημότατος πάντων είναι ο εξαμέτρος ο λεγόμενος και ηρωικός, διότι δι αυτού έψαλλον τας πράξεις των ηρώων ο Όμηρος και οι λοιποί εποποιοί. Ο εξαμέτρος δακτυλικός έχει εξ μέτρα ή πόδας και είναι καταληκτικός εις δυσύλλαβον, διότι ο τελευταίος αυτού πους είναι αντί δακτύλου (- υ υ), τροχάιος (- υ) ή και, δια το αδιάφορον της τελευταίας συλλαβής, σπονδείοσ - υ. Ο προτελευταίος πους είναι σχεδόν απαραίτητως δάκτυλος, οι δε λοιποί αδιαφόρως ή δάκτυλοι ή σπονδείοι.

Κατ' εξαίρεσιν όμως τινές στίχοι εύρηνται έχοντες σπονδείον και κατά του ε' πόδα και οι τοιούτοι ονομάζονται σπονδειακοί ή σπονδειαζόντες.

Εν τω μέτρω τούτω η μακρά συλλαβή ουδέποτε λύεται εις δύο βραχείας, ώστε τον δάκτυλον ν' αντικαθιστά προκελευσματικός (υ υ υ υ) ή τον σπονδείον ανάπαιστος. Αν δε που στίχοι ευρύσκονται τον προκελευσματικόν αντί του δακτύλου έχοντες τούτοις αιτία είναι η συνίζησις

Εις τινάς στίχους απαντώνται παρεκτροπαί τινές των κανόνων, χωλότητες ονομαζόμεναι, ας χαρακτηρίζομεν και στιχουργικάσ ελευθερίας, ίνα μη τας ονομάσωμεν ελαττώματα διωρθούμενα ίση κατά την ωδικήν απαγγελίαν. Οι τιαύτας περιέχοντες στίχοι εισίν τριών ειδών

α) οι ακέφαλοι, αρχόμενοι δια βραχείας συλλαβής από αναπαίστου, ή από ίαμβου ή από τριβάχεος. Εις τας δύο τελευταίας όμως ταύτας περιπτώσεις η ισχυρά άρσις της ενάρξεως του στίχου εκτείνουσα την πρώτην συλλαβήν, αποτελεί τον πόδα σχεδόν σπονδειόν ή δάκτυλον, όπου όμως δια συνιζήσεως ο πρώτος πους γίνεται καθαρός σπονδειός.

β) οι λαγαροί (ή μεσόκλαστοι, υπόκοιλοι, κοίλοι, σφηκοειδείς) οι έχοντες εν τω μέσω τροχαίον ή τριβραχυν αντί δακτύλου, ή ίαμβον αντί σπονδειού. Εν γένει δε επικρατεί τις ελευθερία κατά τον δ' πόδα, καθ' ην παραμελείται η βράχυνσις του εν θέσει μακρού φωνήεντος προ φωνήεντος.

γ) οι μείουροι, οι έχοντες τον τελευταίον πόδα πυρρίχιον

Εν τω εξαμέτρω η τομή γίνεται:

α) Εν τω τρίτω ποδί

1) η μετά την πρώτην συλλαβήν, και λέγεται πενθημιμερής, διότι έκαστος δάκτυλος θεωρείται ως συγκείμενος εκ δύο ίσων μερών, εξ ενός μακρού και δύο βραχέων εξισουμένων προς το εν μακρόν (- = υ υ). Άρα δύο πλήρεις δάκτυλοι (ή σπονδείοι) και εν μακρόν αποτελούσι πέντε ημίση του δακτύλου. Η πενθημιμερής τομή είναι η άριστη και συνηθεστάτη πασών. Ταύτης παράδειγμα: Ιλιο|θεν με φέ|ρων || άνε|μος κικο|νεσσι πέ|λασεν.

2) ή, αν ο τρίτος πους ήναι δάκτυλος μετά την δευτέραν συλλαβήν, και τότε λέγεται κατά τρίτον τροχαίον, ή τρίτη τροχαϊκή, διότι τέμνει τον στίχον όπου αι δύο πρώται συλλαβαί τω τρίτου ποδός αποτελούσι τροχαίον. Και αυτή η τομή λίαν συνήθης οίον, Οιω|νοίσι τε πάσι. | Δι|ός δ' ετελείετο|βουλή.

β) Η εν τω τέταρτω ποδί, μετά την πρώτην συλλαβήν, ότε λέγεται εφθημιμερής, διότι αποτελείται μετά επτά ημίσεις πόδας. Συνήθως μετ' αυτής συνυπάρχει δευτερεύουσα τομή και εν τω τρίτω ή εν τω δευτέρω ποδί, οίον Έκτωρ| δ' αμφιπε|ριστρώ|φα|| καλ|λίτριχας ίππους.

γ) Μετά τον τέταρτον πόδα, βουκολική λεγομένη, σπανία, μάλιστα παρά τοις εποποιόις, και άλλως τε περιέχουσα πάντοντε και την πενθημιμερή ή την κατά τρίτον τροχαίον, οίον Πόντω| μεν τα|| πρώτα| κυ|ρύσσεται|| αυτάρ έ|πειτα.

Εύχρηστος μεταξύ των δακτυλικών στίχων είναι και ο πεντάμετρος λεγόμενος, όστις σύγκειται εξ ασυναρτήτως αλληπάλληλων δύο διμέτρων υπερκαταλήκτων. Εν αυτώ οι δύο πρώτοι πόδες εισίν αδιαφόρως ή δάκτυλοι ή σπονδείοι, η δε μετ' αυτούς συλλαβή αφεύκτως μακρά, και μετ' αυτήν η τομή, οι δε δύο άλλοι πόδες

αφεύκτως δάκτυλοι, και η μετ' αυτους συλλαβή αδιάφορος. Ωστε ο τύπος του στίχου τούτου είναι - υ υ| - υ υ| -| - υ υ| - υ υ|υ

Του πενταμέτρου μόνου ουδέποτε γίνεται χρήσις εις καταρτισμόν ποιήματος, αλλ' εις το είδος της ποιήσεως το καλούμενον ελεγειακόν, τίθεται εναλλάξ εις εξάμετρος και εις πεντάμετρος.

Ο δε δίμετρος καταληκτικός λέγεται Αδώνειος - υ υ| - υ, και ην εύχρηστος παρά λυρικοίς εις κατάληξιν στροφών.

Περί στίχων ιαμβικών (υ -)

1) Οι ίαμβοι μετρούνται κατά διποδιάν, διότι εν τοις ιαμβικοίς στίχοις εξ εκάστου ζεύγους ποδών ο εις, ο δεύτερος ο εν αρτία χώρα πρέπει να είναι πάντοτε ίαμβος, ο δε πρώτος (ο εν περιττή χώρα) δύναται να είναι και σπονδείος (έχων δηλαδή αδιάφορον την πρώτην συλλαβήν), ή εις των ποδών των παραγομένων εκ της αναλύσεως των μακρών, του ίαμβου ή του σπονδείου (τρίβραχυς, δάκτυλος ή ανάπαιστος. Παρά μεταγενεστέροις δε ποιηταίς αναλύεται ενίοτε και ο δεύτερος πους εις τρίβραχυν. Όσω πλείονας όμως ίαμβους περιέχει ο στίχος, τόσω εντελέστερος είναι, και οι άλλοι πόδες πρέπει να θεωρώνται μάλλον ως άδεια η ελευθερία στιχουργία, ενίοτε εξ ανάγκης λαμβανομένη, ένεκα κυρίων ονομάτων και των τοιούτων.

2) Ο επισημότερος των ιαμβικών στίχων είναι ο τρίμετρος ακατάληκτος, ου γίνεται ιδίως χρήσις εν τοις δραματικοίς διαλόγοις. Τούτου οι άρτιοι πόδες είναι καθαροί ίαμβοι, ο δε τελευταίος δύναται να είναι και πυρρίχιος, διότι η ληκτική συλλαβή είναι ως πάντοτε, αδιάφορος. Οι περιττοί δε πόδες δύνανται να είναι και σπονδείοι, συνήθως όχι ο πέμπτος, ή ενίοτε τριβράχεις, σπανίως δε ο πρώτος και τρίτος δάκτυλοι, και έτι σπανιώτερον ο πρώτος ανάπαιστος. Παρά δε τοις κωμωδοποιοίς, ο δάκτυλος απαντάται εν πάσαις ταις περιτταίς χώραις, πλην της έκτης, και σπανίως, εν τη Πέμπτη. Προσέτι και ο προκελεσμαυτικός (υ υ υ υ), ενίοτε αν τη πρώτη χώρα.

3) Ο τρίμετρος ακατάληκτος ιαμβικός τέμνεται μετά την θέσιν ή του τρίτου ή του τετάρτου ποδός. Εν τη πρώτη περιπτώσει η τομή λέγεται πενθημιμερής, και γίνεται επί αδιαφόρου (μακράς ή βραχείας) συλλαβής, εν δε τη Δευτέρα λέγεται εφθημιμερής, και γίνεται μόνον επί βραχείας.

4) Ο σατυρικός ποητής Ιππώνναξ εποιήσατο χρήσιν του ιαμβικού τριμέτρου μετά τινός μεταρρυθμίσεως, αντικαταστήσας δηλαδή αντί του τελευταίου ίαμβου

τροχαίον μετ' αδιαφόρου πάντως της τελευταίας. Εξ αυτού ο στίχος ούτος επεκλήθη Ιππώνάκτειος, καλείται δε και χωλίαμβος.

5) Μετά δε τον τρίμετρον επισημότερος ιαμβικός στίχος είναι ο τετράμετρος καταληκτικός, και τούτου χρήσιν ποιούνατι οι δραματικοί εν τοις διαλόγοις, και μάλιστα αι κωμικοί. Ούτος εδέχετο τον τρίβραχυν πανταχού, πλην του εβδόμουποδός. Σπονδείον δε και δάκτυλον μόνον εν ταις περιτταίς χώραις, επίσης πλην της εβδόμης, ενίοτε και ανάπαιστον κατά την δευτέραν, την τετάρτην και την εβδίμην χώρα, αλλά προ πάντων επί κυρίων ονομάτων.

6) Η τομή του τετραμέτρου είναι μετά την δευτέραν διποδίαν. Ενίοτε όμως παραμελείται, και τότε βεβαίως οι στίχοι εισίν ήττον αρμονικοί.

7) Παρά τοις λυρικοίς εύχρηστος είναι επίσης και ο δίμετρος ιαμβικός, ή ακατάληκτος, ο και Ανακρεόντειος επιλεγόμενος, ή καταληκτικός.

8) Εν μέσω ιαμβικού στίχου αποφεύγουσιν οι δόκιμοι ποιηταί την χασμωδίαν, ήτοι σύγκρουσιν δύο φωνηέντων εις δύο διαφόρους λέξεις ανηκόντων.

Σημείωση: Κατά την σήμερον παρ' ημίν οι ίαμβοι μετρούνται κατα διποδίαν διότι εκάστη διποδία άρκει ο εις πους να είναι ίαμβος (εν τοις καταληκτικοίς ο προτελευταίος αναγκαίως), ο δ' άλλος δύναται να είναι και (ισομερής ως ο αρχαίος σπονδείος) πυρρίχιος, ή και τροχαίος, αλλά μόνον ο πρώτος πους εκάστης διποδίας, πλην της τελευταίας. Και παρ' ημίν ο τετράμετρος καταληκτικός είναι ο επισημότερος, έχων το αυτό σχήμα και την αυτήν τομήν του αρχαίου, οίον, «Ο Ολυμπος και ο Κίσαβος τα δυό βουνά μαλόνουν».

Περί Στίχων Τροχαϊκών (- υ)

1) Και οι τροχαίοι μετρούνται κατά διποδίαν διότι εν τοις τροχαϊκοίς στίχοις εξ εκάστου ζεύγους ποδών ο εις ο πρώτος (εις τη περιττή χώρα) πρέπει να είναι πάντα τροχαίος ο δε δεύτερος (ο εν αρτία χώρα) δύναται να είναι σπονδείος (έχων δηλ. αδιαφορον την δευτέρα συλλαβήν), η εις των ποδών των παραγομένων εκ της αναλύσεως των μακρών του τροχαίου η του σπονδείου ήτοι τρίβραχυσ δάχτυλος σπονδείο σπανίως δε εκτός τούτων, και ίαμβος. Παρά δε της νεωτέροις δραματικοίς διαλύεται και του πρώτου (του εν τοις περιττή χώρα) τροχαίου η μακρά και σπανίως παρά τισί μάλιστα των κωμικών αντί του τροχαίου η του τριβάχους τίθεται δάκτυλος.

2) Ο επισημότετος τροχαϊκός στίχος είναι ο τετράμετρος καταληκτικός εύχριστος εν δραματικούς διαλόγους και λυρικούς ποιήμασι. Τούτου ο έβδομος πούς είναι καθαρός τροχάιος δε τελευταία συλλαβή αδιάφορος.

3) Ο στίχος ούτος τέμνεται μετά την Δευτέρα διποδίαν και οι μεν τραγικοί τηρούσιν ακριβώς την τομήν ταύτην οι δε κωμικοί πολλάκις την παραμελούσι.

4) Ο τετράμετρος τροχαϊκός καταληκτικός μεταβάλεται εις χωλόνη ιππωνάκτειον, όταν ο προτελευταίος αυτού πους αντί τροχάιου είναι σπονδαίος.

5) Επίσημος είναι και ο ακατάληκτος τετράμετρος τροχαϊκός, έχων και αυτός τον προτελευταίον πόδα πάντοτε τροχάιον, την δε τεύταιαν συλλαβήν αδιάφορον.

6) Οι δε λυρικοί και βραχυτέρων τροχαϊκών στίχων εποιούντο χρήσιν, ακολουθούντες και εν αυτοίς τους προεκτεθέντες κανόνας. Τοιούτοι δε εισίν:

1) Ο δίμετρος βραχυκατάληκτος, επιλεγόμενος ιθυφαλλικός

2) Ο δίμετρος ακατάληκτος

3) Ο δίμετρος καταληκτικός

4) Ο δίμετρος ο υπερκατάληκτος

5) Ο τρίμετρος ο βραχυκατάληκτος

6) Ο τρίμετρος καταληκτικός

7) Ο τρίμετρος ακατάληκτος

8) Ο τρίμετρος υπερκατάληκτος

9) Ο τετράμετρος βραχυκατάληκτος

Περί στίχων αναπαιστικών υ υ -

1) Και οι αναπαιστικοί στίχοι κατά διποδίαν μετρούνται, διότι δέχονται μεν πλην του αναπαίστου και σπονδαίον, μάλιστα παρά τοις τραγικοίς (συναιρέσει των δύο βραχειών εις μακράν), και δάκτυλον συναιρέσει μεν των βραχειών, λύσει δε της μακράς, και προκελευσματικόν (μάλιστα παρά κωμικούς, λύσει της μακράς), αλλά πολλάκις η χρήσις των παθών τούτων δεν είναι αυθαίρετος, και εξαρτάται εκ της θέσεως ην κατέχουσιν εν τω στίχῳ ως προς τους αναπαίστους αυτού. Ούτω:

α) Προ αναπαίστου δεν επιτρέπεται να τίθεται δάκτυλος, διότι παρεμπίπτουσι πολλά βραχεία, καταστρέφουσαι το ρυθμόν (- υ υ υ υ -). Οι κωμικοί όμως ενίοτε αθετούσι τον κανόνα τούτον, οίον - υ υ υ υ - - - υ υ -

2) Των καταληκτικών στίχων η τελευταία είναι αδιάφορος, των δ' ακαταληκτικών πάντοτε μακρά, διότι άλλως εκλείπει ο χαρακτήρ του αναπαίστου.

3) Οι αναπαιστικοί στίχοι χωρούσιν από μονομέτρου μέχρι τετραμέτρου

α) Ο ελάχιστος είναι ο μονόμετρος ακατάληκτος, όστις και αναπαιστική βάση καλείται, και μόνος μὲν και καθ' εαυτόν δεν επαναλαμβάνεται στιχηρῶς παρά τοις αρχαίοις, αλλά προστίθεται συνήθως ως παρατελευταίος εις στροφάς συνισταμένας εκ διμέτρων.

β) Ο δίμετρος καταληκτικός, ο και παροιμιακός λεγόμενος, χρησιμεύει και αυτός ως τεύταίος στίχος στροφής διμέτρων.

γ) Ο δίμετρος ακατάληκτος χρησιμεύει τοις λυρικοίς, και τοις δραματικοίς εις σύνθεσιν στροφών, αίτινες συνήθως μετά τινάς των στίχων τούτων επιφέρουσιν ένα δίμετρον καταληκτικόν, και ενίοτε προ αυτού ένα μονόμετρον ακατάληκτον. Εις τον στίχον τούτον μετά την πρώτην διποδίαν υπάρχει συνήθως τομή.

δ) Ο επισημότερος των αναπαιστικών στίχων είναι ο τετράμετρος καταληκτικός, όστις και Αριστοφάνης λέγεται, διότι ο Αριστοφάνης πολλήν και αξιόλογον εποίησατο αυτού χρήσιν εις τας παραβάσεις, ή μακράς περικοπάς, δί ων ο κωμικός χορός απευθύνετο προς τους θεατάς. Τομήν έχει μετά την δευτέραν διποδίαν.

4) Ο καταληκτικός τετράμετρος, έχων εις προτελευταίαν χώραν σπονδείον αντί αναπαίστου, ελέγετο Λακωνικός, διότι χρήσις αυτού εγένετο εν τοις πολεμιστηρίοις ύμνοις των Σπαρτιατων. Ενίοτε δ' εποιούντο και αυτού χρήσιν οι κωμικοί.

Περί λυρικών ποδών

1) Τα μέχρι τούδε εκτεθέντα μέτρα εισί τα συνεχῶς απαντώμενα εν τη αφηγήσει των επικών, και εν τοις διαλόγοις των δραματικών ποιητών, και εν γένει εις τα είδη εκείνα της ποιήσεως, όσα κυρίως ήσαν προωρισμένα εις απαγγελίαν, ολίγον ή και ουδόλως υποβοηθούμενα υπό της μουσικής, και επομένως έπρεπε το πλείστον και ουσιωδέστατον της αρμονίας να φέρωσιν εν εαυτοίς. Όσα όμως ποιήματα συνετίθεντο κυρίως όπως άδωνται, εκείνα μέγα μέρος της αρμονίας αυτών

εδανείζοντο εκ της συνοδευούσης αυτά μουσικής, και εκ της ενυπαρχούσης εις την άδουσαν φωνήν ελευθερίας του μέχρι τινός επιτείνειν ή βραχύνειν τας συλλαβάς.

Αι τοιαύται συνθέσεις επομένως εποιούντο χρήσιν και ετέρων ποδών, οίτινες καθ' εαυτούς είχαν ήττον ακριβή και αυστηράν την αρμονίαν, δυνάμενοι να θεωρηθώσιν ως αλλοιώσεις πολλάκις των ήδη περιγραφέντων, και προς αλλήλους παντοίως περιπλεκόμενοι, κατά τας αξιώσεις του μέλους, προς ου την εν μέρει αυθαίρετον ποικιλίαν εκαμπτοντο.

2) Κατ' αρχάς, και ιδίως παρά τοις ιαμβογράφοις, η ιαμβική διποδία ην υ - υ -, και η τροχαϊκή - υ - υ. Είτα δε, μακρυθέντες οι στιχουργοί της αυστηράς ακριβείας, παρεδέχθησαν εις την πρώτην χώραν της μεν, και εις την δευτέραν της άλλης, και τον σπονδεϊον, και άλλους τινάς πόδας, και οι τούτοι σπονδείοι ήσαν κυρίως ίαμβοι ή τροχαίοι, εκφωνουμένης της μίας μακράς, της επεχούσης θέσιν βραχείας, και αλόγου υπό των γραμματικών κληθείσης, ολίγον βραχύτερον της άλλης. Ούτως η ιαμβική διποδία μετεβήθη εις - - υ -, οίος είναι ο επίτριτος γ', και η τροχαϊκή εις - υ - -, οίος ο επίτριτος β'. Επιτείνοντες δ' οι στιχουργοι την τοιαύτην ελευθερίαν εν ταις λυρिकाίς συνθέσεσιν, εν αις η μουσική διώρθου το άτακτον του ρυθμού.

α) Εδέχθησαν εις ένα των δύο ποδών βραχείαν, όπου κατά το ακριβές σχήμα της διποδίας έπρεπε να είναι μακρά, και ούτως η ιαμβική διποδία, μετεβήθη εις Χορίαμβον, εις Ιωνικόν από μείζονος, εις Παίωνα β', εις παίωνα δ', η δε τροχαϊκή, εις χορίαμβον και αυτή εις Ιωνικόν απ' ελάσσονος, εις παίωνα α' εις παίων γ'.

β) Εδέχθησαν εις ένα των ποδών μακράν, όπου έπρεπε να είναι βραχεία, και ούτως η ιαμβική διποδία, ηλλιοιώθη εις επίτριτον α', και η τροχαϊκή εις επίτριτον δ'.

γ) Τον (άλογον) σπονδεϊον αντικατέστησαν δι' άλλου ισομερούς ποδός, του πυρριχίου, και η ιαμβική διποδία ηλλιοιώθη εις παίωνα δ', και η τροχαϊκή εις παίωνα α'.

δ) Αντικατέστησαν εις ακτέραν των διποδιών ανθ' ενός των ποδών, του μη αλόγου, τον αντίθετον, κατ' αντιπάθειαν, ως λέγουσιν οι γραμματικοί, και παρήχθη ο αντίσπαστος.

ε) Παρημέλησαν τον περι αλόγου ποδός κανόνα, καθ' ον δηλαδή πρέπει να είανι ο πρώτος της ιαμβικής και ο δεύτερος της ιαμβικής διποδίας.

3) Οι πόδες ούτοι σπανίως λαμβάνονται μόνοι και καθ' εαυτούς εν στιχηραίς συνθέσεσιν, αλλ' επιμίγνυνται ως επί το πολύ μετά των ποδών, ων εισί συγγενείς και αλλοιώσεις. Των δε μετρικών άλλοι άλλως διαιρούσι και ονομάζουσι τους τοιούτους εξ αυτών ακανονίστως συντεθημένους στίχους.

Περί λυρικών στίχων ασυναρτήτων

1) Οι λυρικοί στίχοι, ων ο αληθής και μόνος προσρισμός ήτον να άδωνται, εδανείζοντο το κυριώτερον μέρος της αρμονίας αυτών εξ αυτού του άσματος, και του ποικιλοτόνου ήχου του λύρας, ην ηκολούθουν διο και εποιούντο μετά πολλής, και σχεδόν ακανονίστου, ελευθερίας χρήσιν των τε ατελεστέρων ποδών και διποδιών, περί ων διελάβομεν, και των διαφόρων μέτρων ανμίξ και ασυναρτήτως, ως λέγουσιν οι γραμματικοί. Τα τοιαύτα άσματα, εν τω ανωτέρω αυτών σχήματι, δύνανται νε θεωρηθώσι ως έρρυθμος τις πεζός λόγος μάλλον η ως τακτική στιχουργία, οποία, φερ' ειπείν, εισίν εν τη Εκκλησιαστική ημών ποιήσει τα τροπάρια.

2) Ασυναρτήτους κυρίως καλούσιν οι γραμματικοί τους στίχους εκείνους, οίτινες περιλαμβάνουσι διάφορα μέτρα, μη όντα εις άμεσον συγγένειαν ή σχέσιν προς άλλα. Προσπαθούντες δε να υπαγάγωσιν εις τίνα τάξιν την αταξίαν, και παρατηρούντες ότι εις στίχους τινάς, ή μάλλον μετρικάς περιόδους, ενίοτε εις αλληπαλλήλους ομοίους πόδας προτίθενται ή επιτίθενται πόδες ανόμοιοι προς αυτούς, διέκρινον τους τοιούτους πόδας εις τα ακολούθους τρεις κατηγορίας.

α) Εις βάσιν, ην χαρακτηρίζουσι δια του σημείου Χ, και ήτις εστί τροχαίος, προηγούμενος των απ' άρσεως αρχομένων ποδών οίον δακτύλων, χοριάμβων κ.λπ. Πολλάκις ο τροχαίος ούτος αναλύεται εις τρίβραχυν, ή αντικαθίσταται δια σπονδείου ή και δακτύλου. Η βάση δε τίθεται και διπλή, και τότε ο δεύτερος τροχαίος μόνον υπό σπονδείου αντικαθίσταται.

β) Εις Ανάκρουσιν , ητις είναι συλλαβή (αδιάφορος) η ίαμβος , προταπτόμενος οτέ μεν της σειράς των ομοίων ποδών, οτε δε της τροχαϊκής βάσεως.

γ) Εις Έκβασιν, ήτις είναι τροχαίος η τροχαίοι μετ' αδιαφόρου της τελευταίας προστιθέμενοι μετά την σειράν των ασυναρτήτων προς αυτούς ποδών συνεχέστατοι απαντώται οι δάκτυλοι συνδεδεμένοι μετά τροχαίων.

3) Οι τοιούτοι δάκτυλοι λέγονται λογαοιδικοί και (άλογοι), και αυτών ούτε η μακρά ποτέ λύεται εις δύο βραχείας, ούτε, η καν λίαν σπανίως, αι δύο βραχείαι

συναιρούνται εις μακράν. Των μετ' αυτών συνημμένων τροχαίων ομως η μακρά δύναται να λυθή, αλλ' αδιάφορος δεν εγχωρεί εν αυτοίς, εμή κατά την ληκτικήν συλλαβήν δια τούτο και δεν υπάρχει ανάγκη να μετρώνται κατα διποδίαν.

4) Οι δ' εκ λογοδοικών δακτύλων συγκείμενοι σίχοι λέγονται και αυτοί λογαοιδικοί, και έχουσι πλείονας η ολιγωτέρους δακτύλους, και μετ' αυτους πλείονας η ολιγωτέρους τροχαίους, χωρίς όμως όλων ομού ο αριθμός να υπερβαίνη ποτέ τους έξ

5) Ενταύθα υπάγεται και το Αιολικόν λεγόμενον δακτυλικόν μέτρον, έχον εις την ά χώραν ένα των δυσλλάβων ποδών, εις τας λοιπάς δάκτυλον, εις την τελευταίαν, ειμεν είναι ακατάληκτον, δάκτυλον (η κρητικόν δια την αδιάφορον), ει δε μη, τροχαίον, η σπονδειον η συλλαβήν αδιάφορον. Τοιαύτα απαντώνται τετραμέτρα καταληκτικά και ακατάληκτα, και πεντάμετρα καταληκτικά εις συλλαβήν.

6) Του λογαοιδικού σίχου δύναται να προηγήται Ανάκρουσις (συλλαβή ίαμβος) η και Βάσις (τροχαίος η τροχαϊκή διποδία). Οι γραμματικοί λέγουσιν ότι, Βάσιν έχων λογαοιδικός δακτυλικός περιλαμβάνει ένα μόνον δάκτυλον αλλ' οι τιούτοι απλούστερον μετρώνται ως ασυναρτήτοι ιαμβοτροχαίοι.

7) Και οι ανάπαιστοι γίνονται εν ταις λυρικαίς συνθέσεσι λογαοιδικοί, προσλήψει ιάμβων εις διάφορον αριθμόν. Και των σίχων δε τούτων οι πόδες δε χωρούσι πέραν των έξ. Τοιούτος ο Αλκαικός ενδεκασύλλαβος.

Επισημότερος δε είναι ο πεντάμετρος λογαοιδικός ανάπαιστος, δεχόμενος τον πρώτον πόδα και σπονδειον η ίαμβον, τους τρεις άλλους αναπαίστους, και τον έσχατον Βακχειον. Ούτος δύναται να θεωρηθή άλλως ως εκ Κρητικών συγκείμενος.

8) Και ασυναρτήτως δε συνάπτονται οι ανάπαιστοι μετά τροχαίων. Ή έπονται ανάπαιστοι ιάμβοις.

9) Και οι ίαμβοι δε μετά των τροχαίων συνδέονται ασυναρτήτως εν λυρικοίς σίχοις, οίτινες τότε λέγονται και περιοδικοί.

α) Ο λεγόμενος Φερκράτειος

β) Ο λεγόμενος Γλυκώνειος

γ) Ο Ιππωνάκτειος

δ) Ο Φαλαίκειος ενδεκασύλλαβος

ε) Ο Σαπφικός ενδεκασύλλαβος

στ) Ο Πριάπειος, συγκείμενος εκ δύο Γλυκωνείων, ενός ακαταλήκτου η Φερεκρατείου.

ζ) Ο εξ ιαμβικού διμέτρου ακαταλήκτου, και τροχαϊκού διμέτρου βραχυκαταλήκτου

η) Ο εκ διμέτρου ιαμβικού ακαταλήκτου, και διμέτρου τροχαϊκού καταληκτικού

10) Και οι λοιποί δε λυρικοί πόδες, οίτινες, ως οίδομεν, εισί κυρίως ατελείς ιαμβοτροχαϊκαί διποδία, χρησιμεύουσιν εις σύνθεσιν στίχων το πλείστον ασυναρτήτωνμ ως έπεται.

Α') Ο χορίαμβος, λαμβανόμενος ενίστε, αλλά σπανίως, και καθαρός. Ούτος ο τρίμετρος.

Συνήθως δεν συντίθενται οι χορίαμβοι

α) Μετά διποδιών τροχαϊκών ως

β) Μετά διποδιών ιαμβικών ως

γ) Εν αντιστίχοις στροφαίς αντικαθίστανται οι χορίαμβοι αντί τοιούτων διποδιών.

11) Οι χορίαμβοι χωρούσιν απο μονομέτρου μέχρι τετραμέτρου όταν δε είναι καταληκτικοί έχουσι συνηθέστερον την έκβασιν εις ίαμβον, ότε και λογαοιδικοί λέγονται, η αμφίβραχυν (ιαμβικήν διποδιάν καταληκτικήν).

12) Συνεχώς του χορίαμβου προηγείται τροχαϊκή βάση η απλή η διπλή.

13.Β'.) Ο αντίσπαστος δέχεται εν μεν τη πρώτη χώρα ίαμβον η σπονδειον η δίβραχυν η και τροχαίον, εν δε τη Δευτέρα καθαρόν τροχαίον. Συμπλέκεται δε και αυτός μετά ιαμβικών διπποδιών, και καταλήγει, όταν μεν είναι βραχυκατάληκτος, εις καθαρόν ίαμβον, όταν δε καταληκτικός, εις αμφίβραχυν ή βακχείον.

14.Γ'.) Οι Ιωνικοί, συγγενείς, ως είπομεν, προς την τροχαϊκήν και την ιαμβικήν διποδιάν, συμπλέκονται ως επί το πολύ μετ' αυτών, και πρό πάντων μετα τροχαϊκής, και τότε οι γραμματικοί τους καλούσιν επιμίκτους.

Και προσέτι και αυτάς τας τροχαϊκάς διποδίας, όταν προηγείται αυτών πυρρίχιος, θέλουσι να ονομάζωσιν ιωνικούς, ανακλωμένους

Λύουσι δε μετά πολλής αδείας τας μακράς εις δύο βραχείας ή συστέλλουσι τας δύο βραχείας εις μίαν μακράν.

15) Οι καταληκτικοί Ιωνικοί απ' ελάσσονος καταλήγουσιν εις ανάπαιστον, οι δ' από μείζονος εις σπονδεϊόν.

16) Ο δίμετρος ακατάληκτος, ονομάζεται Ανακρεόντειος, διότι πολλήν αυτού ποιείται χρήση ο Ανακρέων εν τοις άσμασι, Οι δε γραμματικοί και αυτούς τους διμέτρους ιαμβικούς του αυτού ποιητού προτιμώσιν Ιωνικούς να ονομάζωσι, διότι μετά λυρικής αδείας αυτός εν τη διποδία ου μόνος εις την πρώτην χώραν δέχεται αντί του ιάμβου σπονδεϊόν, και ανάπαιστον, αλλά και εις την δευτέραν δέχεται δάκτυλον.

17) Ο Ιωνικός χωρεί μέχρι τετραμέτρου ακαταλήκτου κα ο μεν απ' ελάσσονος τετράμετρος καταληκτικός καλείται Γαλλιαμβικός ή Μητρωακός, διότι οι Γάλλοι ιερεις της Κυβέλλης εχρώντο αυτώ, ο δ' από μείζονος βραχυκατάληκτος, καλείται Σωτάδειος, εκ Σωτάδου του σατυρικού ποιητού, ζήσαντος επί Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου.

18) Και οι Παίωνες δε δύνανται να θεωρηθώσιν ως ελαφραί διποδίαί ή ιαμβικαί (ο β' και ο δ'), ή τροχαϊκαι (ο α' και γ'), κατά την θέσιν της μακράς, ήτοι ως συνδυασμός ιάμβου ή τροχαίου μετά του ισομερούς σπονδεϊού.

19) Η ένωσις εις μίαν μακράν των δύο τελευταίων βραχειών το α', παίωνος, ή των δύο πρώτων του δ', αποτελεί τον Κρητικόν, η δε των δύο τελευταίων του β', η των δύο μέσων του δ', τον Βάκχειον, και η των δύο μέσων του α', η των δύο πρώτων του γ', τον Παλιμβάκχιον.

20) Εν τη λυρική δε ποιήσει κατεσκευάζοντο στίχοι Παιωνικοί, δεχόμενοι πάντας τούτους τους πόδας, και χωρούντες από διμέτρου βραχυκατάληκτου μέχρι τετραμέτρου ακαταλήκτου αλλά τινές επιτείνουσιν αυτούς και μέχρις εξαμέτρων καταληκτικών. Συνήθως όμως εις την τελευταίαν χώραν επροτόμων τον Κρητικόν εις δε τας λοιπάς

α) ένα των παιωνικών, η ενίοτε και εμίγνυον του Παίωνα.

β) Παρενέβαλλον και Κρητικούς.

γ) Κατήριζον όλον τον στίχον, ή τας πλείστας χώρας αυτού, εκ Κρητικών.

δ) Η μετά βακχειών καθαρών, ή μετά των λοιπών συμπεπλεγμένων.

21) Οι δ' επίτριτοι, οίτινες κυρίως εισί βαρείαι, μετά σπονδείων συνδεδεμένοι ιαμβικά ή τροχαϊκά διποδία, και ο δόχμιος, σύνθεσις ιάμβου και κρητικού, ή βακχείου και ιάμβου, συνδυάζονται μετά των ποδών τούτων εν τη συνθέσει ελευθέρων λυρικών περιόδων ή στίχων.

22) Μετά των ασυναρτήτων στίχων πρέπει να ταχθή και ο Προσοδιακός, δεχόμενος αναμίξ τους εξής πόδας, ιωνικόν από μείζονος, παίωνα β', μολοσσόν, χορίαμβον, ανάπαιστον, και δάκτυλον, και χωρών από διμέτρου μέχρι τριμέτρου υπερκαταλήκτου.

23) Εν γένει δε λέγονται πολυσχημάτιστοι οι στίχοι, εν οίς η των ποδών ακολουθία ουδένα τηρεί κανόνα, ουδ' οι άλογοι πόδες αυτών έχουσιν εν ταις διποδίαις την συνήθη θέσιν, αλλά πολλάκις την αντίστροφον μάλιστα, ως τούτο είδομεν και εν τίσιν των ανωτέρω τύπων. Οι τοιούτοι στίχοι συνετίθεντο κατά την αυθαίρετον θέλησιν του ποιητού, ή αληθέστερον καατά την μουσικήν προς ην ηδόντο. Εν πάσιν όμως, και αυτοίς τοίς ατακτοτέροις, επικρατεί πάντοτε θεμελιώδης τις πους, μεθ' ου οι λοιποί συναρμολογούνται, είτε κατά συγγένειαν, είτε κατ' αντιπάθειαν, ή εις ον δύνανται ν' αναχθώσι δια της ελαστικότητος του ασματικού τόνου, ούτω καταρτίζοντες ρυθμόν συνεπή. Και τινές μεν δύνανται κατά το μάλλον και ήττον ν' αναλύθωσιν εις αρμονίαν γνωστών στίχων. Επ' άλλων όμως ματαιοπονία είναι να ζητήται ο ακριβής στιχηρός αυτών τύπος, διότι είναι, ως ερρέθη, μάλλον έρρυθμοι πεζαί περίοδοι. Και επί των τοιούτων ο μόνος τρόπος του ανευρίσκειν εάν, και που, τέμνωνται, είναι να προσέχωμεν εις τα χασμωδίας, αίτινες συνήθως εμφανίνοσι τέλος στίχου, ως και εις τ' αντίστοιχα μέρη εν ταις αντιστροφαίς (όταν τα μέλη είναι στροφικά) αν περατώνται εις τέλος λέξεως, ει και ενίοτε οι λυρικοί, και εις αυτάς τας τακτικάς στροφάς, οίον τας Σαπφικάς, περατούσι τον στίχον και εν μέσω λέξεως.

Περί των κατά σύστημα συνθέσεων

1) Εν τη αφηγηματική ποιήσει, οίον εν τη εποποιία, εν τοίς δραματικόίς διαλόγοις, και αλλαχού, οι στίχοι εισίν όμοιοι προς αλλήλους, και πάντες κατά το αυτό μέτρον μετρούμενοι. Ελασσόνων όμως ποιημάτων, οίον, επιγραμμάτων και των τοιούτων, και των πλείστων λυρικών, οι στίχοι εισίν ή αν δύο ή πλείονες, ή και όλοι προς αλλήλους ανόμοιοι.

2) Κατά δίστιχον εισί γεγραμμένα τα ελεγεία, και τα πλείστα των επιγραμμάτων, έχοντα τον πρώτον στίχον δάκτυλικόν εξαμέτρον, τον δε δεύτερον πεντάμετρον. Το μέτρον λέγεται Ηρωελεγείον. Και εν τοίς λυρικοίς δε άσμασι πολλάκις

επιτηδεύονται οι ποιηταί ανά δύο συνάπτοντες τους στίχους, ένα μακρότερον και ένα βραχύτερον, τον καταληκτικόν, φερέειπείν, μετά τον ακατάληκτον, του αυτού μέτρου, ενίοτεκαι τ' ανάπαλιν, ή και ασυναρτήτως εκ διαφόρων συγγενών προς άλλα μέτρων.

3) Τα δ' εκ πλειόνων στίχων συστήματα καλούνται Στροφαί. Εκ τούτων δ' ήσαν Μονοστροφικά, πρώτον, όσα εκ μιας μόνον στροφής συνέκειντο, στίχων ή πάντων προς αλλήλους ομοίων, οίαι πολλάι των Ανακρεοντείων ωδών, ή προς αλλήλους γενικώς ανομοίων, οία τα εν τοις δραματικοίς χοροίς Άστροφα, τα συγκείμενα εκ τόσων ολίγων ανομοίων προς αλλήλους στίχων, ώστε δεν δύνανται να τμηθώσιν εις στροφάς, και τα Άτακτα των αυτών χορών, τα εκ πολλών μεν στίχων συγκείμενα, αλλ' εις ουδεμίαν σύμμετρον διαίρεσιν δυνάμενα να υποβληθώσι.

4) Δεύτερον, ελέγοντο Μονοστροφικά και όσα συνέκειντο μεν εκ πολλών στροφών, αλλά πάσαι ήσαν όμοιαι προς αλλήλας. Εκ των επισημοτέρων στροφών του είδους τούτου εισίν α) η Σαπφική, συγκειμένη εκ τριών στίχων σαπφικών ένδεκα συλλαβών και εξ ενός Αδωνίου.

5) Αντιστροφικά δε ήσαν τα πλείστα των χορικών μελών, α δηλαδή έψαλλον οι χοροί εν τοις δράμασι. Ταύτα συνήθως διηρούντο εις στροφάς ανομοίους μεν προς αλλήλας, αλλ' εχούσας και αντιστροφάς, ων εκάστη ην προς εκάστην στροφήν ομοία. Την στροφήν έψαλλεν ο εις ημίχορος, ήτοι το ήμισυ του δραματικού χορού διηρημένου εις δύο, την δ' αντιστροφήν ο έτερος. Μετά στροφήν δε και αντιστροφήν επεφέρετο η επωδός, ανομοίος προς αμφοτέρας, και ψαλλομένη υφ' όλου του χορού ομού.

6) Εν άλλοις δε δραματικοίς χοροίς εισίν, ως ερρέθη, πάντες σχεδόν οι στίχοι ανόμοιοι προς αλλήλους, και η ωδή άστροφως.

Αντέγραψον Μετρο. [Μετρική] Alexander Ragavi 1892

Αριθμός φύλλων τετραδίου: 77

[recto όψη 1r-46r: μαθήματα Τριωδίου

1v-45v και 47r-72v: μαθήματα μηνών Ιανουαρίου-Μαΐου]

Τετράδιον πρόχειρον Μαθημάτων Μουσικής

Γεωργίου Π. Βινάκη

Του μαθητου' αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα

Τόμος ΣΤ' Τριωδίου

Τετράδιον πρόχειρον Μαθημάτων Μουσικής Γεωργίου Π. Βινάκη,

του μαθητού αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, Χίος, Τόμος ΣΤ'

- 1r **Τη Γ^η Κυριακή των Νηστειών**, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη
Ατενίσαι το όμμα εις ουρανόν
- 5r **Τη Δ^η Κυριακή των Νηστειών**, ήχος βαρύς Γα Ο τον αμπελώνα
φυτεύσας
- 11r Της αυτής Κυριακής [Κυριακή των Νηστειών], ήχος πλ. β' Πα Λησταιίς
λογισμοίς· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 18r **Τη Ε^η Κυριακή των Νηστειών**, ήχος α' [τετράφωνος] Κε
Θαυμαστή του Σωτήρος
- 27r **Τη Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα**, [ήχος πλ. δ' Νη] *Αλληλούια- Ιδού ο
Νυμφίος έρχεται*
- 34r Τη Μεγάλη Δευτέρα εσπέρας λέγεται «Πρεσβεία του
Προδρόμου». Τη δε Μεγάλη Τρίτη λέγεται «Δυνάμει του
Σταυρού σου», εν δε τη τρίτη επανάληψη «Δια της Θεοτόκου»
- 35r Έχος δ' [Δι] *Τον Νυμφιον αδελφοί αγαπήσωμεν*
- 37r [Έχος πλ. δ' Νη] *Ο Ιούδας τη γνώμη φυλαργυρεί*
- 41r Έχος πλ. δ' Νη *Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί*
-

- 1v Την 1^{ην} Ιανουαρίου, Βασιλείου Μεγάλου, Ιδιόμελα εις τον Στίχον, [ήχος πλ. δ' Νη] *Συγκαταβαίνων ο Σωτήρ*
- 2v [ήχος πλ. δ' Νη] *Ουκ επησχύνθη*
- 3v Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα του Αγίου [Βασιλείου], ήχος α' Πα Ω *θεία και ιερά*
- 5v [ήχος α' Πα] *Πάντων των αγίων ανεμάξω*
- 6v Ηχος β' Κε *Των όντων εκμελετήσας*
- 7v Εις τον όρθρον, Ιδιόμελον του Ευαγγελίου, ήχος ο αυτός [πλ. β'] [Πα] *Εξεχύθη η χάρις*
- 9v Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών, Ωρα 3^η, Ιδιόμελα, ήχος πλ. δ' Νη *Σήμερον των υδάτων*
- 10v [ήχος πλ. δ' Νη] *Ως άνθρωπος εν ποταμώ*
- 11v Ωρα 3^η, Ιδιόμελα, ήχος πλ. δ' Νη *Η του Προδρόμου και Βαπτιστού*
- 12v Ηχος δ' Πα *Η Τριάς ο Θεός ημών*
- 14v Ωρα 6^η, Ιδιόμελα, ήχος πλ. δ' [Νη] *Τάδε λέγει Κύριος*
- 16v Ηχος πλ. β' Πα *Σήμερον η ψαλμική προφητεία*
- 19v Ωρα 9^η, [ήχος βαρύς Γα] *Θάμβος ην κατιδείν*
- 20v Ηχος β' Κε *Ότε προς αυτόν ερχόμενον*
- 23v Τη 6^η του αυτού μηνός [Ιανουαρίου], εις τον εσπερινόν, Ιδιόμελο, ήχος β' Κε *Τον φωτισμόν ημών*
- 24v [ήχος β' Κε] *Του Αντρωτού ημών*
- 25v [ήχος β' Κε] *Τα Ιορδάνια ρείθρα*
- 27v [ήχος β' Κε] *Σώσαι βουλόμενος*
- 29v Ηχος πλ. α' Κε *Επεφάνης εν τω κόσμω· ακολουθεί η σημείωση: τροπάριο της προφητείας*
- 29v Ηχος πλ. β' Πα *Αμαρτωλοίς και τελώναις· ακολουθεί η σημείωση: το παρόν εις ειρολογικόν μέλος*
- 30v Εις τα προσόμοια, ήχος πλ. β' [Πα] *Ανυμνήσωμεν οι πιστοί*

- 33v Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος β' Κε *Εν Ιορδάνη ποταμώ*
- 34v [Ήχος β' Κε] *Είδοσάν σε ύδατα*
- 36v [Ήχος β' Κε] *Σήμερον ο ουρανού και γης ποιητής*
- 38v [Ήχος πλ. β' Πα] *Θεός Λόγος επεφάνη εν σαρκί· ακολουθεί η σημείωση:
Εις τον όρθρον μετά το «Δόξα» εις το Ευαγγέλιον*
- 40v Εις τους Αίνους, Ιδιόμελα, ήχος α' Πα *Φως εκ φωτός*
- 41v [Ήχος α' Πα] *Συ εν Ιορδάνη βαπτισθείς*
- 42v [Ήχος α' Πα] *Το αληθινόν φως*
- 43v [Ήχος α' Πα] *Ο περιβάλλων τον ουρανόν*
- 47r Μην Φεβρουάριος, τη 2^α του μηνός, εις τον εσπερινόν, ήχος α'
Πα *Λέγε Συμεών*
- 47v [Ήχος α' Πα] *Δέχου Συμεών*
- 48r [Ήχος α' Πα] *Δεύτε και ημείς*
- 48v Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος βαρύς Γα *Κατακόσμησον τον
Νυμφώνα σου Σιών*
- 49v [Ήχος βαρύς Γα] *Τον εκλάψαντα προ αιώνων*
- 50r [Ήχος βαρύς Γα] *Τον οχούμενον εν άρμασι*
- 50v Ιδιόμελον Πεντηκοστής, ήχος πλ. β' Πα *Ανοιγέσθω η πύλη*
- 52r Ιδιόμελον του Ν', ήχος πλ. β' Πα *Φάλαγγα θεόστεφη*
- 52v Μάρτη 9^η, Αγίων 40 Μαρτύρων, ήχος β' Κε *Φέροντες τα παρόντα
γενναιώς*
- 54r [Ήχος β' Κε] *Ρίπτοντες περιβόλαια πάντα*
- 55r [Ήχος β' Κε] *Βλέποντες ως τρυφάς τας βασάνους*
- 56r Ο Ευαγγελισμός, εις τον εσπερινόν, ιδιόμελα, ήχος πλ. β' Πα
Βουλή προαιώνιον
- 57r [Ήχος πλ. β' Πα] *Φαίνη μοι ως άνθρωπος*
- 58v [Ήχος πλ. β' Πα] *Θεός όπου βούλεται*

- 59v Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος λέγετος Βου *Τω έκτω μηνί*
- 60r [Ήχος λέγετος Βου] *Γλώσσαν ην ουκ έγνω*
- 60v [Ήχος λέγετος Βου] *Ιδού η ανάκλησις*
- 61v Ιδιόμελα του Ν', ήχος β' Κε *Ευαγγελίζεται ο Γαβριήλ*
- 62v Εις τον Ν', Ιδιόμελα, ήχος πλ. β' Πα *Σήμερον η οικουμένη πάσα*
- 63r Μην Μάιος τη β^α, Ανακομοιδής Αθανασίου του Μεγάλου
Πατριάρχου Αλεξανδρείας, εις τον εσπερινόν, Δόξα, πλ. β' Πα
Χριστου τον ιεράρχην
- 64r Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος γ' Πα *Πάλιν ημίν ο χρυσορροάς*
Νείλος
- 65r Τη 8^η Αποστόλους Ευαγγελιστάς, Ιωάννου Θεολόγου, Δόξα των
εσπεριών, ήχος β' Κε *Τον υιόν της βροντής*
- 66v Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα *Απόστολε Χριστού, Ευαγγελιστά*
Ιωάννη
- 67v Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη *Ευαγγελιστά Ιωάννη*
- 68v **Τη 21^η Κωνσταντίνου και Ελένης**, εσπερινόν, Δόξα, ήχος β' Κε
Πλουσίων δωρεών τα κρείττονα
- 69v Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη *Σέλας φαινότατον*
- 71r Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη *Ο των Ανάκτων Αναξ και Θεός*

21/9/1945

Λ. Σφήκας

Τετράδιον πρόχειρον Μαθημάτων Μουσικής
Γεωργίου Βινάκη
Ακαθίστου ύμνου τόμος 4^{ος}
Λεωνίδας Δημ. Σφήκας

Λεωνίδας Δημ. Σφήκας
Τετράδιον αντιγραφής πρόχειρον Μαθημάτων Μουσικής
Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου

- 2r Επί την αποτομή του Προδρόμου, Κοντάκιον, ήχος πλ. α' [Πα], Η του Προδρόμου ένδοξος αποτομή-τεριρεμ· ακολουθεί η σημείωση: μελοποιηθέν παρά Γ. Π. Βινάκη, αντί καλλοφωνικού ειρμού
- 14r Ο Ακάθιστος ύμνος
μελοποιηθείς παρά Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου
- 15r Ήχος πλ. δ' Νη Το προσταχθέν μυστικώς λαβών· ακολουθεί η σημείωση: Ο Ακάθιστος ύμνος μελοποιηθείς παρά Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου, εις αναλυτικήν γραφήν κατά την απαγγελία
- 21r [Ήχος πλ. δ'] Νη Χαίρε νύμφη- Αλληλούια· ακολουθεί η σημείωση: Χαίρε Νύμφη, αρχαίον
- 24r Ήχος λέγετος Βου [ωδή α'] Ανοίξω το στόμα μου· ακολουθεί η σημείωση: Κανών της Θεοτόκου
- 25r [Ήχος λέγετος Βου ωδή α'] Χριστού βίβλον έμψυχον
- 25r [Ήχος λέγετος Βου ωδή α'] Αδάμ επανόρθωσις
- 26r [Ήχος λέγετος Βου ωδή α'] Ρόδον το αμάραντον
- 27r [Ήχος λέγετος Βου ωδή α'] Αγνείας θησαύρισμα
- 28r [Ήχος λέγετος Βου ωδή γ' Τους σους υμνολόγους
- 28r [Ήχος λέγετος Βου ωδή γ'] Στάχυν η βλαστήσασα τον θείον
- 29r [Ήχος λέγετος Βου ωδή γ'] Δάμαλις τον μόσχον
- 30r [Ήχος λέγετος Βου ωδή γ'] Όρθρος φαεινός
- 31r [Ήχος λέγετος Βου ωδή γ'] Χαίρε πύλη
- 32r Ήχος πλ. δ' Νη Τη υπερμάχω· ακολουθεί η σημείωση: Τη υπερμάχω, αρχαίον, δίχορο
- 47r [Ήχος πλ. δ' Νη] Χαίρε νυμφία- Αλληλούια
- 48r [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ' Ο καθήμενος εν δόξη
- 49r [Ήχος λέγετος Βου ωδή δ'] Εν φωναίς ασμάτων πίστει
- 50r [Ήχος λέγετος Βου ωδή δ'] Ιλαστήριον του κόσμου

- 51r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή δ'] *Ουρανῶν υψηλοτέρα*
 52r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή δ'] *Νομοθέτην ἡ τεκούσα*
 53r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή δ'] *Σε τὴν πλέξασαν*
 54r [Ἦχος λέγετος] Βου ωδή ε' *Εξέστη τὰ σύμπαντα*
 55r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ε'] *Οδὸν ἡ κηήσασα ζωής*
 56r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ε'] *Ἰσχύς καὶ οχύρωμα*
 57r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ε'] *Πυρίμορφον ὄχημα*
 58r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ε'] *Ρωννύμενοι σθένει σου*
 58r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ε'] *Ευρύχωρον σκήνωμα*
 59r [Ἦχος] λέγετος Βου ωδή στ' *Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον*
 60r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή στ'] *Παστὰς τοῦ Λόγου ἀμόλυντε*
 61r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή στ'] *Ἐκ σου ἡ δρόσος ἀπέσταξε*
 61r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή στ'] *Ἰδού σοι, χαίρει κραυγάζομεν*
 62r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή στ'] *Χαράς αἰτία χαρίτωσον*
 63r [Ἦχος λέγετος] Βου ωδή ζ' *Οὐκ ἐλάτρευσαν τὴ κτίσει*
 63r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ζ'] *Ἀνυμνούμεν σε*
 64r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ζ'] *Ἰατήρα, τῶν ἀπάντων ἡ κηήσασα*
 65r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ζ'] *Ρητορεύουσα, οὐ σθένει γλώσσα*
 66r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ζ'] *Ευφημίσε μακαρίζοντα τὰ πέρατα*
 67r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή ζ'] *Ἰκετεύομεν, οἱ δούλοι σου καὶ κλίνομεν*
 68r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Παῖδας ευαγείς ἐν τῇ καμίνῳ*
 69r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Ναδύι τὸν Λόγον υπεδέξω*
 70r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ*
 71r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Οἱ πρώην ἀπάτη γυμνωθέντες*
 72r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Νεκροὶ δια σου ζωοποιούνται*
 74r [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Ἡ κόσμῳ τεκούσα σωτηρίαν*
 75r [Ἦχος] λέγετος Βου ωδή θ' *Ἄπας γηγενῆς*
 76r [Ἦχος λέγετος (βου), ωδή θ'] *Ἴνα σοι πιστοὶ*
 77r [Ἦχος λέγετος (βου), ωδή θ'] *Ἵφθης φωτισμό*

Ἐν Χίῳ 19/7/38

Λ. Σφήκας

Τετράδιον πρόχειρον Μαθημάτων Μουσικής
Γ. Π. Βινάκη
Λεωνίδας Δημ. Σφήκας
Ακαθίστου Ε΄

Τετράδιον πρόχειρον μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη,
μαθητού αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα,
τόμος Ε΄

Αντίγραφον χειρόγραφον, Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου
Ο αντιγράψας, Λ. Σφήκας, απόφοιτος Γυμνασίου Χίου, 10/6/38

- 1r [Ωδή θ΄] Η περιστερὰ η τον ελεήμονα αποκνήσασα· ακολουθεί η σημείωση:
συνέχεια Ακαθίστου ύμνου
- 2r [Ωδή θ΄] Φείσαι, ο Θεός της κληρονομίας σου
- 3r [Ήχος πλ. δ΄] Νη Τη υπερμάχω-Αλληλούια· ακολουθεί η σημείωση: Το παρόν
μετά την ΣΤ΄ ωδήν δια τη Γ΄ν στάσιν του οίκου
- 9r [Ήχος πλ. δ΄] Νη Τη υπερμάχω-Αλληλούια· ακολουθεί η σημείωση: Το παρόν εις
τη Δ΄ν στάσιν των οίκων μετά τη θην ωδήν
- 12r Ήχος γ΄ Γα Την ωραιότητα της παρθενίας σου· ακολουθεί η σημείωση: Την
ωραιότητα
- 16r Ήχος πλ. α΄ Πα Κατευθυνθήτω η προσευχή μου· ακολουθεί η σημείωση:
Ακολουθία των προηγιασμένων, Κατευθυνθήτω η προσευχή
- 17r Ήχος πλ. β΄ Πα Κατευθυνθήτω η προσευχή μου· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 18r Ήχος βαρύς Ζω Κατευθυνθήτω η προσευχή μου· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 19r Ήχος ο αυτός [βαρύς] Ζω Κατευθυνθήτω η προσευχή μου· ακολουθεί η
σημείωση: έτερον I. Μ. Καββάδα
- 20r Ήχος α΄ Πα Νυν αι δυνάμεις· ακολουθεί η σημείωση: Νυν αι δυνάμεις αντί
Χερουβικού
- 24r Ήχος β΄ Κε Νυν αι δυνάμεις
- 30r Ήχος γ΄ Γα Νυν αι δυνάμεις

- 34r Ἦχος δ' Δι ἀπήχημα-*Nyn ai dunámεις*
- 38r Ἦχος πλ. α' Πα *Nyn ai dunámεις*
- 43r Ἦχος πλ. β' Πα *Nyn ai dunámεις*
- 48r Ἦχος βαρὺς Ζω *Nyn ai dunámεις*· ακολουθεῖ ἡ σημείωση: Στυλιανού Μαυρίδου διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Π. Βινάκη
- 53r Ἦχος πλ. δ' Νη *Nyn ai dunámεις*
- 58r Ἦχος δ' Πα *Ἐλαμψεν ἡ χάρις*· ακολουθεῖ ἡ σημείωση: Ἰδιόμελα των Κυριακῶν, Ἰακώβου Πρωτοψάλτου
- 65r **Την Α^{ην} Κυριακή των Νηστειῶν**, ἦχος πλ. δ' Νη *Δεύτε εκκαθάρωμεν εαυτούς*
- 71r **Τη Β^{αν} Κυριακή των Νηστειῶν**, ἦχος ο αὐτός [πλ. δ'] Νη *Χαλινούς αποπτύσας τους πατρικούς*

Γέγραψα το βιβλίον τούτον εν Χίω τη 2/7/38

Ειρηολόγιον τόμος 1^{ος}

παρά Γ. Π. Βινάκη

αντιγραφέν υπό μαθητού του Λ. Δημ Σφήκα

Ειρηολόγιον Γ. Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου, αντιγραφέν παρά μαθητού αυτού Λ.
Δημ. Σφήκα, χωρίον Καρύες Χίου

[Περιλαμβάνει κατάλογο περιεχομένων]

- 1r **Καταβασίαι των Χριστουγέννων**, [ήχος α' Πα ωδή α'] Χριστός γεννάται,
δοξάσατε
- 2r [ήχος α' Πα ωδή γ'] *Το προ των αιώνων*
- 4r [ήχος α' Πα ωδή δ'] *Ράβδος εκ της ρίζης Ιεσσαί*
- 5r [ήχος α' Πα ωδή ε'] *Θεός ων ειρήνης πατήρ*
- 7r [ήχος α' Πα ωδή στ'] *Σπλάγχων Ιωνάν*
- 9r [ήχος α' Πα ωδή ζ'] *Οι Παίδες ευσεβεία συντροφέντες*
- 10r [ήχος α' Πα ωδή η'] *Θάύματος υπερφνούς*
- 13r [ήχος α' Πα ωδή θ'] *Μυστήριον ξένον*
- 15r **Ιαμβικαί**, ήχος ο αυτός [α'] Πα [ωδή α'] *Έσωσε λαόν*
- 17r [ήχος α' Πα ωδή γ'] *Νεύσον προς ύμνους*
- 19r [ήχος α' Πα ωδή δ'] *Γένους βροτείου*
- 20r [ήχος α' Πα ωδή ε'] *Εκ νυκτός έργων*
- 22r [ήχος α' Πα ωδή στ'] *Ναίων Ιωνάς*
- 24r [ήχος α' Πα ωδή ζ'] *Τω παντάνακτος εξεφάυλισαν πόθω*
- 26r [ήχος α' Πα ωδή η'] *Μήτραν αφλέκτως*

- 27r [Ἦχος α' Πα ωδή θ'] *Στέργειν μεν ημάς*
- 30r **Καταβασίαι των Θεοφανείων**, ήχος β' Πα [ωδή α'] *Βυθού ανεκάλυψε πυθμένα*
- 31r [Ἦχος β' Πα ωδή γ'] *Ισχύν ο διδούς*
- 34r [Ἦχος β' Πα ωδή δ'] *Ακήκοε Κύριε φωνής σου*
- 35r [Ἦχος β' Πα ωδή ε'] *Ιησούς ο ζωής αρχηγός*
- 37r [Ἦχος β' Πα ωδή στ'] *Η φωνή του λόγου*
- 39r [Ἦχος β' Πα ωδή ζ'] *Νέους ευσεβείς*
- 41r [Ἦχος β' Πα ωδή η'] *Μυστήριον παράδοξον*
- 44r [Ἦχος β' Πα ωδή θ'] *Απορεί πάσα γλώσσα*
- 46r **Ιαμβικαί Καταβασίαι**, ήχος πλ. β' Γα [ωδή α'] *Στείβει θαλάσσης*
- 48r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή γ'] *Όσοι παλαιών*
- 49r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή δ'] *Πυρσώ καθαρθείς*
- 51r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή ε'] *Εχθρού ζοφώδους*
- 53r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή στ'] *Ιμερτόν εξέφηγε*
- 54r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή ζ'] *Έφλεξε ρείθρω*
- 56r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή η'] *Ελευθέρα μεν η κτίσις*
- 58r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή θ'] *Σήμερον ο Δεσπότης*
- 58r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή θ'] *Μεγάλυνον ψυχή*
- 59r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή θ'] *Ω τον υπέρ νουν*
- 61r **Καταβασίαι της Υπαπαντής**, ήχος γ' Γα [ωδή α'] *Χέρσον αβυσσοτόκον*
- 63r [Ἦχος γ' Γα ωδή γ'] *Το στερέωμα*
- 64r [Ἦχος γ' Γα ωδή δ'] *Εκάλυψεν ουρανούς*
- 66r [Ἦχος γ' Γα ωδή ε'] *Ως είδεν Ησαΐας*
- 68r [Ἦχος γ' Γα ωδή στ'] *Εβόησε σοι*

- 68r [Ἦχος γ' Γα ωδή ζ'] Σε τον εν πυρί
- 70r [Ἦχος γ' Γα ωδή η'] Αστέκτω πυρί ενωθέντες
- 71r [Ἦχος γ' Γα ωδή θ'] Θεοτόκε η ελπίς
- 73r [Ἦχος γ' Γα ωδή θ'] Εν νόμω σκιά
- 74r **Τη Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου**, ήχος πλ. β' Πα [ωδή α'] Ως εν ηπειρω
πεζούσας
- 76r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή γ'] Ουκ έστιν άγιος ως συ
- 77r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή δ'] Χριστός μου δύναμις
- 78r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή ε'] Τω θείω φέγγει σου αγαθέ
- 79r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή στ'] Του βίου την θάλασσαν
- 80r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή ζ'] Δροσοβόλον μεν την κάμινον
- 82r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή η'] Εκ φλογός τοις Οσίοις
- 83r [Ἦχος πλ. β' Πα ωδή θ'] Θεόν ανθρώποις ιδείν

Έγραφον εν Καρυές τη 8/8/38

Μαθήματα Γ. Π. Βινάκη διδασκάλου μου

Ο γράφων Λ. Σφήκας

Ειρημολόγιον τόμος Γ΄

Παρά Γ. Π. Βινάκη

Αντιγραφέν παρά μαθητού αυτού

Λ. Σφήκα

Ειρημολόγιο Γ. Π. Βινάκη, αντιγραφέν παρά Λ. Δ. Σφήκα, μαθητού αυτού

- 1r **Κυριακή της Λαμπροφόρου Αναστάσεως**, [ωδή α΄], ήχος α΄ Πα
Αναστάσεως ημέρα
- 2r [Ωδή γ΄] [ήχος α΄ Πα] *Δεύτε πόμα πίνωμεν*
- 3r [Ωδή δ΄] [ήχος α΄ Πα] *Επί της θείας φυλακής*
- 5r [Ωδή ε΄] [ήχος α΄ Πα] *Ορθρίσωμεν όρθρου βαθέος*
- 6r [Ωδή στ΄] [ήχος α΄ Πα] *Κατήλθες*
- 7r [Ωδή ζ΄] [ήχος α΄ Πα] *Ο παίδας εκ καμίνου*
- 9r [Ωδή η΄] [ήχος α΄ Πα] *Αυτή η κλητή και άγια ημέρα*
- 10r [Ωδή θ΄] [ήχος α΄ Πα] *Ο άγγελος εβόα-Φωτίζου*
- 13r **Τη Κυριακή του Τυφλού**, [ωδή α΄], ήχος πλ. α΄ Πα *Τω Σωτήρι Θεώ*
- 14r [Ωδή γ΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Δυνάμει του Σταυρού*
- 15r [Ωδή δ΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Εισακήκοα την ακοήν*
- 16r [Ωδή ε΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Ορθρίζοντες βοώμεν*
- 17r [Ωδή στ΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Εκύκλωσέ με άβυσσος*
- 18r [Ωδή ζ΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Ο εν καμίνω πυρός*
- 18r [Ωδή η΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Τον εκ Πατρός*
- 19r [Ωδή θ΄] [ήχος πλ. α΄ Πα] *Σε την υπέρ νουν*
- 21r **Της Αναλήψεως**, [ωδή α΄], ήχος λέγετος Βου *Θείω καλυφθείς*
- 22r [Ωδή γ΄] [ήχος λέγετος Βου] *Έρρηξε γαστρός*
- 23r [Ωδή δ΄] [ήχος λέγετος Βου] *Αναξ ανάκτων*
- 25r [Ωδή ε΄] [ήχος λέγετος Βου] *Λυτήριον κάθαρσιν*
- 26r [Ωδή στ΄] [ήχος λέγετος Βου] *Ιλασμός ημίν Χριστέ*
- 28r [Ωδή ζ΄] [ήχος λέγετος Βου] *Σύμφωνον εθρόησεν*
- 29r [Ωδή η΄] [ήχος λέγετος Βου] *Λύει τα δεσμά*
- 31r [Ωδή θ΄] [ήχος λέγετος Βου] *Χαίροις Ανασσα*

- 32r **Της Μεταμορφώσεως**, [ωδή α'] ήχος λέγετος Βου Χοροί Ισραήλ
- 34r [Ωδή γ'] [ήχος λέγετος Βου] *Τόξον δυνατών ησθένησε*
- 35r [Ωδή δ'] [ήχος λέγετος Βου] *Εισακήκοα την ένδοξον οικονομία σου*
- 36r [Ωδή ε'] [ήχος λέγετος Βου] *Ο του φωτός διατμήξας*
- 37r [Ωδή στ'] [ήχος λέγετος Βου] *Εν τω θλιβεσθαίμε*
- 38r [Ωδή ζ'] [ήχος λέγετος Βου] *Αβραμιαίοι ποτέ*
- 39r [Ωδή η'] [ήχος λέγετος Βου] *Οι εν Βαβυλώνι Παίδες*
- 41r [Ωδή θ'] [ήχος λέγετος Βου] *Ο τόκος άφθορος εδείχθη*
- 42r **Εις την Κοίμηση της Θεοτόκου**, [ωδή α'] ήχος α' Πα *Πεποικιλμένη τη θεία δόξη*
- 44r [Ωδή γ'] [ήχος α' Πα] *Η δημιουργική και συνεκτική των απάντων*
- 45r [Ωδή δ'] [ήχος α' Πα] *Ρήσεις Προφητών και αινίγματα*
- 47r [Ωδή ε'] [ήχος α' Πα] *Το θείον και άρρητον κάλλος*
- 49r [Ωδή στ'] [ήχος α' Πα] *Άλιον ποντογενές*
- 50r [Ωδή ζ'] [ήχος α' Πα] *Ιταμώ θυμώ και πυρί*
- 53r [Ωδή η'] [ήχος α' Πα] *Φλόγα δροσίζουσαν Οσίους*
- 55r [Ωδή θ'] [ήχος α' Πα] *Αι γενεαί πάσαι- Νενίκηνται της φύσεως οι όροι*

Ειρμολόγιον Γεωργίου Π. Βινάκη
Αντιγραφέν υπό του μαθητού του
Λ. Σφήκα

Το παρόν αφιερούται εις τον αγαπημένο μου Ιωάννη Γ. Στεφανίδη, Χίος 19/8/1998

Αντίγραφον Ειρμολογίου Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου,
όστις υπήρξε μαθητής Γεωργίου Ραιδεστηνού,
Αρχοντος Πρωτοψάλτου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας.

Το παρόν αντιγράφω, δια τρίτην φοράν σήμερον, 18/1/1989, από το 1938.

Εν Παλαιώ Φαλήρω, Νηρέως 11, 18 Ιανουαρίου 1989,
ο μαθητής του ανωτέρω Γ. Βινάκη, Λεωνίδας Δ. Σφήκας

- 1 **Καταβασίαι των Χριστουγέννων**, ήχος α' Πα ωδή α' Χριστός γεννάται, δοξάσατε
- 2 [Ήχος α' Πα] ωδή γ' Το προ των αιώνων
- 3 [Ήχος α' Πα] ωδή δ' Ράβδος εκ της ρίζης Ιεσσαί
- 4 [Ήχος α' Πα] ωδή ε' Θεός ων ειρήνης πατήρ
- 5 [Ήχος α' Πα] ωδή στ' Σπλάγχων Ιωνάν
- 6 [Ήχος α' Πα] ωδή ζ' Οι Παίδες ευσεβεία συντροφέντες
- 7 [Ήχος α' Πα] ωδή η' Θαύματος υπερφυούς
- 9 [Ήχος α' Πα] ωδή θ' Μυστήριον ξένον
- 10 Ιαμβικαί, ήχος ο αυτός [α'] Πα ωδή α' Έσωσε λαόν
- 11 [Ήχος α' Πα] ωδή γ' Νεύσον προς ύμνους
- 12 [Ήχος α' Πα] ωδή δ' Γένους βροτειού

- 14 [Ἦχος α' Πα] ωδή ε *Εκ νυκτός έργων*
- 15 [Ἦχος α' Πα] ωδή στ' *Ναίων Ιωνάς*
- 16 [Ἦχος α' Πα] ωδή ζ' *Τω παντάνακτος εξεφάυλισαν πόθω*
- 16 [Ἦχος α' Πα] ωδή η' *Μήτηραν αφλέκτως*
- 17 [Ἦχος α' Πα] ωδή θ' *Στέργειν μεν ημάς*
- 19 **Καταβασίαι των Θεοφανείων**, ήχος β' Πα ωδή α' *Βυθού ανεκάλυψε πυθμένα*
- 19 [Ἦχος β' Πα] ωδή γ' *Ισχύν ο διδούς*
- 21 [Ἦχος β' Πα] ωδή δ' *Ακήκοε Κύριε φωνής σου*
- 22 [Ἦχος β' Πα] ωδή ε' *Ιησούς ο ζωής αρχηγός*
- 23 [Ἦχος β' Πα] ωδή στ' *Η φωνή του λόγου*
- 23 [Ἦχος β' Πα] ωδή ζ' *Νέους ευσεβείς*
- 25 [Ἦχος β' Πα] ωδή η' *Μυστήριον παράδοξον*
- 26 [Ἦχος β' Πα] ωδή θ' *Απορεί πάσα γλώσσα*

Παλ. Φάληρο, Νηρέως 11, 3/2/1989, ο γράφων Λ. Σφήκας

Αι ανωτέρω καταβασίαι έχουνσι γραφεί, όπως ακριβώς και εις το πρωτότυπον χειρόγραφον του διδασκάλου μου Γεωργ. Π. Βινάκη

- 27 **Ιαμβικαί Καταβασίαι**, ήχος β' Πα ωδή α' *Στείβει θαλάσσης*
- 28 [Ἦχος β' Πα] ωδή γ' *Όσοι παλαιών*
- 30 [Ἦχος β' Πα] ωδή δ' *Πυρσώ καθαρθείς*
- 31 [Ἦχος β' Πα] ωδή ε' *Εχθρού ζοφώδους*
- 31 [Ἦχος β' Πα] ωδή στ' *Ιμερτόν εξέφηγε*
- 32 [Ἦχος β' Πα] ωδή ζ' *Εφλεξε ρείθρω*
- 33 [Ἦχος β' Πα] ωδή η' *Ελευθέρα μεν η κτίσις*
- 34 [Ἦχος β' Πα] ωδή θ' *Σήμερον ο Δεσπότης*
- 35 [Ἦχος β' Πα ωδή θ'] *Μεγάλυνον ψυχή*

35 [Ἦχος β' Πα ωδή θ'] Ω τον υπέρ νουν

6 Φεβρουαρίου 1989, ο γράφων Λ. Σφήκας

37 **Καταβασίαι της Υπαπαντής**, ψάλλονται από 15 Ιανουαρίου έως αποδόσεως εορτής, ήχος γ' Γα ωδή α' Χέρσον αβυσσοτόκον

38 [Ἦχος γ' Γα] ωδή γ' Το στερέωμα

38 [Ἦχος γ' Γα] ωδή δ' Εκάλυψεν ουρανούς

39 [Ἦχος γ' Γα] ωδή ε' Ως είδεν Ησαΐας

40 [Ἦχος γ' Γα] ωδή στ' Εβόησε σοι

41 [Ἦχος γ' Γα] ωδή ζ' Σε τον εν πυρί

42 [Ἦχος γ' Γα] ωδή η' Αστέκτω πυρί ενωθέντες

42 [Ἦχος γ' Γα] ωδή θ' Θεοτόκε η ελπίς

43 [Ἦχος γ' Γα ωδή θ'] Εν νόμω σκιά

45 **Τη Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου**, ήχος πλ. β' Πα ωδή α' Ως εν ηπειρώ πεζούσας

45 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή γ' Ουκ έστιν άγιος ως συ

46 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή δ' Χριστός μου δύναμις

47 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή ε' Τω θείω φέγγει σου αγαθέ

47 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή στ' Του βίου την θάλασσαν

48 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή ζ' Δροσοβόλον μεν την κάμινον

49 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή η' Εκ φλογός τοις Οσίοις

50 [Ἦχος πλ. β' Πα] ωδή θ' Θεόν ανθρώποις ιδείν

9 Φεβρουαρίου 89, Λ. Σφήκας

51 **Τη Κυριακή του Ασώτου**, ήχος β' Πα ωδή α' Την Μωσέως ωδήν

51 [Ἦχος β' Πα] ωδή γ' Στειρωθέντα μου τον νουν

52 [Ἦχος β' Πα] ωδή δ' Την εκ Παρθένου σου γέννησιν

- 53 [Ήχος β' Πα] ωδή ε' Της νυκτός διελθούσης
 53 [Ήχος β' Πα] ωδή στ' Βυθώ αμαρτημάτων
 54 [Ήχος β' Πα] ωδή ζ' Τα Χερουβίμ μιμούμενοι
 55 [Ήχος β' Πα] ωδή η' Τον εν τη βάτω
 56 [Ήχος β' Πα] ωδή θ' Των γηγενών τις ήκουσε

10/2/89, Λ. Σφήκας

- 57 **Τη Κυριακή της Απόκριω**, ήχος πλ. β' Πα ωδή α' Βοηθός και σκεπαστής
 58 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή γ' Στερέωσον Κύριε
 58 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή δ' Ακήκοεν ο Προφήτης
 59 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή ε' Εκ νυκτός ορθρίζοντα
 60 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή στ' Εβόησα εν όλη καρδιά μου
 60 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή ζ' Ημάρτομεν, ηνομήσαμεν
 61 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή η' Ον στρατιαί ουρανών
 62 [Ήχος πλ. β' Πα] ωδή θ' Ασπόρου συλλήψεως

Π. Φάληρον, Νηρέως 11, 12/2/1989, Λ. Σφήκας

- 63 **Τη Α^η Κυριακή των Νηστειών**, ήχος λέγετος Βου ωδή α' Θαλάσσης, το
 ερυθραίον
 63 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή γ' Ευφραίνεται επί σοι
 64 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ' Επαρθέντα σε ιδούσα
 64 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ε' Συ Κύριέ μου φως
 65 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή στ' Θύσω σοι μετά φωνής
 66 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ζ' Εν τη καμίνω Αβραμιαίοι
 66 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή η' Χείρας εκπετάσας Δανιήλ
 67 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή θ' Λίθος αχειρότμητος όρου

13/2/1989, Λ. Σφήκας

- 69 **Τη Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως**, ήχος α΄ Πα ωδή α΄ Ω θειότατος
προετύπωσε
- 69 [Ήχος α΄ Πα] ωδή γ΄ Στερέωσον Δέσποτα Χριστέ
- 70 [Ήχος α΄ Πα] ωδή δ΄ Επί Σταυρού σε Δυνατέ
- 71 [Ήχος α΄ Πα] ωδή ε΄ Ορθρίζοντες σε ανυμνούμεν
- 72 [Ήχος α΄ Πα] ωδή στ΄ Τον τύπον του θείου Σταυρού Ιωνάς
- 73 [Ήχος α΄ Πα] ωδή ζ΄ Φλογώσεως ο Παίδας ρυσάμενος
- 73 [Ήχος α΄ Πα] ωδή η΄ Χείρας εν τω λάκκω βληθείς
- 74 [Ήχος α΄ Πα] ωδή θ΄ Ω Μητερ Παρθένε
- 75 **Κυριακή των Βαΐων**, ήχος λέγετος Βου ωδή α΄ Ωφθησαν αι πηγαί της
αβύσσου
- 76 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή γ΄ Νάουσαν ακρότομον
- 77 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ΄ Χριστός ο ερχόμενος
- 78 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ε΄ Την Σιών επ΄ όρους
- 79 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή στ΄ Εβόησαν εν ευφροσύνη
- 80 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ζ΄ Ο διασώσας εν πυρί
- 80 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή η΄ Ευφράνθητι Ιερουσαλήμ
- 81 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή θ΄ Θεός Κύριος και επέφανεν ημίν

Τρίτη 14/2/1989, Λ. Σφήκας

- 83 **Καταβασίαι του Ακαθίστου Ύμνου και του Ευαγγελισμού**, ήχος ο αυτός,
λέγετος Βου ωδή α΄ Ανοιξω το στόμα μου
- 83 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή γ΄ Τους σους υμνολόγους Θεοτόκε
- 84 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ΄ Την ανεξιχνίαστον θείαν βουλήν
- 85 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ε΄ Εξέστη τα σύμπαντα
- 86 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή στ΄ Την θείαν ταύτην και πάντιμον

- 87 [Ἦχος λέγετος Βου] ωδή ζ' *Ουκ ελάτρευσαν*
- 87 [Ἦχος λέγετος Βου] ωδή η' *Παῖδας ευαγείζεν εν τη καμίνω*
- 88 [Ἦχος λέγετος Βου] ωδή θ' *Ἄπας γηγενῆς*
- 89 **Ευαγγελισμού**, [Ἦχος λέγετος Βου ωδή δ'] *Ο καθήμενος εν δόξη*
- 90 [Ἦχος λέγετος Βου ωδή στ'] *Εβόησε, προτυπῶν την ταφή*
- 91 [Ἦχος λέγετος Βου ωδή η'] *Ἄκου Κόρη Παρθένε Ἀγνή*
- 92 [Ἦχος λέγετος Βου ωδή θ'] *Ευαγγελίζου γην*
- 92 Ἐτερον, [Ἦχος λέγετος Βου ωδή θ'] *Ευαγγελίζου γην*
- 92 [Ἦχος λέγετος Βου ωδή θ'] *Ὡς ἐμψύχου Θεοῦ κιβωτώ*
- 93 **Των Εισοδείων**, ἦχος ο αὐτός [λέγετος] Βου [ωδή θ'] *Ἄγγελοι την εἴσοδο της Παρθένου*

Π. Φάληρο Νηρέως 11, 16 Φεβρουαρίου 1989, ο γράφων Λ. Σφήκας

- 95 **Τω Σαββάτῳ του Λαζάρου**, ἦχος δ' Νη ωδή α' *Υγράν διοδεύσας*
- 95 [Ἦχος δ' Νη] ωδή γ' *Ουρανίας ἀψίδος*
- 96 [Ἦχος δ' Νη] ωδή δ' *Συ μου ισχύς*
- 97 [Ἦχος δ' Νη] ωδή ε' *Ἴνα τί με ἀπώσω*
- 98 [Ἦχος δ' Νη] ωδή στ' *Ἰλάσθητί μοι Σωτήρ*
- 98 [Ἦχος δ' Νη] ωδή ζ' *Οι εκ της Ἰουδαίας*
- 99 [Ἦχος δ' Νη] ωδή η' *Τον Βασιλέα των ουρανῶν*
- 99 [Ἦχος δ' Νη] ωδή θ' *Κυρίως Θεοτόκον*

20/2/1989, Λ. Σφήκας

- 101 **Κυριακή της Λαμπρηφόρου Αναστάσεως**, ἦχος α' Πα ωδή α' *Αναστάσεως ἡμέρα*
- 101 [Ἦχος α' Πα] ωδή γ' *Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν*
- 102 [Ἦχος α' Πα] ωδή δ' *Ἐπί της θείας φυλακῆς*

- 103 [Ήχος α΄ Πα] ωδή ε΄ Ορθρίσωμεν όρθρου βάθεος
 104 [Ήχος α΄ Πα] ωδή στ΄ Κατήλθες εν τοις κατωτάτοις της γης
 104 [Ήχος α΄ Πα] ωδή ζ΄ Ο παιδάς εν καμίνου ρυσάμενος
 105 [Ήχος α΄ Πα] ωδή η΄ Αύτη η κλητή και άγια
 106 [Ήχος α΄ Πα] ωδή θ΄ Ο Αγγελος εβόα
 107 [Ήχος α΄ Πα] ωδή θ΄ Φωτίζου φωτίζου

21/2/89, Λ. Σφήκας

- 108 **Τη Κυριακή του Τυφλού**, ήχος πλ. α΄ Κε ωδή α΄ Τω Σωτήρι Θεώ
 108 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή γ΄ Δυνάμει του Σταυρού σου
 109 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή δ΄ Εισακήκοα την ακοήν
 109 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή ε΄ Ορθρίζοντες βοώμεν σοι Κύριε
 110 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή στ΄ Εκύκλωσέ με άβυσσος
 110 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή ζ΄ Ο εν καμίνω πυρός
 111 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή η΄ Τον εκ πατρός προ αιώνων
 111 [Ήχος πλ. α΄ Κε] ωδή θ΄ Σε την υπερνούν

21 Φεβρουαρίου 1989, Λ. Σφήκας

- 112 **Τη Πέμπτη της Αναλήψεως**, ήχος λέγετος Βου ωδή α΄ Θείω
 καλυφθείς
 113 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή γ΄ Έρηξε γαστρός
 114 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ΄ Άναξ ανάκτων
 115 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ε΄ Λυτήριον κάθαρσιν
 116 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή στ΄ Ιλασμός ημίν Χριστέ
 117 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ζ΄ Σύμφωνον εθρόησεν
 117 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή η΄ Λύει τα δεσμά
 118 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή θ΄ Χαίροις Άνασσα

Παλ. Φάληρον, 23 Φεβρουαρίου 1989, Λ. Σφήκας

- 120 **Καταβασίαι της Μεταμορφώσεως**, ήχος λέγετος Βου ωδή α' Χοροί
Ισραήλ
- 121 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή γ' Τόξον δυαντών ησθένησε
- 121 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή δ' Εισακήκοα την ένδοξον οικονομία σου
- 122 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ε' Ο του φωτός διατμήξας
- 122 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή στ' Εν τω θλίβεσθαί με
- 123 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή ζ' Αβραμιαίοι πότε
- 123 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή η' Οι εν Βαβυλώνι παίδες
- 124 [Ήχος λέγετος Βου] ωδή θ' Ο τόκος σου άφθορος εδείχθη

23/2/89, Λ. Σφήκας

- 126 **Καταβασίαι εις την Κοίμησιν της Θεοτόκου**, ήχος α' Πα ωδή α'
Πεποικιλμένη τη θεία δόξη
- 127 [Ήχος α' Πα] ωδή γ' Η δημιουργική και συνεκτική
- 127 [Ήχος α' Πα] ωδή δ' Ρήσεις προφητών
- 128 [Ήχος α' Πα] ωδή ε' Το θείον και άρρητον
- 129 [Ήχος α' Πα] ωδή στ' Άλιον ποντογενές
- 131 [Ήχος α' Πα] ωδή ζ' Ιταμώ θυμώ τε και πυρί
- 132 [Ήχος α' Πα] ωδή η' Φλόγα δροσίζουσα
- 133 [Ήχος α' Πα] ωδή θ' Αι γενεαί πάσαι

Π. Φάληρο Νηρέως 11, 24 Φεβρουαρίου 1989, ο γράφων Λ. Σφήκας

- 135 **Καταβασίαι του Σταυρού**, ήχος πλ. δ' Γα ωδή α' Σταυρόν χαράξας
Μωσής
- 136 [Ήχος πλ. δ' Γα] ωδή γ' Ράβδος εις τύπον
- 136 [Ήχος πλ. δ' Γα] ωδή δ' Εισακήκοα Κύριε

- 137 [Ἦχος πλ. δ' Γα] ωδή ε' Ω τρισμακάριστον ξύλον
 138 [Ἦχος πλ. δ' Γα] ωδή στ' Νοτίου θηρός
 139 [Ἦχος πλ. δ' Γα] ωδή ζ' Εκνοόν πρόσταγμα
 140 [Ἦχος πλ. δ' Γα] ωδή η' Αινούμεν ευλογούμεν, Ευλογείτε παιδιάς
 141 [Ἦχος πλ. δ' Γα] ωδή θ' Μυστικώς ει θεοτόκε παράδεισος

28/2/1989, ο μαθητής Γεωργίου Βινάκη

Λεωνίδας Δ. Σφήκας

Εκ Καρυών Χίου

- 181 Μην Ιούνιος, **τη 24^η του μηνός το Γενέθλιον του Προδρόμου,**
 Ιδιόμελα, ήχος δ' Πα Λύει του Ζαχαρίου την σιωπήν
 182 [Ἦχος δ' Πα] Σήμερον η φωνή του Λόγου
 183 [Ἦχος δ' Πα] Θεού Λόγου μέλλοντος
 184 [Ἦχος δ' Πα] Επέφανε σήμερον
 186 [Ἦχος δ' Πα] Προφήτης και Πρόδρομος
 187 [Ἦχος δ' Πα] Ω του παραδόξου θαύματος
 189 [Ἦχος δ' Πα] Ιωάννη πανεύφημε
 190 Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Σήμερον του φωτός ο λύχνος
 191 Και νυν, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Πα Η Ελισάβετ συνέλαβε
 193 Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος [β'] Κε Τον εκ Προφήτου Προφήτην
 194 [Ἦχος β' Κε] Ἦλθεν η φωνή της χάριτος
 195 [Ἦχος β' Κε] Ο εκ κοιλίας μητρός αγιασθείς
 196 Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Ησαΐου νυν του Προφήτου
 198 [Ἦχος πλ. δ' Νη] Βλέπε την Ελισάβετ
 199 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Αστήρ αστέρων Πρόδρομος

- 200 **Τη 29^η Ιουνίου Πέτρου και Παύλου**, Ιδιόμελα εις τον εσπερινόν, ήχος β' Κε Ποίοις ευφημιών στέμμασιν
- 202 [Ήχος β' Κε] Ποίοις υμνωδιών κάλλεσιν
- 203 [Ήχος β' Κε] Ποίοις πνευματικούς άσμασιν
- 204 Δόξα, ήχος δ' Πα Δ^{ος}, Τω τρίττω της ερωτήσεως
- 206 [Ήχος α' Πα] Τα κατά πόλιν δεσμά
- 207 [Ήχος α' Πα] Τα κατά πόλιν δεσμά
- 209 [Ήχος α' Πα] Τους φωστήρας τους μεγάλους
- 211 Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Εορτή χαρμόσυνος
- Π. Φάληρο 28/7/1991, Λ. Σφήκας
- 213 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Η πάνσεπτος των Αποστόλων
- 28/7/91, Λ. Σφήκας
- 215 **Τη 30^η Ιουνίου μνήμη των 12 Αποστόλων**, Δόξα των Αίνων, ήχος πλ. δ' Νη Ην διήλθετε κτίσιν φωτίσαντες
- Νηρέως 11 Παλ. Φάληρο 28/7/91, Λ. Σφήκας
- 223 Μην Ιούλιος, **τη 20^η Ηλιού του Θεοβίτου** εις τον εσπερινόν, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Δεύτε των ορθοδόξων το σύστημα
- 225 Εις τα Απόστιχα, Δόξα, ήχος ο αυτός [πλ. β'] Πα Προφήτα κήρυξ Χριστού
- 226 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Των προφητών τους ακραίμονας
- 229 **Τη 27^η του Αγίου Παντελεήμονος**, Δόξα των εσπερίων, ήχος πλ. β' Πα Εξέλαμψε σήμερον
- 231 Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Μητρικήν αγαπήσας ευσέβειαν
- 232 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος α' Πα Σήμερον εξέλαμψε, του Αθλοφόρου η μνήμη

Νηρέως 11 Παλ. Φαλήρου, 8 Ιουλίου 1991

Ο μαθητής Γεωργίου Π. Βινάκη

Λεωνίδας Σφήκας

- 235 Μην Αύγουστος **τη 6^η της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος**, εις τον
εσπερινόν, ήχος δ' Πα Προ στου Σταυρού σου Κύριε, όρος ουρανόν
- 236 [Ήχος δ' Πα] Προ του Σταυρού σου Κυριε, παραλαβών τους μαθητάς
- 237 [Ήχος δ' Πα] Εις όρον υψηλόν
- 239 [Ήχος δ' Πα] Όρος το ποτέ ζοφώδες και καπνώδες

Νηρέως 11 Παλ. Φάληρο, 26/6/1991

Α. Σφήκας

- 242 Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β' Πα Προτυπών την Ανάστασιν την σην
- 244 Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος α' Πα Ο πάλαι τω Μωσει συλλαλήσας
- 245 Στίχος «Σοι εισίν οι ουρανοί και ση εστίν η γη» [ήχος α' Πα] Την σην του
Μονογενούς Υιού
- 247 Στίχος «Θαβάρ και Ερμών εν τω ονόματί σου αγαλιάσσονται», [ήχος α'
Πα] Το άσχετον της σης φωτοχυσίας
- 248 Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β' Πα Πέτρω και Ιωάννη και Ιακώβω
- 250 Δόξα και Νυν των Αίνων, ήχος πλ. δ' [Νη] Παρέλαβεν ο Χριστός

Νηρέως 11 Παλ. Φάληρον, 2 Ιουλίου 1991 Τρίτη

Ο γράψας Λεωνίδας Δ. Σφήκας, μαθητής Γεωργ. Π. Βινάκη

- 254 **Τη 15^η Αυγούστου «Κοίμησις της Θεοτόκου»**, εις τον εσπερινόν,
Προσόμοια αυτόμελα, ήχος α' Πα Ω του παραδόξου θαύματος, η πηγή
της ζωής
- 255 [Ήχος α' Πα] Βαβαί των σων μυστηρίων αγνή
- 257 [Ήχος α' Πα] Την σην δοξάζουσι Κοίμησιν
- 258 Δόξα και Νυν, οκτάηχον δίχορον, ήχος α' Πα Θεαρχίω νεύματι
- 259 Ήχος πλ. α' Κε Καταλαβόντες το πανάχραντον

- 259 Ἦχος β' Κε Αι δε υπέρτατοι
 260 Ἦχος πλ. β' Δι Το θεοδόχον
 261 Ἦχος γ' Γα Αρατε πύλας
 261 Ἦχος βαρύς Ζω Δια ταύτης
 262 Ἦχος δ' [Δι] Ταύτης γαρ
 262 Ἦχος πλ. δ' Νη Διο άχραντε Θεοτόκε
 263 Ἦχος α' Πα Εις τους αιώνας

Παλαιόν Φάληρον Νηρέως 11, Τετάρτη 3 Ιουλίου 1991

Λ. Σφήκας εκ Καρυών Χίου, μαθητής Γεωργίου Π. Βινάκη

- 264 Εις τον Στίχον, Στιχηρά ιδιόμελα, ήχος δ' Πα Στίχος «Ανάστηθι Κύριε εις την ανάπαυσιν σου», Δεύτε ανυμνήσωμεν πιστοί
 265 [Ἦχος δ' Πα] Στίχος «Ωμοσε Κύριος τω Δαυίδ αλήθειαν, και ου μη αθετήσει αυτήν», Την πάνσεπτον σου Κοίμησιν
 266 [Ἦχος δ' Πα] Δαυιτικήν ωδήν σήμεραν λαοί
 267 Δόξα και Νυν, ήχος ο αυτός [ήχος δ'] Πα Οτε εξεδήμησας Θεοτόκε Παρθένε
 270 Εις τον Ν' ψαλμόν, Ιδιόμελον, ήχος πλ. β' Πα Οτε η μετάστασις

Τετάρτη 3/7/91, Λ. Σφήκας

- 272 Εις τους Αίνους, Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β' Πα Τη αθανάτω σου Κοιμήσει

Τετάρτη 3/7/1991, Νηρέως 11 Παλ. Φάληρο

Ο γράψας μαθητής Γεωργ. Βινάκη

Λεωνίδας Σφήκας

- 275 **Μην Μάιος, τη 2^α Ανακομιδή των λειψάνων Αθανασίου του Μεγάλου Πατριάρχου Αλεξανδρείας, εις τον εσπερινόν, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Χριστού τον ιεράρχην**

- 276 Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος γ' Πα Πάλιν ημίν ο χρυσορροάς
- 277 **Τη 8^η του αυτού μηνός μνήμου του Αποστόλου και Ευαγγελιστού Ιωάννου του Θεολόγου, Δόξα των εσπεριών, ήχος β' Κε Τον υιόν της βροντής**
- Νηρέως 11 Π. Φάληρο, 30 Ιουλίου 1991
- Ο γράψας Λεωνίδας Δ. Σφήκας, μαθητής Γεωργ. Π. Βινάκη
- 280 8 Μαΐου, συνέχεια του εσπερινού, εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Απόστολε Χριστού, ευαγγελιστά Ιωάννη
- 282 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Ευαγγελιστά Ιωάννη, Ισάγγελε Παρθένε
- 283 **Τη 21^η Μαΐου μνήμη των αγίων Αποστόλων Κωνσταντίνου και Ελένη, εσπερινόν, ήχος β' Κε Πλουσίων δωρεών τα κρείττονα**
- 285 Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Σέλας φαινότατον
- 286 Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Ο των ανάκτων άναξ και Θεός

Νηρέως 11 Π. Φάληρον, 1^η Αυγούστου 1991

Ο γράφων μαθητής Γεωργ. Βινάκη

Λεωνίδας Σφήκας

[Περιλαμβάνει κατάλογο περιεχομένων]

Τετράδιο αντιγραφής μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη
παρά μαθητού αυτού Λεωνίδα Σφήκα
Πεντηκοστάριον τόμος Α΄

Πεντηκοστάριον τόμος Α^{ος}, τετράδιον μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη Πεντηκοσταρίου,
αντίγραφον παρά μαθητού αυτού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα εν Καρυαί Χίου 29/12/38

- 1r Ιδιόμελα και δοξαστικά Πεντηκοσταρίου, **Κυριακή του Πάσχα**, Δόξα των
Αίνων, ήχος α΄ Πα *Αναστάσεως ημέρα λαμπρυθώμεν λαοί*
- 3r **Τη Παρασκευή της Διακαινησίμου** εις τον εσπερινόν, ήχος πλ. δ΄ Νη *Τις*
λαλήσει τας δυναστείας σου
- 6r Δόξα των Αποστίχων, ήχος πλ. α΄ Πα *Σαλπίσωμεν φιλέορτοι εν ύμνοις*
- 12r **Κυριακή του Θωμά** εις τον εσπερινόν, Ιδιόμελα, ήχος α΄ Πα *Των θυρών*
κεκλεισμένων
- 14r [Ήχος α΄ Πα] *Μεθ΄ ημέρας οκτώ*
- 15r [Ήχος α΄ Πα] *Θωμάς, ο λεγόμενος Δίδυμος*
- 18r [Ήχος α΄ Πα] *Των μαθητών δισταζόντων*
- 19r Έτερα, ήχος β΄ Κε *Μετά την Έγερσίν σου Κύριε*
- 21r [Ήχος β΄ Κε] *Των θυρών κεκλεισμένων, επιστάς*
- 23r Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β΄ Πα *Των θυρών κεκλεισμένων, επέστης*
- 26r Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος δ΄ Πα *Ω του παραδόξου θαύματος, απιστίαν*
- 28r [Ήχος δ΄ Πα] *Ω του παραδόξου θαύματος, του πυρός*
- 30r [Ήχος δ΄ Πα] *Ω του παραδόξου θαύματος, Ιωάννης*
- 31r [Ήχος λέγετος] Βου *Ω του παραδόξου θαύματος, απιστίαν· ακολουθεί η*
σημείωση: έτερα, εις σύντομον ειρομολογικό μέλος
- 33r [Ήχος λέγετος Βου] *Ω του παραδόξου θαύματος, του πυρός*
- 34r [Ήχος λέγετος Βου] *Ω του παραδόξου θαύματος, Ιωάννης*
- 36r Δόξα και Νυν, ήχος πλ. α΄ Πα *Φιλάνθρωπε, μέγα και ανείκαστον*
- 38r Εις τους Αίνους, Δόξα και Νυν, ήχος πλ. β΄ Πα *Μεθ΄ ημέρας οκτώ*
- 42r **Κυριακή των Μυροφόρων**, Σαββάτω εσπέρας, ιδιόμελα, ήχος β΄ Κε *Αι*
μυροφόροι γυναίκες
- 45r [Ήχος β΄ Κε] *Τι τα μύρα τοις δάκρυσι*
- 47r [Ήχος β΄ (Κε)] *Αι μυροφόροι όρθραιοι γενόμεναι*

- 49r Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Αι μυροφόροι γυναίκες τον τάφον
- 52r **Κυριακή του Παραλύτου**, τω Σαββάτω εσπέρας, Ιδιόμελα, ήχος α' Πα Ο τη παλάμη τη αχράντω
- 54r [Ήχος α' Πα] Αταφος νεκρός υπάρχων
- 56r Δόξα, ήχος πλ. α' Πα Ανέβη ο Ιησούς εις Ιεροσόλυμα
- 62r [Ήχος πλ. δ' Νη] Εν τη στοά του Σολομώντος
- 65r Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη Κύριε, τον Παράλυτον
- 68r **Τη Τετάρτη της Μεσοπεντηκοστής** εις τον εσπερινόν, Δόξα και νυν, ήχος πλ. β' Πα Της εορτής μεσούσης
- 70r Εις τον Στίχον, Ιδιόμελα, ήχος α' Πα Πεντηκοστής εφέστηκεν
- 72r [Ήχος α' Πα] Εν τω Ιερώ επέστης
- 74r Ήχος β' Κε Ότε το μέσον της εορτής
- 75r Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη Μεσούσης της εορτής, διδάσκοντός σου
- 77r Εις τους Αίνους, Δόξα και νυν, ήχος δ' Πα Φωτισθέντες αδελφοί
- 79r **Κυριακή της Σαμαρείτιδος**, τω Σαββάτω εσπέρας, Ιδιόμελα, ήχος α' Πα Επί την πηγήν επέστη
- 81r Ήχος β' Κε Επί το φρέαρ ως ήλθεν
- 83r [Ήχος β' Κε] Ο συνάναρχος και συναίδιος
- 86r Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Παρά το φρέαρ του Ιακώβ
- 89r Εις τον Στίχον, Δόξα, ήχος πλ. δ' Νη, Ως ώφθης επί γης
- 91r Εις τους Αίνους, Δόξα, ήχος πλ. β' Πα Η πηγή της ζωαρχίας

Εγράφην εν Καρυαί, 29/12/38

Δοξαστικά και ιδιόμελα μέχρι τη Κυριακή του Τυφλού

Τετράδιο, Αντιγραφής Μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη

Πρωτοψάλτου Χίου και διδασκάλου μου

Αντιγραφέν παρ' εμού του μαθητού' του

Λεωνίδα Δημ. Σφήκα

Πεντηκοστάριον τόμος Β^{ος}

Τετράδιον αντιγραφής μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη,
αντιγραφέν παρά εμού, μαθητού του, Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, εν Καρυαί Χίου

- 1r **Κυριακή του Τυφλού**, τω Σαββάτω εσπέρας, Ιδιόμελα, ήχος β' Κε Ο
τυφλός γεννηθείς
- 3r [ήχος β' Κε] **Παράγων ο Ιησούς εκ του ιερού**
- 6r **Δόξα**, ήχος πλ. α' Πα **Κύριε**, παράγων εν τη οδώ
- 11r Εις τον Στίχον, **Δόξα**, ήχος πλ. δ' Νη **Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ**
- 13r Εις τους Αίνους, **Δοξα**, ήχος ο αυτός [πλ. δ'] Νη **Τις λαλήσει τας δυναστείας σου**
- 16r **Τη Πέμπτη της Αναλήψεως**, εις τον εσπερινόν, Ιδιόμελα, ήχος πλ. β' Πα Ο
Κύριος ανελήφθη εις ουρανούς
- 18r [ήχος πλ. β' Πα] **Κύριε**, τη ση **Αναλήψει**
- 19r [ήχος πλ. β' Πα] **Εν τοις όρεσι τοις αγίοις**
- 21r [ήχος πλ. β' Πα] **Κύριε**, οι Απόστολοι ως είδον
- 23r [ήχος πλ. β' Πα] **Κύριε**, της οικονομίας πληρώσας
- 24r **Δόξα και νυν**, ο αυτός [πλ. β'] Πα **Των κόλπων των πατρικών**

- 29r Εἰς τὸν Στίχον, ἰδιόμελα, ἦχος β' Κε *Ετέχθης, ὡς αὐτὸς ἠθέλησας*
- 31r [Ἦχος β' Κε] *Ἀναλαμβανομένου σου Χριστέ*
- 34r [Ἦχος β' Κε] *Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ*
- 35r Εἰς τὸν Στίχον, Δόξα καὶ νυν, ἦχος πλ. β' Πα *Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ*
- 37r Μετὰ τὸν Ν', ἰδιόμελον, ἦχος ὁ αὐτὸς [πλ. β'] Πα *Σήμερον ἐν οὐρανοῖς*
- 40r Δόξα, Αἴνους, [ἦχος β' Δι] *Ετέχθης, ὡς αὐτὸς ἠθέλησας*
- 42r **Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων**, εἰς τὸν ἐσπερινόν, Δόξα, ἦχος πλ. β' Πα *Τας μυστικὰς σήμερον*
- 45r Εἰς τὸν Στίχον, Δόξα, ἦχος δ' Πα *Τὴν ἐτήσιον μνήμην σήμερον*
- 49r Εἰς τοὺς Αἴνους, Δόξα, ἦχος πλ. δ' Νη *Τῶν Ἁγίων Πατέρων ὁ χορὸς*
- 57r **Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς** εἰς τὸν ἐσπερινόν, ἰδιόμελα, ἦχος α' Πα *Πεντηκοστὴν εορτάζομεν*
- 59r [Ἦχος α' Πα] *Γλώσσαις ἀλλογενῶν*
- 60r [Ἦχος α' Πα] *Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα*
- 61r Ἦχος β' Κε *Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν*
- 63r [Ἦχος β' Κε] *Ἐν τοῖς Προφήταις ἀνήγγειλας*
- 64r [Ἦχος β' Κε] *Ἐν ταῖς ἀυλαῖς σου υμνήσω*
- 65r [Ἦχος β' Κε] *Ἐν ταῖς ἀυλαῖς σου Κύριε*
- 66r [Ἦχος β' Κε] *Τριάδα ὁμοούσιον υμνολογήσωμεν*
- 67r Δόξα καὶ Νυν, πλ. δ' Νη *Δεῦτε λαοί*
- 71r Εἰς τὰ Ἀπόστιχα, ἰδιόμελα, ἦχος πλ. β' Πα *Ἄγνοούντα τὰ ἔθνη Κύριε*
- 73r [Ἦχος πλ. β' Πα] *Κύριε, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ἐποφοίτησις*
- 75r [Ἦχος πλ. β' Πα] *Βασιλεῦ οὐράνιε*
- 76r Δόξα καὶ Νυν, ἦχος πλ. δ' Νη *Γλώσσαις ποτὲ συνεχήθησαν*

- 79r Εἰς τοὺς Αἴνους, Ἰδιόμελα, ἦχος λέγετος Βου Παράδοξα σήμερον εἶδον·
ακολουθεῖ ἡ σημείωσις: εἰς σύντομον στιχηραρῶν μέλος, Πέτρου Λαμπαδαρίου
- 81r [Ἦχος λέγετος Βου] Το Πνεῦμα το ἅγιον, ἦν μεν αἰὶ
- 84r [Ἦχος λέγετος Βου] Το Πνεῦμα το ἅγιον, φως καὶ ζωὴ
- 86r [Ἦχος λέγετος Βου] Παράξενά σήμερον εἶδον
- 88r [Ἦχος λέγετος Βου] Το Πνεῦμα το ἅγιον, ἦν μεν αἰὶ
- 89r [Ἦχος λέγετος Βου] Το Πνεῦμα το ἅγιον, φως καὶ ζωὴ
- 91r Δόξα καὶ νυν, ἦχος πλ. β' Πα Βασιλεύ ουράνιε
- 94r Εἰς τὸν Στίχον, Ἰδιόμελα, ἦχος γ' Γα Νυν εἰς σημείον τοῖς πάσιν· ακολουθεῖ ἡ
σημείωσις: εἰς σύντομον εἰρημολογικὸν μέλος
- 95r [Ἦχος γ' Γα] Νυν το παράκλητον πνεῦμα
- 97r [Ἦχος γ' Γα] Νυν περιβάλλονται κράτος [97v συμπλήρωσις στίχου]
- 98r **Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων**, Δόξα τῶν εσπερίων, ἦχος πλ. β' Πα
Μαρτύρων θεῖος χορὸς
- 101r Εἰς τὸν Στίχον, Δόξα, ἦχος ο αὐτός [πλ. β'] Πα Δεῦτε πιστοὶ

Τέλος Πεντηκοσταρίου, ἐνγράφη ἐν Καρυαί, τῆ 19/2/37

Λ. Σφήκας

-
- 1v Ἦχος βαρὺς μετὰ πλ. β Ζω Δόξα σοι τω δείξαντι το φως· ακολουθεῖ ἡ
σημείωσις: Δοξολογία Συμεῶν τοῦ ἐκ Σπάρτης
- 1v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Ὑμνοῦμεν σε, εὐλογοῦμεν σε
- 2v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Κύριε βασιλεύ
- 2v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Κύριε ὁ Θεός
- 3v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν
- 3v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Ὅτι σὺ εἶ μόνος Ἅγιος
- 4v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Καθ' ἐκάστην
- 5v [Ἦχος πλ. β' Ζω] Καταξίωσον

- 5v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Ευλογητός ει, Κύριε*
- 6v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Γένοιτο, Κύριε*
- 6v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Ευλογητός ει, Κύριε*
- 6v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Κύριε, καταφυγή εγενήθης*
- 7v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Κύριε, προς σε κατέφυγον*
- 8v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Ὅτι παρά σοι*
- 8v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Παράτεινον το έλεός σου*
- 8v [Ἦχος πλ. β' Ζω] *Άγιος ο Θεός-Δόξα πατρί*
- 10v [ήχος πλ. β' Ζω] *Άγιος ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση: ασματικόν*
- 12v *Κυριακή Χρυσοστόμου, ήχος πλ. δ' Νη Δόξα σοι τω δείξαντι το φως*
- 12v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Υμνούμεν σε, ευλογούμεν σε*
- 13v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Κύριε βασιλεύ*
- 13v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Κύριε ο Θεός*
- 14v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Πρόσδεξαι την δέησιν ημών*
- 15v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Ότε συ ει μόνος Άγιος*
- 15v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Καθ' εκάστην*
- 16v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Καταξίωσον*
- 16v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Ευλογητός ει, Κύριε*
- 17v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Γένοιτο, Κύριε*
- 18v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Ευλογητός ει, Κύριε*
- 18v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Κύριε, καταφυγή εγενήθης*
- 19v [Ἠήχος πλ. δ' Νη] *Κύριε, προς σε κατέφυγον*
- 19v [ήχος πλ. δ' Νη] *Ὅτι παρά σοι*
- 20v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Παράτεινον το έλεός σου*
- 20v [Ἦχος πλ. δ' Νη] *Άγιος ο Θεός-Δόξα πατρί*

Τετράδιον αντιγραφής μαθημάτων Γ. Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου
και διδασκάλου μου, αντιγραφέν παρά εμού του 5ετούς μαθητού του
Λεωνίδα Δημ. Σφήκα εκ Καρυών Χίου

Αριθμός φύλλων τετραδίου: 104

Γραμμένη μόνο η recto όψη των φύλλων πλην του τελευταίου φύλλου (104)

Τετράδιον αντιγραφής μουσικής

Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου

Λεωνίδας Δημ. Σφήκας

12/6/28

Τόμος Β^{ος} Χερουβικαρίου

Τετράδιον αντιγραφής των μαθημάτων γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου,
του μαθητού Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, χωρίον Καρυές

- 2r Ἦχος πλ. β' Πα Οι τα χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: χερουβικόν
- 10r Ἦχος βαρύς Ζω Οι τα χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: χερουβικόν
- 19r Ἦχος πλ. δ' Νη Οι τα χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: χερουβικόν
- 26r Ἦχος γ' Γα Οι τα χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 34r Ἦχος δ' Δι Οι τα χερουβίμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: χερουβικόν έτερον

Καρυαίς, Λ. Σφήκας

- 43r Ἦχος α' Πα Οι τα χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες· ακολουθεί η σημείωση: Έτερα χερουβικά μελοποιηθέντα παρά Ιωάσαφ του Ρώσου καθηγητού της Πατριαρχικής Μουσικής σχολής και διορθωθέντα παρά Γεωργίου Βινάκη

- 58r Ἦχος πλ. α΄ Πα Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση:
Πολυχρονισμοί μελοποιηθέντες παρὰ Γεωργίου Π. Βινάκη
- 60r Ἦχος πλ. β΄ Πα Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση:
έτερα
- 63r Ἦχος βαρὺς Ζω Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ο Θεός
- 66r Ἦχος πλ. δ΄ Νη Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση:
έτερον
- 68r Ἦχος β΄ Κε Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση: έτερα
- 71r Ἦχος πλ. α΄ Κε Πατέρα, Υἱόν και Άγιο Πνεύμα-Άγιος Κύριος Σαβαώθ- Σε
υμνούμεν· ακολουθεί η σημείωση: Λειτουργικά διάφορα
- 75r Ἦχος ο αυτός [πλ. α΄] Πα Πατέρα, Υἱόν και Άγιο Πνεύμα-Άγιος Κύριος
Σαβαώθ- Σε υμνούμεν· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 78r Ἦχος πλ. δ΄ Νη Πατέρα, Υἱόν και Άγιο Πνεύμα-Άγιος Κύριος Σαβαώθ- Σε
υμνούμεν· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 81r Ἦχος λέγετος Βου Πατέρα, Υἱόν και Άγιο Πνεύμα-Άγιος Κύριος Σαβαώθ- Σε
υμνούμεν· ακολουθεί η σημείωση: έτερα
- 84r Ἦχος λέγετος Βου Πατέρα, Υἱόν και Άγιο Πνεύμα-Άγιος Κύριος Σαβαώθ- Σε
υμνούμεν· ακολουθεί η σημείωση: έτερο
- 88r Ἦχος α΄ Πα Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: Διάφορα «Άξιον εστί», οκτάηχον
- 91r Ἦχος α΄ Πα Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: μέλος ειρμολογικόν
- 93r Ἦχος ο αυτός [α΄] τετράφωνος Πα Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 96r Ἦχος β΄ Κε Άξιον εστί
- 99r Ἦχος γ΄ Γα Άξιον εστί
- 102r Ἦχος λέγετος Βου Άξιον εστί
- 104r [Περιλαμβάνει κατάλογο περιεχομένων]

Τετράδιον πρόχειρον αντιγραφής μαθημάτων

Γεωργίου Π. Βινάκη

Λεωνίδας Σφήκας

Τόμος Γ' Χερουβικαρίου

Τόμος Γ', Τετράδιον πρόχειρον Λεωνίδα Δημ. Σφήκα,
αντιγραφής μαθημάτων Γεωργίου Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου,
εξ αφθόνης της νήσου Μαρμαρά

- 1r Αξιον εστί, ήχος δ' επτάφωνος Δι Άξιον εστί
- 3r Ήχος πλ. α' Πα Άξιον εστί
- 6r Ήχος πλ. α' πεντάφωνος [Κε] Άξιον εστί
- 9r Ήχος πλ. α', ειρμολογικός [Πα] Άξιον εστί
- 12r Ήχος ο αυτός [πλ. α'] επτάφωνος [Πα'], Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση:
έτερον
- 14r Ήχος πλ. α' πεντάφωνος, , Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 18r Ήχος ο αυτός [πλ. α'] επτάφωνος Πα' Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση:
έτερον εις αναλελυμένην γραφήν παρά Ι. Μ. Καββάδα Πρωτοψάλτου Χίου, κατ' απαγγελία
του
- 21r Ήχος πλ. β' Πα Άξιον εστί
- 24r Ήχος ο αυτός [πλ. β] Πα Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 27r Ήχος ο αυτός [πλ. β] Πα Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 31r Ήχος βαρύς τετράφωνος Ζω Άξιον εστί
- 34r [Ήχος βαρύς] επτάφωνον Ζω Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον

- 37r [Ήχος βαρύς] εναρμόνιον Ζω, Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 40r Ήχος πλ. δ' Νη Άξιον εστί
- 42r [Ήχος πλ. δ'] Νη Άξιον εστί· ακολουθεί η σημείωση: έτερον 8φωνον αντιστρόφως
- 45r Δόξα του Ευαγγελίου, [ήχος α' Πα] Δόξα σοι Κύριε· ακολουθεί η σημείωση: παρά του αιμνήστου Ιωάννου Καββάδα Πρωτοψάλτου Χίου του εκ Χαλκειούς Χίου
- 46r Ήχος πλ. δ' Γα Φυλάττει ο Θεός· ακολουθεί η σημείωση: το παρόν ψαλλόμενον εις το τέλος εκάστης εορτής
- 48r [Ήχος α' Πα] Πεποικιλμένη τη θεία δόξη· ακολουθεί η σημείωση: ειρμοί καλοφωνικοί παρά Νικολάου Σμύρνης επεξεργασθέντες, κατά την γραφήν και το μέλος παρά Γεωργίου Π. Βινάκη,
- 57r Ήχος πλ. β' Πα Το όμμα της καρδιάς μου· ακολουθεί η σημείωση: του αυτού [Νικολάου Σμύρνης]
- 68r-73v Ήχος πλ. δ' Νη Δέσποινα και Μήτηρ του Λυτρωτού· ακολουθεί η σημείωση: έτερον
- 74r [Πίνακας περιεχομένων]

Αντίγραφον διαφόρων μαθημάτων μουσικής, του μαθητού Γ. Π. Βινάκη,

Λεωνίδα Δημ. Σφήκα, Χωρίον Καρυές Χίου

Βιβλίον Πολυελέων
μαθητού Γ. Π. Βινάκη
Λεωνίδα Δημ. Σφήκα

Χειρόγραφον του μαθητού Γ. Π. Βινάκη Πρωτοψάλτου Χίου, Λεωνίδα Δημ. Σφήκα

Καρούς Χίου

- 1r **Αρχή Πολυελέων**, ήχος λέγετος Βου *Λόγον αγαθόν· ακολουθεί η σημείωση: ο παρών Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος*
- 1r [Ήχος λέγετος Βου] *Λέγω εγώ τα έργα μου*
- 1v [Ήχος λέγετος Βου] *Η γλώσσα μου*
- 2r [Ήχος λέγετος Βου] *Ωραίος καλλεί*
- 2r [Ήχος λέγετος Βου] *Εξεχύθει χάρις*
- 2v [Ήχος λέγετος Βου] *Δια τούτο ευλόγησε*
- 3r [Ήχος λέγετος Βου] *Περιζώσαι την ρομφαίαν σου*
- 3r [Ήχος λέγετος Βου] *Τη ωραιότητί σου*
- 3v [Ήχος λέγετος Βου] *Εντεινε και κατευοδού*
- 4r [Ήχος λέγετος Βου] *Ενεκεν αλήθειας*
- 4v [Ήχος λέγετος Βου] *Δια τούτο έχρισε*
- 4v [Ήχος λέγετος Βου] *Ελαιον αγαλλιάσε*
- 5r [Ήχος λέγετος Βου] *Παρέστη η βασίλισσα*
- 5v [Ήχος λέγετος Βου] *Περιβεβλημένη πεποικιλμένη χαίρε Αχραντε*
- 6r [Ήχος λέγετος Βου] *Άκουσον θυγατέρ*
- 6r [Ήχος λέγετος Βου] *Και επιλάθου*

- 6v [Ἦχος λέγετος Βου] *Το πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν*
- 7r [Ἦχος λέγετος Βου] *Μνησθήσομαι του ονόματός σου*
- 8r [Ἦχος λέγετος Βου] *Δόξα πατρί*
- 8v [Ἦχος λέγετος Βου] *Μονάς τρισυπόστατε-τεριρέμ*
- 13v [Ἦχος λέγετος Βου] *Δόξα πατρί-Αλληλούια*
- 14v Ἦχος λέγετος Βου *Εξομολογείσθε τω Κυρίω· ακολουθεί η σημείωση:
έτερον παρά Θ. Π. Φ. [Θεόδωρος Παράσχου Φωκαεύς]*
- 14v [Ἦχος λέγετος Βου] *Εξομολογείσθε τω Θεώ των θεών*
- 15r [Ἦχος λέγετος Βου] *Εξομολογείσθε τω Κυρίω των κυρίων*
- 15r [Ἦχος λέγετος Βου] *Το ποιήσαντι θαυμάσια*
- 15v [Ἦχος λέγετος Βου] *Το ποιήσαντι τους ουρανούς*
- 16r [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω στερεώσαντι την γην*
- 16r [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω ποιήσαντι φώτα μεγάλα*
- 16v [Ἦχος λέγετος Βου] *Τον ήλιον εις εξουσίαν*
- 17r [Ἦχος λέγετος Βου] *Την σελήνην και τους αστέρες*
- 17v [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω πατάξαντι Αίγυπτον*
- 17v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και εξαγαγόντι τον Ισραήλ*
- 18r [Ἦχος λέγετος Βου] *Εν χειρί κραταιά*
- 18v [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω καταδιελόντι την Ερυθράν θάλασσαν*
- 19r [Ἦχος λέγετος Βου] *Και διαγαγόντι τον Ισραήλ*
- 19v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και εκτινάξαντι Φαραώ*
- 19v [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω διαγαγόντι τον λαόν*
- 20r [Ἦχος λέγετος Βου] *Τω πατάξαντι βασιλείς*
- 20v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και αποκτείναντι βασιλείς*
- 21r [Ἦχος λέγετος Βου] *Τον Σηών βασιλέα*
- 21v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και τον Ωγ βασιλέα*

- 21v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και δόντι την γην*
- 22r [Ἦχος λέγετος Βου] *Κληρονομίαν Ισραήλ*
- 22v [Ἦχος λέγετος Βου] *Ὅτι εν τη ταπεινώσει*
- 22v [Ἦχος λέγετος Βου] *Και ελυτρώσατο ημάς*
- 23r [Ἦχος λέγετος Βου] *Ὁ διδούς τροφήν*
- 23v [Ἦχος λέγετος Βου] *Εξομολογείσθε τω Θεώ*
- 24v [Ἦχος λέγετος Βου] *Δόξα πατρί*
- 25r [Ἦχος λέγετος Βου] *Λέγε Τρισηλιε άκτιστε*
- 25v [Ἦχος λέγετος Βου] *Μονάς τρισυπόστατε-τεριρέμ*
- 32r Ἦχος γ' Γα *Επί των ποταμών Βαβυλώνος· ακολουθεί η σημείωση:
Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος*
- 32r [Ἦχος γ' Γα] *Επί τας ιτέας*
- 32v [Ἦχος γ' Γα] *Ὅτι εκεί επηρώτησαν*
- 33r [Ἦχος γ' Γα] *Πώς άσωμεν*
- 33v [Ἦχος γ' Γα] *Εάν επιλάθωμαί σου*
- 34r [Ἦχος γ' Γα] *Κολληθείη η γλώσσα μου*
- 34r [Ἦχος γ' Γα] *Εάν μη προανατάξωμαι*
- 34v [Ἦχος γ' Γα] *Μνήσθητι Κύριε*
- 34v [Ἦχος γ' Γα] *Των λεγόντων*
- 35r [Ἦχος γ' Γα] *Θυγατήρ Βαβυλώνος*
- 35v [Ἦχος γ' Γα] *Μακάριος ος κρατήσει*
- 36r [Ἦχος γ' Γα] *Δόξα πατρί-Μονάς τρισυπόστατε-τεριρέμ*
- 40v Ἦχος πλ. α' Πα *Δούλοι Κύριον· ακολουθεί η σημείωση: Πολυέλεος Πέτρου
Λαμπαδαρίου Πελοποννησίου*
- 40v [Ἦχος πλ. α' Πα] *Οι εστώτες εν οίκω*
- 41r [Ἦχος πλ. α' Πα] *Αινείτε τον Κύριον*

- 41v [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὅτι τον Ιακώβ
- 42r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὅτι ἐγὼ ἐγνων
- 42v [Ἦχος πλ. α' Πα] Πάντα ὅσα ηθέλησεν
- 43r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ανάγων νεφέλας
- 44r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὁς ἐπάταξεν
- 44v [Ἦχος πλ. α' Πα] Εξαπέστειλεν σημεία
- 45r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὁς ἐπάταξεν ἔθνη
- 45v [Ἦχος πλ. α' Πα] Τον Σηὼν βασιλέα
- 46r [Ἦχος πλ. α' Πα] Καὶ ἔδωκεν τὴν γῆν
- 46v [Ἦχος πλ. α' Πα] Κύριε, τὸ ὄνομά σου
- 47r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὅτι κρινεὶ Κύριος
- 48r [Ἦχος πλ. α' Πα] Τα εἰδῶλα τῶν ἐθνῶν
- 48r [Ἦχος πλ. α' Πα] Στόμα ἔχουσιν
- 48v [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὡτα ἔχουσιν
- 49r [Ἦχος πλ. α' Πα] Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο
- 49v [Ἦχος πλ. α' Πα] Οἶκος Ἰσραήλ
- 50r [Ἦχος πλ. α' Πα] Οἶκος Λεβὶ
- 50v [Ἦχος πλ. α' Πα] Ευλογητὸς Κύριος
- 50v [Ἦχος πλ. α' Πα] Δόξα πατρί- τεριρέμ
- 58v Ἦχος βαρὺς τετράφωνος Ζω Λόγον ἀγαθόν· ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση:
ἕτερος τετράφωνος
- 59r [Ἦχος βαρὺς Ζω] Λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου
- 59r [Ἦχος βαρὺς Ζω] Ἡ γλῶσσα μου
- 59v [Ἦχος βαρὺς Ζω] Ωραῖος καλλεῖ
- 60r [Ἦχος βαρὺς Ζω] Εξεχύθει χάρις

- 60v [Ἦχος βαρύς Ζω] *Δια τούτο ευλόγησε*
- 61v [Ἦχος βαρύς Ζω] *Περιζώσαι την ρομφαίαν σου*
- 62r [Ἦχος βαρύς Ζω] *Τη ωραιότητί σου*
- 62v [Ἦχος βαρύς Ζω] *Ἐντεινε και κατενοδού*
- 63r [Ἦχος βαρύς Ζω] *Ἐνεκεν αλήθειας, [63v-64r, λείπει ο στίχος]*

[Αριθμημένα φύλλα τα οποία έχουν συρραφεί προχειρώς από το γραφέα και φέρουν τον ακόλουθο τίτλο]

Κύριε Ελέησον

Γεωργίου Καρακάση

7

1-6 Κ. Πρίγγου, ήχος πλ. δ' Νη *Κύριε ελέησον*

1-6 Γ. Καρακάση, ήχος πλ. δ' Νη *Οι τα χερουβίμ*

7-9 Άξιον εστί Κυριάκου Καλογήρου, ήχος πλ. δ' Νη *Άξιον εστί*

10-14 Δύναμις Ιωάννου Παλάση, ήχος β' Δι *Δύναμις- περιρέμ*

Το τετράδιο που ακολουθεί περιλαμβάνει τραγούδια ρεμπέτικα, παραδοσιακά, δημοτικά και κάποια ψαλτοτράγουδα. Σε ορισμένα τραγούδια υπάρχουν όλοι οι στίχοι, οι οποίοι όμως τις περισσότερες φορές δεν είναι ταξινομημένοι σε stroφές, ενώ σε κάποια άλλα γράφει μόνο μία ή δύο stroφές. Για κάποια τραγούδια έχει γραφτεί η μελωδία σε βυζαντινή σημειογραφία. Το συγκεκριμένο τετράδιο δεν φαίνεται δεν φέρει χρονολογία, και μάλλον αποτελούσε «πρόχειρο» τετράδιο σημειώσεων. Γράφει είτε με μολύβι, είτε με στυλό.

1r-2r

ήχος α΄ Πα ρυθ. [ρυθμός] 4/σημος, χ. [χρονική αγωγή] μέτρια

[τραγούδι με Βυζαντινή σημειογραφία]

Ροβόλα βλα ροβόλα βλάχα απ' το βουνό

Ροβόλα βλάχα απ' το βουνό και έχω λόγο να σου πω

Για να πης μωρ για να πης τ' αφέντη σου

Για να πης τ' αφέντη σου

κλέφτες μπήκαν στα χωριά για να κλέψουν άλογα

Τα πήρανε και παν παν παν και πίσω δεν τειράν

Ομοίως οι στίχοι

Κι άλογα μωρ' κι άλογα δεν ηύρανε

Κι άλογα δεν ηύρανε, πρόβατα επήρανε

Πήρανε μωρ πήρανε το λάι αρνί,

Πήρανε το λαί αρνί που 'χε το χρυσό μαλλί τ' ασημένιο χαιμαγζί

Τα πήρανε και παν παν παν και πίσω δεν τειράν

Τα πήρανε οι λιάπηδες ξεσκούφωτοι, ξεζώνατοι.....

Τα πήρανε και παν παν παν μανουλαμ παν

3r-4r Ο βαρκάρης

ήχος α' (πα) 4/4

[τραγούδι με βυζαντινή παρασήμανση μόνο στην πρώτη στροφή]

Ελα βαρκάρη πάρε με, να κάτσω στα κουπιά
Για σε και μόνο φθείρωμαι, μέσα απ' την καρδιά
Για σε και μόνο φθείρωμε, μέσα απ' την καρδιά
Ελα βάρκαρη μου, έλα γιαλό γιαλό
Πάρε τα ούλα μου, και κάμε το καλό
Αχ πάρε τα ούλα μου, και κάμε το καλό

ομοίως οι στίχοι

Ελα βαρκάρη πάρε με, να κάτσω στα κουπιά
Δική σου πλέον κάνε με, να με 'χεις συντροφιά
Ελα βαρκάρη μου, έλα γιαλό γιαλό
Για δες το χάλι μου, που μ' έκανες τρελλό
Αχ για δες το χάλι μου, που μ' έκαμες τρελλό

Λεωνίδας Σφήκας

5r-v Να πιης κρασί

παρά Γεωργίου Π. Βινάκη

ήχος α' Πα

[τραγούδι με βυζαντινή σημειογραφία]

Να πιης κρασί, να πιης κρασι, σκορδί να φας
Να πιάσω το μουστάκι σου
που το 'χεις αλημένο με μοσχουγαρύφαλλα

6r-7r *Διάλογος μεταξύ πατρός και θυγατρός*, υπό Γ. Π. Βινάκη

ήχος πλ. δ' [Nη]

[τραγούδι με βυζαντινή σημειογραφία]

*Τρία καλάμια υψώθηκεν ο ήλιος υψηλά
Εξύπνησεν ο γέρος μου ας πάγωμεν αργά
Εδώ 'ναι ο ζαφείρης μου λαλαλαλα
Χαρά πω χει τα χείλη μου λαλαλαλα*

*μόνον η κόρη
Πατήρ συγχώρησέ με
Δυο λογάκια δυο λογάκια να σου πω
Ήλθε η ώρα και σε μένα
Ως κι εγώ να ως κι εγώ να παντρευθώ*

*ο πατήρ μόνος
Πε το πε το ξανά πε το δεν τ' αγροίκησα καλά
Μην αρπάξω την κιθάρα και σου σπάσω τα πλευρά*

*η κόρη μόνη
Ως κι εγώ να παντρευθώ
Μην αρπάξω την μπαστούνα και σου σπάσω τα πλευρά*

αντέγραψον εν Καρυαίς 2/2/45, Λεωνίδας

7v

Ω του παραδόξου θαύματος, ω μυστηρίου αρικτού,
το ποτήριον που κρατώ, έχει μέσα το κρασί,
όταν το ιδώ ευθύς εκπλήτομαι,
αυτό ωραίο που έχει χρώμα του, αχ τι ωραία που ειν' η γεύσις του,
νεκροί το πίνουν και ανασταίνονται,
ω ποίον δώρημα, στους πεκρίδες που έδωκε ο Θεός,
όταν το πίνουν να έρχονται σε κέφι,
αχ βρε κρασί

άσμα Γ. Π. Βινάκη

8r **ΌΛΟΙ ΑΠΟΘΕΜΕΝΟΙ**

Ελα κι'ας τον πιούμ' αυτόν τόν ευγενέστατον κράσον
διά να ξεχάσωμεν όσα μάς συνέβησαν αποτρόπαια .
Στό κρασί νερό μη βάζεται
ίσως και δέν κάμνει ενέργεια στους δρόμους να κυλιόμαστε
και να σας τραβούν τρείς και τέσσερεις
δύο εκ δεξιών και είς έξ ευωνύμων.

Γ. Βινάκη

8v-9r

Δείχνεις τις φίλες σου για μένα πως δεν σε νοιάζει,
πίκρες ατέλειωτες σ'αρέσει να με κερνάς.
Κι όταν μου μιλάς μωρό μου, κι όταν μέ φιλάς χρυσό μου
όλο με ψευτιές με τυρρανάς.
Όταν με χάσεις τότε θα με ζητείσης

τότε θα κλάψεις και θα με νοσταλγήσεις
θα με ζητήσεις μα θα 'ν' αργά πολύ
θα 'χει πετάξει πια τότε το πουλί.
Όταν με χάσεις τότε θα με ζητήσεις
θά κρυφωλιώνεις για ένα μου φιλί
πόσον θά κλαίς κι'άς μή τό λές
Δέν θά μπορέσεις με άλλον να συνηθείσεις.
Πάντα μαλώνουμε τα δυό μας χωρίς αιτία
Κι όμως βρισκόμαστε μικρό μου κάθε βραδιά
ζήλιες σκορπούν γινάτια τα τσαχπίνικα σου μάτια
κι'όλο μού πληγώνουν την καρδιά.

Λ. Σφήκας

9v-10r [Να μη λες το μυστικό σου]

[τραγούδι σε σύνθεση και στίχους Βαγγέλη Παπάζογλου, άλμπουμ «78 στροφές», 1938]

Οποιος αγαπάει τώρα πρέπει να 'χει ύπομονή
με την λήξη του πολέμου πρέπει για να παντρευθεί.
με την λήξη του πολέμου πρέπει πια να παντρευθεί.
Οποιος αγαπάει τώρα πρέπει να 'χει υπομονή
κι όταν τον τρυπούν τ' αγκάθια
νά μη λέγη πως πονεί.
Κι όποιος ένοιωσε τόν πόνο μέσα στήν καρδούλα του
μυστικά να τον κρατήσει κι' από την μανούλα του
μυστικά ας το κρατήσει κι από την Μανούλα του.
Κί όποιος ένοιωσε τον πόνο σ' άλλονε να μην το πει
δεύτερος όταν το μάθη στόν τρίτο θα το πει.

Λ. Σφήκας

10v-11r **Ο ΓΕΡΟ ΔΗΜΟΣ**

[δημοτικό τραγούδι σε σύνθεση Παύλου Καρέρ και στίχους του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη]

Εγέρασα Μωρέ παιδιά πενήντα χρόνια κλέφτης
τον ύπνο δέν εχόρτασα και τώρα αποσταμένος όχ
Θέλω νά πάω νά κοιμηθώ έστέρεψ' ή καρδιά μου
βρύση τό αίμα τ'όχεισα σταλαματιά δεν μένει.
Ποιός ξεύρ' από τό μνήμα μου τί δένδρο θά φυτρώσει
κί' άν ξεφυτρώση Πλάτανος στό μνήμα μου επάνω
θ'άρχονται τα κλεφτόπουλατ'άρματα νά κρεμάναι
νά πλήνουν τής λαβωματιές τόν Δήμο νά σχωρνάναι.
Ηρθε καί μέν' ή ώρα μου παιδιά μου
μή μέ κλάψτε σταθήτε εδώ τριγύρω μου σταθείται εδώ σιμά μου
τά μάτια νά μου κλείσεται νά πάρτε τήν ευκή μου.
Κι' έν από σας τό νεώτερο άς άνεβή στήν ράχη
κί' άς πάρη τό τουφέκι μου τ'άξιο μου παλικάρι
τό καριοφύλη κί' άς μού ρίξη τρείς φορές καί τρείς φορές άς σκούξη
ο Γέρο Δήμος πέθανε ο Γέρος Δήμος πάει τρείς καί δέν γυρνάει.

11v-12r **ΤΟ ΤΣΟΠΑΝΟΠΟΥΛΟ**

[τραγουόσι σε σύνθεση του Νικόλαου Κόκκινου και στίχους του Ευάγγελου Παντόπουλου, άλμπουμ «78 στροφές», 1922]

Τσοπανόπουλο θλιμένο μέρα νύκτα – μέρα στό βουνό
έρμο και απορφανεμένο με την μοίρα με την μοίρα μου θρηνώ.
Της ορφάνιας μου η λύπη στη φλογέρα μου σκορπά
Αχ Αχ Αχ Αχ τον πόνο της καρδιάς, Αχ Αχ Αχ Αχ μόνο συ τον αγροικάς.
Μα στήν ηχώ του τραγουδιού, από τη ράχη πίσω πρόβαλε

με χαρά παιδιού η βοσκοπούλα Χρύσω.
Γροίκα Χρυσώ μου τα ρουμάνια με τον πόνο με τον πόνο αχολογούν
Τήν πικρή τους τήν ορφάνια και για με μακρολογούν .
Γροίκα Χρύσω πώς βελλάζη το κοπάδι με καϋμό.
Γροίκα ο σκύλος πως ουρλιάζει στο βαθύ του στεναγμό.
Αχ Αχ τον πόνο τις καρδιάς Αχ Αχ μόνον σύ τον αγροικάς.
Μα στήν ηχώ του τραγουδιού από την ράχη πίσω
πρόβαλε με χαρά παιδιού η βοσκοπούλα Χρύσω.

Λ. Σφήκας

12v Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗ ΦΕΛΑΧΑ

[τραγούδι σε σύνθεση Δημήτρη Σέμση και στίχους Ρόζας Εσκενάζυ, άλμπουμ «78 στροφές», 1934]

Αλεξανδριανή Φελάχα πώς μπερδεύτηκα
και στα δνό γλυκά σου μάτια ερρωτεύτικα.
Τον Αράπηκο χορεύεις με το γιαλελένι
κι από το χιλάκι σου στάζει το μέλι.
Βρίσαι κακούργα και δεν πονείς
Παύψε πια να με τυρανής
Βρέ αφού το ξεύρεις τί τραβώ
δε λυπάσαι πιά
εσύ σε τόνειρο μου
Φελάχα μου γλυκιά.

Λ. Σφήκας

13r ΔΙΑΒΟΛΟΚΟΡΙΤΣΟ

[δημοτικό τραγούδι σε σύνθεση και στίχους Γρηγόρη Ασίκη, άλμπουμ «78 στροφές», 1937]

Πες μου διάβολο διαβολοκόριτσο τί μου 'χεις τί μου 'χεις καμωμένα
Πές μου πλανεύτρα ψεύτρα της καρδιάς κι είμαι ο φτωχός τρελλός για σένα.
Μανάκι μου κουκλάκι μου μ' άναψες φωτιά στό κορμάκι μου
δέν αντέχω πιά πιτσουλάκι μου.
Εχεις και κάτι μαγικό, κάτι που με πειράζει
κι έκανες την καρδούλα μου σάν ψάρι νά σπαράζει.
Βρέ μανάκι μου κουκλάκι μου μ' άναψες φωτιά στό κορμάκι μου
Δέξου την Άρα τήν Αρραβώνα μου δέξου να εισηχάσω
Θά σ'έχω σαν Πρί σάν Πριγκίπισσα ώστε να σ'απολαύσω
Μανάκι μου...

13v [Βαδίζω και παραμιλώ]

[ρεμπέτικο τραγούδι σε σύνθεση και στίχους του Γιάννη Παπαιωάννου, άλμπουμ «78
στροφές», 1939]

Βαδίζω και παραμιλώ μέ αυτή την συμφορά μου
χωρίσαμε και έχω βρη ο δόλιος την χαρά μου.
Γιά έρωτες θά παύσω πιά όχ για νά συλλογιέμαι
μιά φορά εγελάστηκα και δεν ξαναγιελιέμαι.
Στο λέγω πως στο νου μου πια καθόλου δε σε βάζω
Μή κλαίς και μη οδύρεσαι και γνώμη δέν αλλάζω.

14r [Περσεφόνη μου γλυκιά]

[ρεμπέτικο τραγούδι σε σύνθεση κα στίχους Πάνου Τούντα, 1938]

Στού Τσελέπη στόν Πειραιά μιά κακοματού κι'ωραία
σα σχολά τα βράδια απ' αυτή δουλειά μου 'χει πάρει νου και καρδιά.
Τη ελένε Περσεφόνη με μαγεύει με πληγώνει
σ'αγαπώ της λέγω και γελώ πέρνει δρόμο και δε μού μιλά.

Περσεφόνη στό δηλώνω πώς αρχίζω νά θυμώνω

δεν είναι έγκλημα πως σ' αγαπώ δώσε βάσει σ' ό,τι θα σου ειπώ.

14v ΟΙ ΜΕΡΑΚΛΗΔΕΣ

[τραγουδι σε σύνθεση και στίχους Βασίλη Τσιτσάνη, άλμπουμ «78 στροφές», 1940]

Οι Μερακλήδες αγαπούν να 'χουνε πάντα κέφι
καί τούς νοιάζει νά γλεντούν χειμώνα καλοκαίρι.
Οποιος γεννιέται μερακλής δεν ξεύρει τί να κάμη
πίνει και γίνεται μπεκρής τόν πόνο του νά γιάννη.
Ο Μερακλής γνωρίζεται από σαράντα μίλια
που 'χει τα μάτια χαμηλά και τά λογάκια λίγα.
Ο Μερακλής ο άνθρωπος που 'χει λεπτά στό χέρι
πίνει και γίνεται μπεκρής χειμώνα καλοκαίρι.

Α. Σφήκας

15r Η ΝΥΚΤΕΡΙΔΑ

Δέν έχω πλέον άλλη ελπίδα
θέλω να πιάσω μια νυκτερίδα
καί να της πάρω το κοκκαλάκι
να μ' αγαπήσει κι αυτή λιγάκι.
Θά κάμω μάγια νά τήν μαγέψω
καί την καρδούλα της να της την κλέψω.

16r-17v [Ουσάκ μανέ ή Απελπισμένη μου καρδιά]

Απελπισμένη μου καρδιά γέλασε πια λιγάκι
γιατί πολύ το πότισες το στόμα μου φαρμάκι.
Άφησε με νά καίγομαι κανείς νά μή μέ σβύση

για να ιδώ τήν τύχη μου πώς θα με καταντίση.
Τύχη γιατί με δίκασες νά περπατώ με λύπη
τό άχ απ' τα χειλάκια μου ποτέ νά μή μού λείπη.
Συννεφιασμένε ουρανέ πού μοιάζεις της καρδιάς μου
κάμε τα σύννεφα νερό νά σβήσουν τήν φωτιά μου.
Τό Αχ το 'χω μέσ στη καρδιά και μέσα στη ψυχή μου
και περπαρεί σα σάρακας και τρώγει το κορμί μου.
Μάννα μου είμαι φθυσικός μάννα μου έχω γθύση
μάννα μου το κορμάκι στό στρώμα θα σαπίση.
Φίλοι πιά δέν υπάρχουνε νά σ' αγαπούν μέ πόνο
κι άν σέ αγαπάει και κανείς για τό συμφέρον μόνον.
Μάνα μου ρίζωσε βαθειά η φθύση στο κορμί μου
και προχωρεί σα σάρακας και τρώγει το κορμί μου.
Δένδρα παραμερίσεται φίλοι μου τραβηχφήτε
φωτιά έχει τό στιθάκι μου φύγετε μήν καήτε
Καρδιές πού κλαίνε μυστικά και δάκρυα δεν βγάζουν
γιατ' έχουν βάσανα πολλά και βαρυνασπενάζουν.
Όταν κλείσουν τά μάτια μου καιί ανοιχθή ο τάφος
τότε σβήνουν οι καημοί καιί το δικό μου πάθος.
Πονώ βαθειά μέσ τήν καρδιά μου καιί δέν μπορώ νά γιάνω
μέρα και νύκτα φθείρομαι και τή ζωή μου χάνω.
Πρέπει νά σκέπτεται κανείς τήν ώρα του θανάτου
στήν μαύρη γή όπου πατεί θά σβύση τ' όνομα του.
Ανοίξετε τά μνήματα τά κόκκαλα σκορπήστε
τόν πλούσιον απ' των φτωχών άν θα τό ξεχωρήστε.

Α. Σφήκας

18r-v

Γιατί να μην χαρώ και εγώ τα μάτια μου πρίν κλείσω
Μάννα με γέννησε κι' έμέ θέλω κι εγώ να ζήσω.
Εμένα το 'χει η τύχη μου πάντα να συλλογιέμαι
ναν η καρδιά μου θλιβερή τα μάτια μου να κλαίνε
Ο χάρος είναι ο γιατρός για το δικό μου πάθος
Κι η μόνη μου παρηγοριά είν' ο σκληρός ο τάφος.
Φεύγω και αποχερετώ με την καρδιά καμένη
τί θα γεννή το χάλι μου μόνον ο Θεός το ξεύρη.
Κοίταξε γνώμη άλλαξε γιατί θα με τρελλάνεις
Με τα δικά σου πείσματα στον τάφο θα με βάλλης
Αυτό το αχ δεν το ' ξευρα το πώς να το φωνάξω
Και τώρα δεν περνά στιγμή να μην αναστενάξω
Δεν θέλω πλούτη μάταια ούτε καλά να.....
Θέλω καρδιές να μ' αγαπούν κι όχι να με μισούνε
Ο δυστυχής ο άνθρωπος δεν πρέπει να γεννιέται
γιατί τον έπλασε ο Θεός πάντα να τυραννιέται

19r

[μανές της φυλακή σε σύνθεση και στίχους Γιώργου Παπασιδερά, 1933]

Τον άνθρωπο στη φυλακή όλοι τον λησμονούνε,
σαν εκκλησιά στην έρημο που δεν τη λειτουργούνε.
Μαύρη ημέρα πλάκωσε κι ο ήλιος χαμηλώνει,
μ' αυτήν καρδιά μου σβήνονται τα βάσανα κι οι πόνοι.

Λ. Σφήκας

19r

Ο κόσμος τί με ωφελεί αφού ' μαι λυπημένος
θέλω να ειπώ της τύχης είμαι κατατρεγμένος.

Λ. Σφήκας

19v

Τρεις καλογέροι Κρητικοί κι οι τρεις απ' τ' Άγιον όρο,
Καράβι αρματώσανε με το Χριστός Ανέστη
Βάζουν Ρωμιό πραγματευτή και Τούρκο καπετάνιο,
Βάζουν κι ένα Φραγκόπουλο που τους καιρούς γνωρίζει
Ανέβα βρε Φραγκόπουλο στο μεσανό κατάρτι
Γελώντας ανεβαίνει κλαίωντας κατεβαίνει
Τί έχεις βρε Φραγκόπουλο και κλαις κι αναστενάζεις
Είδα στην Πόλη κι άστραπτε, στο Γαλατά κι εβρόντα
Κι ανάμεσα στο πέλαγος καράβι κι εχανόταν

20v

Ω του παραδόξου θαύματος, κι αν σ' απαντήση σπανός, και ιδρώνει το γένη του, χαίρε
τράγε λέγε του, και βαρβάρων αποτέλεμα, τον ξουριόντα και αξούριον, ω
ξηρογούργουρε, και αγριομούστακε κακέ σπανέ, άπιθει κρημενέσθητι, ζώου
πανκάκιστον.

20v

Ω και τί κρασί γλυκύτατον και τί θωριά εκλεκτή εις τούτον το ποτήριον, τυφλοί
πίνουνσι και ευθύς βλέπουσι, χωλοί το πίνουν και περιχέρονται, ω και τί καύχημα των
μπεκρίδων πάντων ημών.

21r [Ο Γιάννος κι η Παγώνα]

[παραδοσιακό τραγούδι, άλμπουμ «Σοφία Βέμπο- Η φωνή της Ελλάδας», 1938]

Κάτω στον κάμπο πέρα στην Ελασσώνα

Ποτίζει ο Γιάννος ποτίζει κι η Παγώνα.
Στοιχίμα βάζουν ο Γιάννος κι η Παγώνα
ποιός θα διψάση προτού να μπη το γιόμμα
τράλα λα.....
Διψάει η Παγώνα προτού να μπη το γιόμα
νερό βρέ Γιάννο γιατί πεθάνω
και τέτοιο στοίχημα δεν μεταβάλλω
τράλα λα.....

Λ. Σφήκας

21v

Σπάσε γλυκιά φλογέρα μου που τραγουδούσες πρώτα (δις)
Της λατρευτής Χρυσαιΐδας μου την ζηλεμένη νιότη
και τώρα μες στα σπλάχνα μου φαρμάκι όλο πίνω
τα θλιβερά σου θε να πιώ να με πικρομεθήσης
Ας πάρουν τα όρη τα μαύρα μου λόγια
κι ας πλέξουν του χάρου πικρά μοιρολόγια (δις)

Λ. Σφήκας

12/1943

22r

Όμορφη πουν η Λειβαδιά μα κείται μες στο ρεύμα
πάν τα κορίτσια για νερό κι ερχόταν φιλημένα
Ας μ' αφήγουνε να στέκω μέρα νύχτα να σε βλέπω (δις)

Αντε ωρέ τ' Αλλή Πασά το αλογόπτερο κανείς δεν το χαιδεύει
κανείς δεν το χαιδεύει μόνο η τρελλή Βασιλική που το καβαλικεύει .
Τερμπεντέρισα Βασίλω στρώσε το φράκκο σου να γύρω (δις)

Το λεν τ' αηδονάκια κάτω στα ρεύματα
πως σ' αγαπώ πουλί μου δεν είναι ψεύματα (δισ)

Λ. Σφήκας

22v-23r

Συ μ'έκανες να περπατώ και να παραμιλάω
ν' αναστενάζω να πονώ ποτέ να μη γελάω.
Όταν κρυφά κρυφά μου λες πως θες να μ' ανταμώσεις
μες στα στενάκια του χωριού φιλάκια να μου δώσεις.
Πως δεν σε μέλη άπονη για μένα να το ξέρω
μα τί να κάνω σ' αγαπώ κι' όλα τα υπομένω.
Μου 'χεις ανάψει στην καρδιά φωτιά που δεν θα σβύση
κι άδικα το κορμάκι μου στο χώμα θα σαπήσει.
Όταν την νύχτα άπονη σε λαχταρώ ο καυμένος
δέν με αγαπάς δεν έρχεσαι και μένω λυπημένος.

Καρνές τη 21/3/1944

Λεωνίδας Σφήκας

23v

Τώρα που 'χεις παραδάκια από την κληρονομιά
κάνεις πως δεν μας γνωρίζεις και δεν μας γνωρίζεις πια.
Πρόσεχε τα παραδάκια μην σωθούν καμιά φορά
γιατ' αλοίμονον σε σένανε τί έχεις να τραβάς.
Δεν σου πάει τόση μπόρα ούτε και καμώματα
για θυμήσου που γυρνούσες ως τα ξημερώματα.
Κόκκινα φοράς παπούτσια και γυρνάς στη αγορά
και κουνιέσαι και λυγιέσαι κι' όλο μπόρα μας τραβάς.

24v

Για μας ο κόσμος τί θα πη αυτό μην σε πειράζει (δics)
εμείς αποφασίσαμε να γίνουμε ζευγάρι.
Για μας ο κόσμος ο κόσμος τί θα πη αυτό μην σε πειράζει.
Την Κυριακή το δειλινό εμείς θα παντρευθούμε (δics)
να πάψουνε τα βάσανα και ήσυχα να ζούμε.
Την Κυριακή το δειλινό εμείς θα παντρευθούμε.
Αυτό συμβαίνει τακτικά σ' αυτήν την κοινωνία
και με την αγάπη πάντοτε υπάρχει αντιζηλία .
Αυτό συμβαίνει τακτικά σ' αυτή την κοινωνία.

25r

Ότι κι' αν πω δεν σε ξεχνώ κι' απο την πόρτα σου περνώ
και λέγω λόγια μαγικά με το μπουζουκι μου γλυκά. (δics)
Κλαίω με δάκρυ και καυμό και με πικρό αναστεναγμό
πως πάντα λιώνω και πονώ για σε μικρό μελαχρινό. (δics)
Έχουν συχάσει τα πουλιά και στις νυχτιάς τη σιγαλιά
σου φέρνει ο άνεμος γλυκά τα λόγια μου τα μαγικά. (δics)

25v

Δέν ήλθες κι' απόψε το βράδυ πές μου γιατί. (δics)
Ζητούσα το λάγνο σου χάδι την νύχτα αυτή την μαγική.
Η ώρα περνούσε και εγώ μοναχός
Τ' αστέρια μεθούσαν με δόλιο ο φτωχός.
Δέν ήλθες κι 'απόψε μπεκρή μου πές μου γιατί. (δics)

26v-27r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος α' (πα)

Φίλα με ξανά φίλα μ' αγάπη μου
Θέλω να νιώσω βαθειά την γλυκιά σου πνοή
Όσο κι αν με πεδεύεις
Μη φαντασθείς πως μπορώ να σε χάσω στιγμή.
Γύρνα ξανά στη θερμή μου αγκαλιά
Να κούσεις δυο λόγια γλυκά
Έλα ξανά να σου πω λόγια αγάπη γλυκά τρυφερά ηδονικά.
Έλα γιατί σε προσμένω
Θέλω εσυ να μου δώσεις φιλιά ηδονικά
Πάντα θα μαι δικός σου μην αμφιβάλλεις ποτέ
Πως θα μείνω μακριά «Γύρνα ξανά». (Refrain)

Λ. Σφήκας

27v καντάδα

ήχος δ' Δι

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

Ότι κι αν πω δεν σε ξεχνώ
κι από την πόρτα σου περνώ
και λέγω λόγια μαγικά
με το μπουζουκι μου γλυκά
και λέγω λόγια μαγικά
με το μπουζούκι μου γλύκα.

Λ. Σφήκας

28r-v

[ψαλτοτρόγουδο σε βυζαντινή σημειογραφία]

Σε φουντωμένο δένδρου κλωνάρι κάθεται σπίνος και κελαηδεί
Τόσην ακούει τέρψιν και χάριν και πλησιάζει ένα παιδί.
Τόσην ακούει τέρψιν και χάριν και πλησιάζει ένα παιδί.
Σπίνε μ'άρεση το ψάλσιμο σου
τα λέγεις όλα όλα καλά
πλήν ποιός είναι δισάσκαλος σου
που σε μαθαίνει γα βου δι πα
πλήν ποιός είναι δισάσκαλος σου που σε μαθαίνει δι γα βου πα
Μάθε παιδάκι μου διδάσκαλος μου
που με μαθαίνει τη Μουσική
είναι ο Πλάστης όλου του κόσμου
η εύνοια του η πατρική
είναι ο Πλάστης όλου του κόσμου
η εύνοια του η πατρική

29r-v

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

«επιτραπέζιον», ήχος α' Πα

Ορέ δε στο 'πα Γιώργημ αχ βρε μια φορά
Ορέ δε στο 'πα τρεις και πέντε
Ορέ τις έμορφες κανυμένε Γιώργημ μην αγαπάς
Ορέ τις έμορφες κανυμένε Γιώργημ μην αγαπάς
Τις ρούσσεσ μην κοιτάζεις
Ορέ οι μαυρομάτες κανυμένε Γιώργο

Θα σε ορέ θα σε φαν.

Ορέ οι μαυρομάτες κανυμένε Γιώργο θα σε φαν.

Ορέ οι ρούσσες θα σε χάσουν

Μια βοσκοπούλα κανυμένε Γιώργο στο λε βρε στο λεγε.

Λ. Σφήκας

30r-v

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος πλ. α' Κε

Βρήκα την γυναίκα που γουστάρω κι' είναι όμορφη και την θαυμάζω

άλλη πιά δεν θέλω να αγαπήσω ήσυχος μ' αυτήν θέλω να ζήσω

άλλη πιά δεν θέλω να αγαπήσω ήσυχος μ' αυτήν θέλω να ζήσω.

Είναι όμορφη και μαυρομάτα κι όχι πονηρή γαλανομάτα

μου τα φτιάχνει όλα στο εν τάξει τσάρκες πάμε βόλτα με το αμάξι.

Εχει πέντε σπίτια στο Θησείο και άλλα τόσα στο Μεταξουργείο.

Λ. Σφήκας

31r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος πλ. β' Πα

Μάνα μου είμαι φθισικός

Μάνα μου δεν θά ζήσω

μές της Πεντέλης τα βουνά

εκεί θά κατοικείσω.

Εκεί μανούλα μου γλυκιά

σ' αραχνιασμένο μνήμα

θά βάλω το κορμάκι μου

ψυχή ζωή και σώμα.

31v-32r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος πλ. β' Πα

Κλαίω και βαρεία στενάζω και την θάλασσα κοιτάζω
θάλασσα λυπήσου λίγο πιά και μένα ξερτοπούλι μου από τα ξένα.
Αχ βρε θάλασσα κακούργα πώς με ξεγέλασες πανούργα.
Πήρες την παρηγοριά μου μέσα από την αγκαλιά μου. (refrain)
Αχ βρέ θάλασσα κακούργα πώς με γέλασες πανούργα
με ξελόγιασες βρέ ψεύτρα την αγάπη μου πλανεύτρα.

32v

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος δ' λέγετος Βου

Όταν καπνίζει ο λουλάς εσύ δεν πρέπει να μιλάς
κοίταξε τριγύρω οι μάγκες κάνουν ο κάνουν όλοι τουμπεκοί
κοίταξε τριγύρω οι μάγκες κάνουν ο κάνουν όλοι τουμπεκοί.
Κανένα μάτι μην μας δει και μας μπλοκάρουν δηλαδή
για την χασισοποτια και μας πάνε και μας πάνε φυλακή.
Όταν καπνίζει ο λουλάς φτιάξε ένα αργιλέ για μας
κι' όταν γίνουμε μαστούρια θ'άμαστε θ'άμαστε προσσεκτικοί.

Λ. Σφήκας

33r

ήχος πλ. α' Πα

Φτωχό κομπολογάκι μου εσύ σε το μεράκι μου
συ μου περ συ μου πέρναγες την ώρα

πές μου τί πές μου τί θα γίνω τώρα .

Έχασα και την γκόμενα και τώρα ρέστος που 'μεινα

τώρα ε τώρα έχασα και σένα γράψ' άλοι γράψε αλοιμόνο σε μένα.

Φτωχό κομπολογάκι μου εσύ σε το μεράκι μου.

πού θα βρώ πού θα βρώ να σ' αγοράσω

για να μη για να μη σε ξαναχάσω.

33v-34r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος πλ. δ' Νη

Για σένανε και πουλί έχω γίνει και λοξαγοιπνώ

μα συ πάντα μ' αφήνεις μονάχο να γυρνώ

μα συ πάντα μ' αφήνεις μονάχο να γυρνώ.

Λίγη αγάπη σου ζητώ, μικρό μου έλα μην αργείς

δωσ' μου καμιάν ελπίδα μαζί μου πως θα ρθείς.

Δεν είναι κρίμα να χαθώ για σένα μιας και σ' αγαπώ (Δις)

Μιας κι' έχω στην καρδιά μου καλό σκοπό.

Απ' τον καιρό που τ' άμπλεξα με μια γειτόνισσα μου

με πλήγωσε και μου 'βαλε καυμό μες στην καρδιά μου (δις)

Μου έλεγε δεν θ' αρνισθή ποτές τον έρωτα μου

και με τα κόλπα της αυτά μου 'φαγε τα λεπτά μου.

Όσα κι' αν είχα τ' άγραψα επάνω στ' όνομα της

και ένα πρωί με διώξανε αυτή και η μαμά της.

Λ. Σφήκας

34v-35r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος πλ. δ' Νη

*Βρ αχ τσιγγάνα Μανταλένα έλα μια βραδιά με μένα
Βρ αχ τσιγγάνα Μανταλένα το πιο γλυκό σου νάζι
Μανταλένα μου με σφάζει.
Βρ αχ τσιγγάνα Μανταλένα θα σου παίξω μπουζουκάκι
με σπανιόλικο μεράκι.
Βρ' άτσιγγάνα Μανταλένα...
Και τα μάτια σου τα μαύρα Μανταλένα μου τσιγγάνα.*

35r-v

*Της αγάπης το βοτάνι που θα πάγω να το βρώ
την καρδιά μου να την γιάνω και να πάψω να πονώ.
Η αγάπη 'ναι βελόνη κι' αγκιλώνει την καρδιά
και μ' αγκίθλωσε και μένα και δεν βρίσκω την γιατρεία.
Τι να κάμω το καυμένο που με γράψανε φονιά
Ούτε σκότωσα κανένα ούτε φίλησα καμμιά.
Χειμώνιασε μαννούλα μου κι' η θάλασσα αγριεύει
και τ' αρμυρό της το νερό όλο κορμιά γυρεύει.
Καράβια στο ώκεανό μάννα μου κυνδονεύουν
και με τηλεγραφήματα το τέλος του γυρεύουν.*

Λ. Σφήκας

36r

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

*Μεγάλο πόνο μου βαλες μέρα και νύκτα λοιώνω
μηχανικά με μπέρδεψες κλαίω και μαραζώνω
λοιώνω μηχανικά με μπέρδεψες κλαίω και μαραζώνω. (δισ)
Τα τόσα σου χαρίσματα τραγούδια τ' άχω κάνει*

και νόμιζα πως γρήγορα θα βάλουμε στεφάνι. (δίσ)

36v

Κελαϊδήστε ωραία μου πουλάκια κελαϊδήστε
κελαϊδήστε τραγουδήστε κελαϊδήστε τραγουδήστε τον ωραίο σας σκοπό.
Μάθετέ με ωραία μου πουλάκια μάθετε με
μάθετε με σαν και σας να τραγουδώ
και τον έρωτα να ψάλλω είς την νε εις την νέα που αγαπώ.
Δεν υπάρχει Θεός δια εμένα δεν υπάρχει
δεν υπάρχει κανένας Θεός
κι' αν υπάρχει θα 'ναι κακούργος δι' εμέ δι' εμέ θάναι σκληρό.

36v-37r

Στόν ποταμό τραλαλαλά στις λυγαριές
Σε φίλησα και δεν το λες
Κι άμα το πεις θα φάς κλωτσιές
θα φας γροθιές και μπαστουνιές

37r

Γιάσου Δημητρούλα τρούλα τρούλα
Γιάσου Δημητρούλα πάρε με
και στην αγκαλιά σου αγκαλιά σου
άνοιξε και βάλε με.

Λ. Σφήκας

37r-v

Ξύπνα ξύπνα ποθητή μου και η νύχτα 'ναι βαθειά
κι η βαρκούλα μας προσμένει στην ακροθαλασσιά.
Είσαι άγγελος ωραίος έχεις μάτια γαλανά γαλανά
έχεις χείλια κοραλέ κοραλένια και ολόσγουρα μαλιά.
Κάν 'τα τα μαλιά σου κάν 'τα, κάν 'τα σκάλα ν' άνεβώ
ν' άνεβώ να φιλήσω την ελιά, την ελιά σου και τον άσπρο σου λαιμό.

38r

Μεγάλον πόνο μου βαλες μέρα και νύχτα λαιώνω
μηχανικά με γέλασες κλαίω και μαραζώνω μέρα και νύκτα (δις)
Τα τόσα σου χαρίσματα τραγούδι τα 'χω κάνει
και νόμιζα πως γρήγορα θα βάλουμε στεφάνι. (δις)
Καθ' ημερνώς μου το λεγες τρελλά πως μ' αγαπούσες
τα βράδια και την Κυριακή με άλλονε γλεντούσες (δις)

Λ. Σφήκας

38v

Τι κατάρα φοβερή που ο νούς δεν τη χωρεί
ν' αγαπιόμαστε και ν' άμαστε σαν ξένοι.
Να φοβάσαι να με δείς και δυό λόγια να μου πείς
κι η αγάπη μας να ζη φυλακισμένη.
Και τί δε θα δινά να σε'κανα δική μου
και τι δε θ' άδινά (δις)
Να σε 'χα ταίρι μου ακριβό
μες στη ζωή μου μέρα και νύκτα

να βρισκόμαστε τα δυό .
Θα σε κοιτούσε μες στα μάτια η ψυχή μου
για μια αγάπη που αιώνια θα ζή.
Και τί δεν θα 'δυνα να σ'έκανα δική μου
και τι δε θα δινά να ζούσαμε μαζί.

Λ. Σφήκας

39r-v Η Γκόλφω

Τ' αρνιά βελάζουν, Γκόλφω φωνάζουν
τ'αρνιά φωνάζουν στο μανδρί
κι η Γκολφω άργησε να βγεί.
Πού 'σουνά Γκόλφω καυμένη Γκόλφω,
Πού σουνά Γκόλφω κι άργησες
και νύκτωσε και βράδιασε.
Ήμουνα Τάσσο καυμένε Τάσσο
ήμουνα Τάσο στο Χελμό
πήγα για αθάνατο νερό
Τώμαθες Γκόλφω καυμένη Γκόλφω ,
το 'μαθες Γκόλφω σ'άφησα
και τη Σταυρούλα αγάπησα.
Γιατι ρε Τάσσο καυμένε Τάσσο
γιατί ρε Τάσσο μ' άφησες
και τη Σταυρούλα αγάπησες.
Γιατί ρε Γκόλφω καυμένη Γκόλφω
γιατί η Σταυρούλα έχει βιό
έχει μεγάλο θησαυρό.
Τ' αρνιά βελάζουν Γκόλφω φωνάζουν

τ'αρνιά βελάζουν στο μανδρί
γιατί ρε Γκόλφω δεν μιλείς.

40r-41v [Νερωμένο κρασί]

ήχος πλ. α' Πα

[ποίημα του Ιωάννη Πολέμη, το οποίο μελοποιήθηκε από το Θάνο Ανεστόπουλο, σε βυζαντινή σημειογραφία]

Ότι κι αν είχε το 'χασε, γυναίκα, βιος, παιδιά του
και δεν του πόμειναι καμμιά ελπίδα στην καρδιά του
μέσα στην ταβέρνα ολημερίς πίνει μα κι όλο κλαίει
...μες στο κρασί και λέγει
καταραμένε κάπελλα και κλέπτη ταβερνιάρη
γιατί νερώνεις το κρασί
πίνω και δεν μεθώ,δω ήρθα για γλέντι
ούτε και για ήρθα στην ζάλη του κρασιού να παρηγορηθώ
ο καπελλάς που κάθονταν στο πλάι εκεί κοντά του
με θλιβερό περίγελο στα λόγια του 'παντά
τί φταίω εγώ και αν δάκρυα που απελπισμένος χύνεις
πες του μες στο ποτήρι σου σταλαματιές πολλές
και σου νερώνει το κρασί και αδύνατο το πίνεις
τι φταίω 'γώ και αν δεν μεθάς
τι φταίω εγώ και αν χαμόγελο 'χε μια βραδιά στα χείλη του πικρό
και στο ποτήρι του κοντά τον βρήκανε κοντά.

Λ. Σφήκας

42r-v Δυο πράσινα μάτια

ήχος πλ. α' Πα, ρύθμος $\frac{3}{4}$

[τραγουσί σε βυζαντινή σημειογραφία, σε στίχους Κώστα Κιούση και σύνθεση Μίμη Κατριβάνου, 1945]

Είχα μάτια δει πολλά ένοχα και ντροπαλά
μάτια που δεν με ρωτήσανε αν σαν τρελλά με κατακτήσανε.
Με καψ όμως μια φωτιά από πράσινη μάτια
που το ξέρω θα με καίει ως τα γηρατειά.
Δυο πράσινα μάτια με μπλε βλεφαρίδες
με 'χουνε κάνει τρελλό
καρδιά μου να ξεύρης τα μάτια που είδες
πως δεν θα σου βγούν σε καλό.
Φοβάμαι και ακόμα να τους το πω
κι ας έχουν το χρώμα το πρασινωπό.
Δυο πράσινα μάτια με μπλέ βλεφαρίδες
με μάθανε πως να αγαπώ.

Λ. Σφήκας

43r-v *Αγάπες και λουλούδια*

ήχος πλ. α' Πα, ρυθμός 4/4

[τραγουδί σε στίχους και σύνθεση Γ. Κυριακόπουλου, 1945]

Μην μαδάς τις μαργαρίτες μην πιστεύεις παραμύθια
κοίταξε με μες στα μάτια και θα μάθεις την αλήθεια.
Άσε τις μελαγχολίες και πάψε να 'σαι δειλή
σ' αγαπώ και γω πολύ κοίτα γύρω μας τρελλή
πως για μας χαμογελά η ζωή.

refrain πλ. α' (πα) επί του ίσου

Αγάπες και λουλούδια ζωή παραμυθένια

αγάπες και τραγούδια μοναδική μας έννοια.
Σε μια κρυφή γωνίτσα θα χτίσωμε φωλίτσα
θα ζούμε με τραγούδια αγάπες και λουλούδια.

αντέγραψον εν Καρναίς τη 5/2/46

Λεωνίδας Σφήκας

44r [Μάγκας βγήκε για σεργιάνι]

[τραγουσί σε στίχους βασίλη τσιτσάνη και σύνθεση Απόστολου Καλδάρα, άλμπουμ «78
στροφές», 1946]

Μάγκας βγήκε για συριάνι
για να βρή κάποιο ντεκέ (δις)
Για να βρη ντεκέ
να 'ρθή ο δόλιος να φουμάρη φίνο ναργιλέ (δις)
Δέν τα θέλει τα παλάτια
όλα τα περιφρονεί (δις)
μια μελαχρινή του φθάνει
ψύλλος να γενή.
Μόνος κάθεται και λέγει
καμιά τζούρα που θα βρή (δις)
να γεμίση το κεφάλι
να μαστουρωθή (δις)

44v-45r Ήλθες σαν την άνοιξη

[τραγουδί σε στίχους Κώστα Κοφινιώτη και σύνθεση Τάκη Μωράκη]

Ζούσα στη ζωή δυστυχισμένος
σαν το πουλι φυλακισμένος
στο κλουβί της μοναξιάς

μα είχα στην ψυχή ζωγραφισμένη
την ομορφιά σου αγαπημένη
κρυφη ελπίδα στην καρδιά.

Ρεφραίν

Ήρθες σαν την άνοιξη και μου 'φερες αυτό που καρτερούσα
ρόδα και γαρύφαλα στον έρωτα που χρόνια καρτερούσα.
Ήλθες αγαπούλα μου και ήσουν εκείνο που ποθούσα
τ'όνειρο που ζήταγα να βρώ τόσο καιρό.

Κοντά σου η ζωή ομορφαίνει
και σβήνει κάθε πίκρα παληά
Ήλθες αγαπούλα μου και μου 'φερες αυτό που καρτερούσα
ήλθες και μου χάρισες το παν με δυό φιλιά αχ

Ζούσα στη ζωή δυστυχισμένος
σαν το πουλι φυλακισμένος
στο κλουβί της μοναξιάς
μα είχα στην ψυχή ζωγραφισμένη
την ομορφιά σου αγαπημένη
κρυφη ελπίδα στην καρδιά.

45v-46r **Θα μείνω για πάντα κοντά σου**

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία, σε στίχους Κώστα Νικολαΐδη και σύνθεση Ζακ Ιακωβίδη, 1947]

Πόσες φορές είπα να φύγω το μετανιώνω όμως σε λίγο
μου'παν τα πλούτη πως θα βρώ στα ξένα
μα τι να κάνω αν χάσω εσένα.

Θα μείνω για πάντα κοντά σου γιατί πουθενά δε θα βρώ
τόσο χρυσάφι όσο έχει η καρδιά σου
γιατί έχεις καρδιά θησαυρό.
Θα μείνω για πάντα κοντά σου γιατί κι αν γυρίσω τη γην
ξέρω δεν θα βρώ αλλού την ματιά σου
ματιά σου γεμάτη στοργή.
Κι αν κάποιο πρωί θελήση η ζωή να φύγω να ξενυτευτώ
κι αν φύγω κοντα σε λίγο θα θέλω να 'ρθω
Και γι αυτό θα μείνω για πάντα κοντά σου
κι ας μείνουμε πάντα πτωχοί
φθάνουν τα πλούτη για δυό,
τα δικά σου τα πλούτη που έχεις στη ψυχή.

46v-47r [Ποιός σε πήρε και μου φυγες]

τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία, σε στίχους Κώστα Κοφινιώτη και σύνθεση Νικόλα Γούναρη, 1945

Πές μου τι σέκαμε να αλλάξεις σκοπό μέσα σε λίγο καιρό
κι έσβησες το τρελλό σ' αγαπώ με τέτοιο τέλος σκληρό.
Έφυγες με τ'αγέρι με τον τρελλό βοριά
χρυσό μου περιστέρι σ'άλλους γιαλούς μακριά.

Ρεφραίν

Ποιός σε πήρε και μούφυγες αγαπούλα μου φώς
μου δεν σκεπτόσουν πως ήσουν μόνο συ ο θεός μου.
Με στα μάτια έβλεπα της χαράς το λιμάνι
το καράβι του έρωτα με λουλούδια να φθάνει.
Ποιός σε πήρε και μου φυγες και με μάτια κλαμένα
νοσταλγώ της αγάπης τα φιλιά τα χαμένα.

Λ. Σφήκας

47v [*Χωρίσαμε ένα δειλινό*]

[τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία, σε στίχους και σύνθεση Βασίλη Τσιτσάνη,
άλμπουμ «78 στροφές», 1947]

*Χωρίσαμε ένα δειλινό με δάκρυα στα μάτια
η αγάπη μας ήταν γραφτό να γίνει δυο κομμάτια.
Κλαίω σαν συλλογιέμαι τα όμορφα τα βράδυα
που μου 'δινες γλυκά γλυκά όρκους, φιλιά και χάρδια.
Με μια λαχτάρα καρτερώ και πόνο στην καρδιά μου
ίσως γυρίσεις γρήγορα ξανά στην αγκαλιά μου.*

48r-v [*Στα πεύκα και στα έλατα*]

[παραδοσιακό τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία, σε στίχους Χαράλαμπο
Βαιλειάδη και σύνθεση Γιάννη Παπαϊωάννου, άλμπουμ «78 στροφές», 1947]

*Τα νιάτα δεν τα χόρτασα δεν θέλω να πεθάνω
σαν τον ανθό μαράθηκα μαννούλα μου και δεν μπορώ να γιάνω. (δισ)
Βλέπω τα φύλλα απ' τα κλαριά να πέφτουν μαραμένα
κι όταν τα βλέπω σκέφτομαι μαννούλα μου πως μοιάζουν σαν κι έμένα.
Στα πεύκα και στα έλατα μου είπαν πως θα γιάνω
γι' αυτό πήγα στην Πάρνηθα μαννούλα μου και στην κορφή επάνω.
Γι' αυτό πήγα στην Πάρνηθα μαννούλα μου τον πόνο μου να γιάνω.*

Λ.Σφήκας

49r

*Φέρε μας κάπελα κρασί με δυο ποτήρια και μισή
Ειμ' απόψε στα μεράκια και γουστάρω να τα πιω
Ειν' το κορίτσι μου εδώ που είχα μέρες να το δω
Διάταξε ένα ζειμπεκάκι να χορέψουμε κι οι δυο*

Χόρευε βλάμισσα τρελά το πορτοφόλι ναν καλά
Στην ταβέρνα σ' έχω φέρει για να σπάσωμε νταλγκά.

Λ. Σφήκας

49v-50r *Την αγάπη μου την επεθύμησα*

[παραδοσιακό τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος α' Πα

Την αγάπη μου αποθήμησα
και έστειλα ένα περιστέρι
για να πα να μου την φέρει
μην βρειν αφορμή
που είναι άρρωστη βαριά στο στρώμα
που να μην την φα το χώμα
φέρτε τον γιατρό το βασιλικό
και το πόνο της να γιάνει
να μην πονεί
να μην πέσει και πεθάνει.

51r *Ιτιά*

[παραδοσιακό τραγούδι σε βυζαντινή σημειογραφία]

ήχος γ' (γα)

Ιτιά λουλούδιασμένη
μου 'χεις την καρδιά καμένη.
Ιτιά ιτιά μοσχοϊτιά

μον 'χεις ανάψει μια φωτιά.

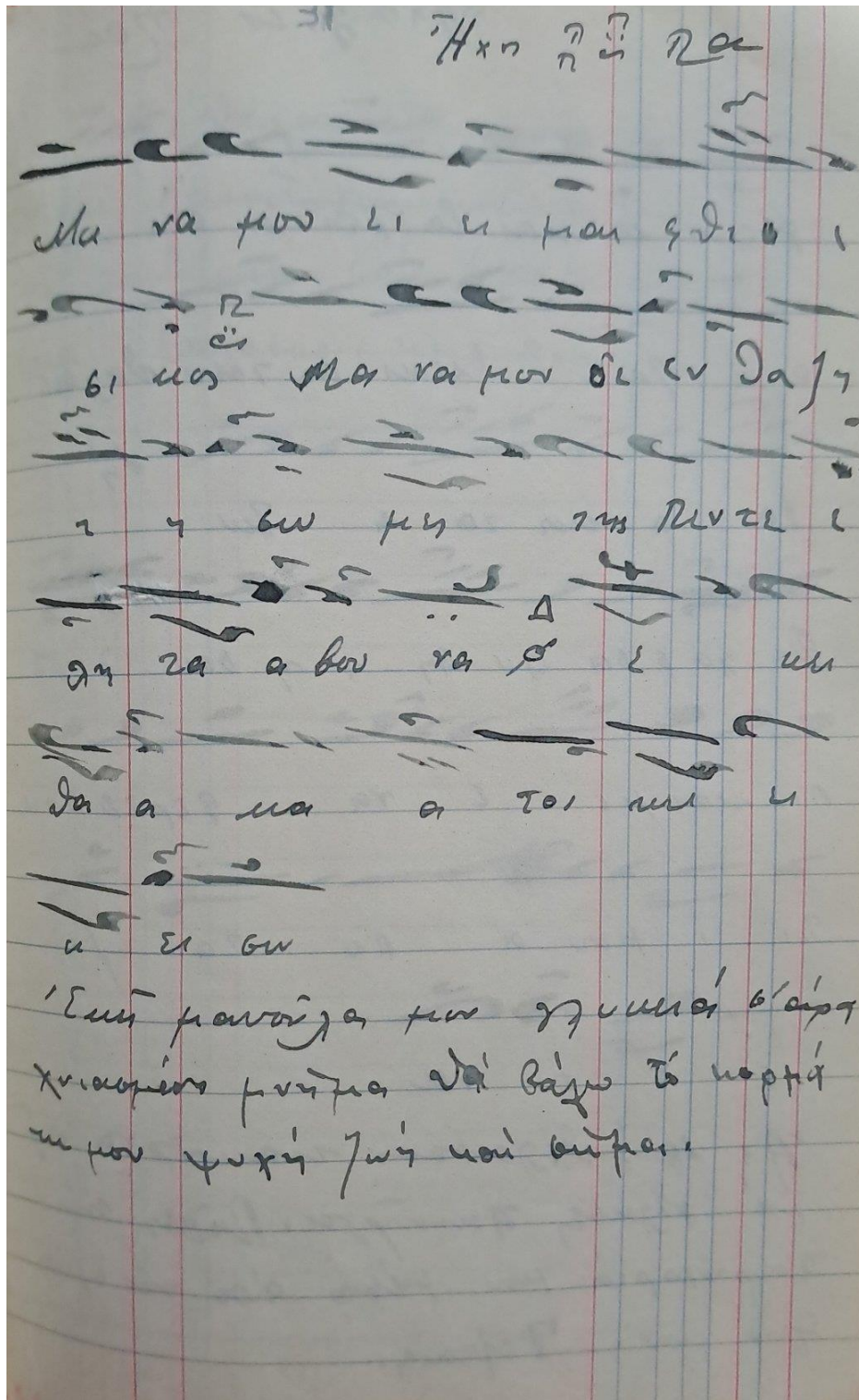
Ποια είναι αυτή η λεβεντιά

που μας χορευει την ιτιά.

Στη Ρουμελη και τον Μωριά

έτσι χορεύουν την ιτιά.

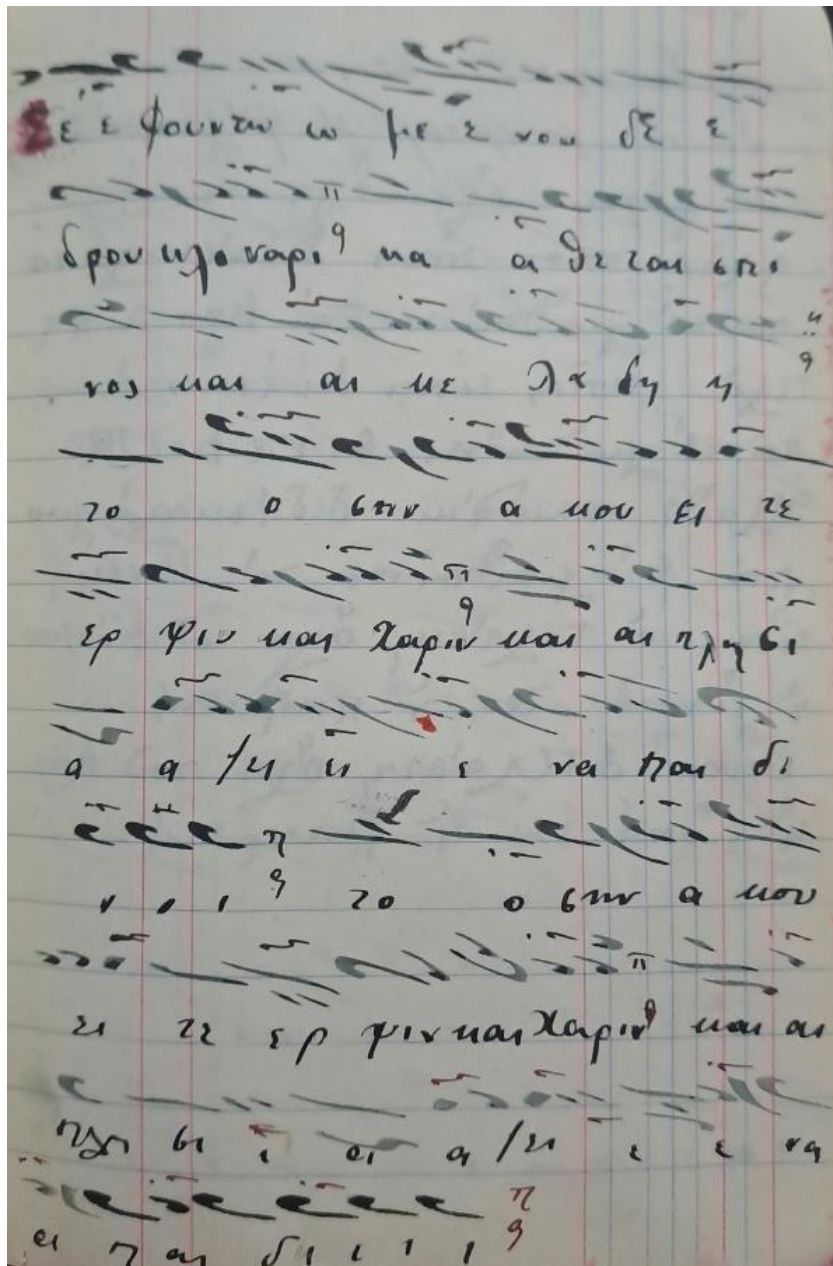

«Μάνα μου είμαι φθισικός»

τραγούδι καταγεγραμμένο με βυζαντινή σημειογραφία

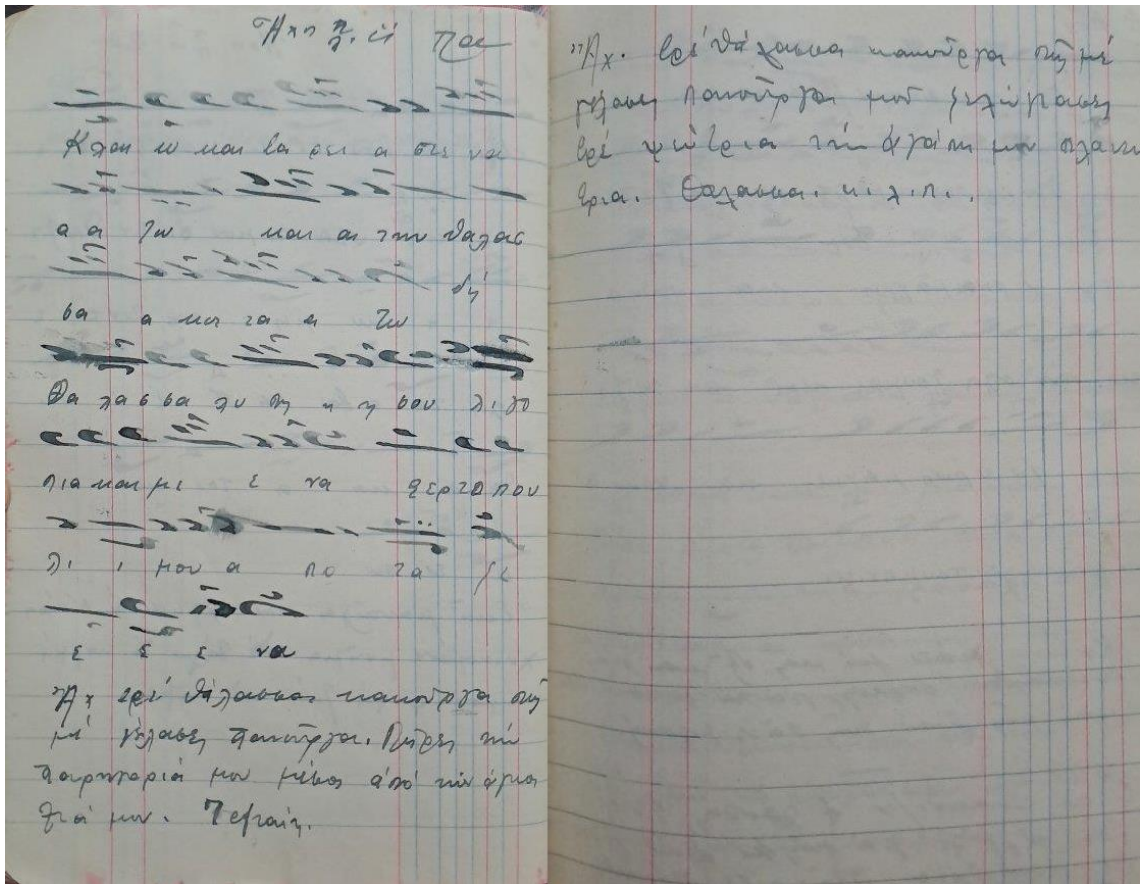
«Ο Σπίνος»

τραγούδι καταγεγραμμένο με βυζαντινή σημειογραφία

«Κλαίω και βαριαναστενάζω»

τραγούδι καταγεγραμμένο με βυζαντινή σημειογραφία

Ο Λεωνίδας Σφήκας χοροστατεί στον Ιερό Ναό

† ΠΡΟΪΟΝΤΕΣ ΤΙΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΩΤΑΤΕΣ ΚΥΡΙΩΣ ΛΕΩΝΙΔΑ Δ. ΣΦΗΚΑ, ΤΕΚΝΩ ΤΗΣ
ἡμῶν Μετριότητος ἐν κυρίῳ ἀγαπητῶ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ
θεοῦ.

Μετά πατρικῆς χαρᾶς ἐλάβομεν τό ἀπό δ' παρελθόντος
μηνός 'Ιουνίου γράμμα τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἡμῖν
Μουσικολογιότητος, ὡς καί τήν προφρόνως ἀποσταλείσαν ἡμῖν
κασέταν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, μουσικόν ἔργον αὐτῆς.

Συγχαίροντες τῇ ὑμετέρᾳ Μουσικολογιότητι ἐπί τῇ κατὰ τό
γνήσιον 'Εκκλησιαστικόν ὄφρος μουσικῇ ἀποδόσει τῶν ὕμνων καί
τῇ ἐπί τσαῦτα ἔτη διακονίᾳ αὐτῆς ἐν τῷ 'Ιερῷ 'Αναλογίῳ,
εὐχαριστοῦμεν θερμῶς ἐπί τῇ ἀποστολῇ τῆς ὡς ἄνω κασέτας καί
εὐχόμεθα αὐτῇ ὑγείαν καί ἄνωθεν ἐνίσχυσιν ἐπί περαιτέρῳ ὑπ'
αὐτῆς θεραπείᾳ τῆς πατρώας ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Ἐπί δέ τούτοις, ἐπιδαψιλεύοντες τῇ ὑμετέρᾳ
Μουσικολογιότητι ὀλοθύμον τήν Πατριαρχικήν ἡμῶν εὐλογίαν
ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτήν καί ἐπί τούς οἰκείους αὐτῆς τήν
χάριν τοῦ θεοῦ καί τό ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος.

Ἐπιφ. 'Ιουλίου κη'.

Ἐπιφ. 'Ιουλίου κη' Διάκονος πρὸς θεὸν εὐχόμενος β.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Χίος 198

Π ρ ο ς
τόν Λεωνίδα Δ. Σφήκα

ΕΙς Παλαιόν Φάληρον

Ἀγαπητέ μου κ. Σφήκα,

Μετά πολλῆς χαρᾶς ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 4ης Ἰουνίου ἔ. ἔ. ἐπιστολὴν σας, ὡς καὶ τὴν κασέταν, καὶ σὰς συγχαίρομεν διὰ τὴν προσπάθειάν σας νὰ συνεισφέρετε εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς συνεχίσεως καὶ διαδόσεως τῆς πατροπαραδότου Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας πᾶσαν παρά Κυρίου εὐλογίαν.

Μετὰ θερμῶν εὐχῶν

Ὁ Μητροπολίτης

*Ευχαρηστήριο του Μητροπολίτου Χίου κ. κ. Διονυσίου Μπαϊρακτάρη
προς το Λεωνίδα Σφήκα*

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΑΡΙΘΜΟΣ 232/11/2013

Στη Χίο, σήμερα 10 Δεκεμβρίου 2013, ημέρα Τρίτη και ώρα 7.00 μ.μ. στο γραφείο του Συλλόγου, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του κ. Ιωακείμ Ροδινού, συγκεντρώθηκαν τα Μέλη του Δ. Σ. του Συλλόγου Ιεροψαλτών Χίου «Ρωμανός ο Μελωδός», με μοναδικό θέμα την απονομή «ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑΣ» μετά «ΤΙΜΗΤΙΚΗΣ ΠΛΑΚΕΤΑΣ» στον αείμνηστο ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΗΜ. ΣΦΗΚΑ Πρωτοψάλτη, κατά την «Χριστουγεννιάτικη» συναυλία, που θα πραγματοποιήσει η Βυζαντινή Εκκλησιαστική Χορωδία του Συλλόγου στις 29 Δεκεμβρίου 2013 μ. Χ., ημέρα Κυριακή και ώρα 6.00 μ.μ. στον Ιερό Ναό Αγίας Άννης Καπέλλης πόλεως Χίου, παρόντων και των υπολοίπων Μελών κ.κ. Δημητρίου Ζαννίκου, Παναγιώτου Μπλάνη, Νικολάου Μίμαρου, Αντωνίου Κυδώνη, Στυλιανού Κατσιγιώργη και Νεκταρίου Γαλάτουλα.

Το Δ. Σ. με την ευκαιρία της συμπλήρωσης (34) χρόνων από της ιδρύσεως του Συλλόγου, το 1979, και, αφού άκουσε, με ιδιαίτερη προσοχή, την εισήγηση του κ. Ιωακείμ Ροδινού, ο οποίος έπλεξε το εγκώμιο του αείμνηστου ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΗΜ. ΣΦΗΚΑ, πανελληνίως γνωστού, για την ανεκτίμητη προσφορά του, ως ταπεινού, αθόρυβου ακούραστου, εμπνευσμένου και άριστου διακόνου του Ιερού Αναλογίου και σπουδαίου Μελοποιού της Βυζαντινής «Ψαλτικής Τέχνης», ομόφωνα

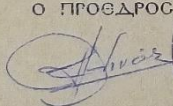
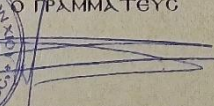
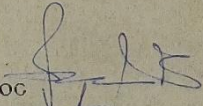
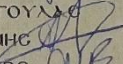
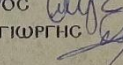
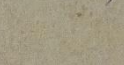
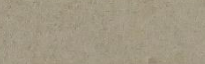
αποφασίζει

**την απονομή Τιμητικής Πλακέτας μετά θάνατον στον Πρωτοψάλτη
ΛΕΩΝΙΔΑΝ ΔΗΜ. ΣΦΗΚΑ**

Για την ανεκτίμητη προσφορά του στη διατήρηση, καλλιέργεια και διάδοση της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής Παράδοσης και δέεται του Κυρίου, όπως αναπαύσει την μακαρίαν ψυχήν του «έν παραδείσω τρυφής, εις βασιλείαν ουρανών», άναδείξει δε άξιους μιμητές και συνεχιστές του έργου του.

Επικυρώνεται το παρόν πρακτικό με τις υπογραφές όλων των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΧΙΟΥ
«ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ»

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ	ΤΑ ΜΕΛΗ
 ΙΩΑΚΕΙΜ ΡΟΔΙΝΟΣ	 ΠΑΝ. ΜΠΛΑΝΗΣ	 ΔΗΜ. ΖΑΝΝΙΚΟΣ ΝΕΚΤ. ΓΑΛΑΤΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. ΚΥΔΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛ. ΜΙΜΑΡΟΣ ΣΤΥΛ. ΚΑΤΣΙΓΙΩΡΓΗΣ

Πρακτικό του συλλόγου Ιεροψαλτών Χίου «Ρωμανός Μελωδός»,
για την απονομή τιμητικής πλακέτας στην οικογένεια του Λεωνίδα Σφήκα (2013).

Ἐκδημία Χίου πρωτοψάλτου

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΣΦΗΚΑΣ (1921 - 2000)

Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὴν 21.1.2000 ὁ Χίος Πρωτοψάλτης Λεωνίδας Σφήκας, ἓνας τῶν συγχρόνων αὐθεντικῶν ἐρμηνευτῶν τῆς παραδοσιακῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Γεννημένος εἰς τὸ μυροβόλο νησί τῆς Χίου, τὸ 1921, ἐδιδάχθη ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια τὴν ἐν λόγῳ μουσικὴν, ἣ ὁποία ἐκεῖ ἐγνώρισε θαυμαστὴν ἄνθησιν, κάτω ἀπὸ τὴν ἀσβεστὴν σκυτάλην τῆς Κωνσταντινουπολιτικῆς παραδόσεως, τὴν ὁποίαν συνετήρουν ἐξαίρετοι μουσικοδιδάσκαλοι εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Διδάσκαλός του ὑπῆρξεν ὁ Χιώτης μουσικοδιδάσκαλος Γ. Βινάκης (1868 - 1939), ὁ αὐθεντικώτερος μαθητὴς τοῦ μεγάλου Γ. Ραιδεστινοῦ, ποῦ διετέλεσε πρωτοψάλτης μέχρι τὸ 1912 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ κατόπιν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν

τῆς Χίου. Ὁ Σφήκας ἔψαλε διαδοχικῶς εἰς τοὺς ἐξῆς ναοὺς: Ἁγίαν Ἄνναν - Καπέλλαν Χίου, Ἁγιον Γεώργιον Νέας Ἰωνίας Ἀθηνῶν, Ἁγιον Νικόλαον Γλυ-

φάδος, Ἁγιον Σώστην Λεωφ. Συγγροῦ, ὡς δεξιὸς ἱεροψάλτης καὶ εἰς τὸν Ἁγιον Νικόλαον Καλλιθέας ὡς ἀριστερός. Διεκρίνετο δὲ διὰ τὴν ὡραίαν φωνὴν του καὶ διὰ τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξετέλει τὰ βυζαντινὰ μέλη. Ἐχει ἐκδόσει καὶ δίσκον μετὰ 6 ὕμνους, ὅπου ψάλλει συνοδία ἰσοκρατήματος. Τοῦτον παρεχώρησεν εὐγενῶς πρὸς τὸ φιλανθρωπικὸν σωματεῖον τῶν Ἀθηνῶν «Ἁγιος Αὐγουστίνος» (Μπενάκη 3).

I.X.K.

Ἱερὰ κειμήλια ἐξ Ἀνατ. Θράκης

Ἐκ Καβάλας μεταδίδονται τὰ ἀκόλουθα:

«Τὶς ἱερὲς εἰκόνες τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγήτριας καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, ὑποδέχθηκε ὁ λαὸς τῶν Σαπῶν Ροδόπης καὶ ἄλλων περιοχῶν τῆς Θράκης. Πρόκειται γιὰ κειμήλια, ποῦ προέρχονται ἀπὸ τὸ χωριὸ Ἡρωϊκὸ τῆς Κεσσάνης τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες μετὰ τὴν ἀνταλ-

Ἡ εκδημία του Χίου Πρωτοψάλτου Λεωνίδα Σφήκα, ὡς εἶδηση στὴν εφημερίδα «Ορθόδοξος Τύπος»,

(έτος Μ', αρ. φυλλ 1357, σελις 4^η), 10 Μαρτίου 2000.

Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό την ανάδειξη της προσωπικότητας του Λεωνίδα Δημητρίου Σφήκα, ως έναν από τους πιο χαρισματικούς ιεροψάλτες του 20^{ου} αιώνα. Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη, την βιογραφία και την εργογραφία του Λεωνίδα Σφήκα. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η ζωή του και η ενεργή ενασχόλησή του με την ψαλτική τέχνη, σύμφωνα με μαρτυρίες της οικογένειάς του. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την καταλογογράφηση των χειρόγραφων τετραδίων του, τα οποία περιέχουν, κατά το πλείστον, αντιγραφές συνθέσεων του διδασκάλου του Γεωργίου Βινάκη, αλλά και κάποιες ελάχιστες συνθέσεις άλλων μελουργών.